

VATANPARVAR

Сайтимизга ўтиш учун QR-кодини сканер қилинг.

2021 йил 12 февраль, №6 (2913)

Баҳром АБДУРАҲИМОВ суратга олган

● Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев Афғонистон Ислон Республикаси Президенти Ашраф Ғани билан телефон орқали мулоқот қилди.

Президент Ашраф Ғани давлатимиз раҳбарига Афғонистонда тинчлик ва барқарорликни таъминлаш, ушбу мамлакат иқтисодий ётини тиклаш масалаларида кўрсатилаётган ҳар томонлама кўмак учун биродар Афғонистон халқи номидан самимий миннатдорлик билдирди.

Давлат раҳбарлари Ўзбекистон, Афғонистон ва Покистон ҳамда етакчи халқаро молиявий институтларнинг юқори даражадаги вакиллари иштирокида ўтган Трансафғон транспорт йўлагини қуриш лойиҳасини илгари суриш бўйича уч томонлама ишчи гуруҳнинг биринчи йиғилиши муваффақиятли бўлганини катта мамнуният билан қайд этдилар.

Ушбу лойиҳани амалга оширишни, шу жумладан, техник ҳужжатларни тайёрлашни ва қурилиш ишларини бошлаш муҳим экани таъкидланди.

Шунингдек, кўп қиррали Ўзбекистон – Афғонистон муносабатларини, шу жумладан, нефть-газ тармоғида, таълим соҳасида, техник ихтисосликлар бўйича малакали афғонистонлик кадрларни тайёрлаш борасида кенгайтириш имкониятлари кўриб чиқилди.

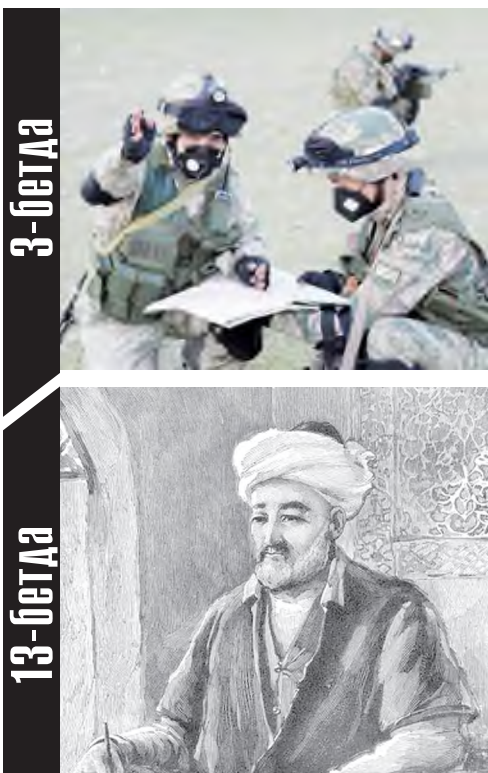
Президентлар «Йўл харитаси» ва устувор инвестиция лойиҳаларининг амалга оширилишини доимий мониторинг қилиш ва самарали илгари суриш мақсадида қўшма ҳукумат гуруҳини шакллантириш топширигини бердилар.

Ўзбекистон ва Афғонистон етакчиларининг телефон орқали мулоқоти ҳар доимгидек очик, конструктив ва дўстона муҳитда ўтди.

ЎзА материаллари асосида тайёрланди.

ЁШЛАР УЧУН НАМУНА

3-бета

13-бета

ХАЛҚ ВА АРМИЯ ЎРТАСИДАГИ ИШОНЧ МУСТАҲКАМЛАНМОҚДА

Мамлакатимиз Президентининг топшириғи асосида Сурхондарё вилоятида Қуролли Кучлар тузилмалари бўлинмалари иштирокида бошқарув органлари ва қўшинлар билан мамлакат хавфсизлиги, ҳудудий яхлитлигини таъминлаш, жойлардаги мавжуд муаммоларни ҳал этишда маҳаллий аҳолига кўмаклашиш мақсадида ўқув машғулотлари бўлиб ўтмоқда.

НАВОИЙ НАЗАРИ ТУШГАН БАЙТ

XX асрнинг 50-60 йиллари... Навоий асарларининг ҳар бир китоби нашри ўзбек зиялисига байрамдай қувонч бағишлаган йиллар. Биз, талабалар Собир Абдулланинг «Бир ғазал тарихи» номли ривоят-ҳикояси асосидаги радио инсценировкани тинглаб, ҳузур қилганмиз. Эмишки, Алишер Навоий Самарқанд мадрасаларида ўқиб юрган кезлари бир куни бир гуруҳ қаландарларни учратиб қолибди. Уларнинг сардори ёқимли овозда куйидаги таъсирчан байтни хониш қилиб борармиш...

- 5** ЭКСТРЕМАЛ ШАРОИТЛАРДА ЯШОВЧАНЛИК
- 7** НАФИНГ ҚАНЧА БЎЛСА – УМРИНГ ШУНЧА
- 10** УМУМТУРКИЙ АДАБИЁТИМИЗНИНГ ЎЛМАС ОБИДАСИ
- 12** СЎЗДА СУРАТ ЧИЗИШ САНЪАТИ
- 16** «ТАДБИРКОР» ЭР-ХОТИН

Шавкат Мирзиёев: Давлат идоралари дастурдаги вазифаларни қунт билан, илм билан, ақл билан бажарса, кескин ўзгариш бўлади

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев раислигида 10 февраль куни «Ёшларни қўллаб-қувватлаш ва аҳоли саломатлигини мустаҳкамлаш йили» Давлат дастури ижросини самарали ташкил этиш масалалари юзасидан видеоселектор йиғилиши ўтказилди.

Маълумки, 2021 йил мамлакатимизда «Ёшларни қўллаб-қувватлаш ва аҳоли саломатлигини мустаҳкамлаш йили» деб эълон қилинган эди. Шу борада тайёрланган дастур лойиҳаси умумхалқ муҳокамасига қўйилиб, 2 мингдан зиёд таклифлар, фикр-мулоҳазалар олинди, улар асосида қайта ишланиб, янада бойитилди.

Ушбу такомиллашган Давлат дастури Президентимизнинг жорий йил 3 февралдаги фармонида мувофиқ қабул қилинди. Унда 273 та банд бор. Бу чора-тадбирларни бажариш учун қарийб 30 триллион сўм, 2 миллиард 600 миллион АҚШ доллари ва 57 миллион евродан зиёд маблағ йўналтирилиши кўзда тутилган.

Умумлаштириб айтганда, Давлат дастурининг асосий мақсади – ёшларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш, аҳоли ўртасида соғлом турмуш тарзини қарор топтириш, иқтисодий ривожлантириш орқали халқ фаровонлигини оширишга қаратилган.

– Бу дастурни ҳануз давом этаётган пандемия шароитида, глобал инқироз кучайиб бораётган мураккаб бир вазиятда амалга оширишимизга тўғри келади. Ҳар қанча қийин бўлмасин, 500 минг нафар ёш ва 200 минг аёлни иш билан таъминлаш ҳамда 300 минг аҳолини камбағалликдан чиқариш лозим. Агар маҳаллабай тизимни жойига қўйиб, давлат идоралари дастурдаги вазифаларни қунт билан, илм билан, ақл билан бажарса, кескин ўзгариш бўлади, – деди Шавкат Мирзиёев.

Шу билан бирга, ривожланишдан ортда қолаётган 33 та туман ва оғир аҳволдаги 970 та маҳалланинг йўли, ичимлик суви ва электр таъминоти, ирригация тармоғини яхшилаш, тиббиёт ва таълим тизимидаги ислохотларни энг узоқ қишлоқларга етказиш зарурлиги қайд этилди.

Бунинг учун Бош вазир ўринбосарлари, вазирлик ва тармоқ раҳбарлари, ҳокимлар ва сектор бошлиқлари дастур ижросини туман ва маҳаллага тушиб ташкил этиши, ресурслардан оқилона фойдаланиб, тартиб-интизом билан қаттиқ меҳнат қилиши талаб этилади.

– Раҳбар кўп, масъуллар кўп, лекин халқнинг дарди билан шуғулланадиган одам йўқ. Ҳамма қарорларни бажарса бўлади. Энг катта камчилик – назорат йўқ, вазирлар, ҳокимлар ўзини қийнамайди, – деди Президент.

Видеоселектор йиғилишида Давлат дастуридаги иккита катта йўналиш – иқтисодий ҳамда ижтимоий соҳаларга оид вазифалар ҳақида сўз борди.

«Ёшларни қўллаб-қувватлаш ва аҳоли саломатлигини мустаҳкамлаш йили» Давлат дастурида иқтисодий ривожлантириш бўйича 113 та чора-тадбир белгиланган. Бунда энг катта эътибор янги иш ўринлари ташкил этишга қаратилган.

Хусусан, ўз ишини бошламоқчи бўлганларга 7 миллион сўмгача субсидия, касбга ўқимоқчи бўлган эҳтиёжманд аҳолига 1 миллион сўмдан компенсация берилиши кўзда тутилган.

Мутасаддиларга ушбу маблағларни ажратиш тартибини тасдиқлаб, тезроқ амалиётга киритиш бўйича кўрсатма берилди. Бу орқали биринчи ярим йилликда 10 минг нафар, йил якунигача жами 20 минг нафар аҳолини иш билан таъминлаш мумкин.

Маълумки, деҳқончилик билан шуғулланишни истаган ёшларга 10 сотихдан 1 гектаргача ер ажратиш бошланди. Давлатимиз раҳбари бу жараёнда адолат ва ҳалоллик бош мезон бўлиши, жамоатчилик фикри инobatга олиниши зарурлигини таъкидлади.

Оилавий тадбиркорлик учун ажратиладиган 6 триллион сўмлик кредит маблағларини самарали йўналтириш, ҳар бир маҳалланинг «ўсиш нуқталари»дан келиб чиқиб, тадбиркорлик салоҳиятини ошириш муҳимлиги қайд этилди.

Жорий йилда 23 миллиард доллар қийматидаги инвестицияларни ўзлаштириш ҳамда 226 та йирик саноат ва инфратузилма объектларини ишга тушириш белгиланган. Давлатимиз раҳбари бу борадаги барча жараёнларни доимий мониторинг қилиб бориб, ўз вақтида ва сифатли бажарилишини таъминлаш бўйича мутасаддиларга топшириқлар берди.

Қорақалпоғистон Республикаси ва вилоятларда 22 та йирик зиёрат объекти атрофини ободонлаштириш ва инфратузилмасини яхшилаш режалаштирилган. Шунингдек, авиаташувчиларга ички туризм йўналишларидаги авиачипта нархининг 25 фоизини, туроператорларга ҳаво ва темир йўл чипталари нархининг 15 фоизини ҳамда меҳмонхона хизматлари нархининг 10 фоизини қайтариш тартиби жорий этилади. Ушбу янги механизмлар орқали жорий йилда 1,7 миллион нафар хорижий ҳамда 7,5 милли-

он нафар ички туристларни жалб қилиш мумкинлиги таъкидланди.

Давлат дастурида белгиланган бунёдкорлик ишлари кўлами ҳам кенг. Жумладан, йил якунигача қадар 10 минг километрдан ортиқ ички ва қишлоқ йўллари таъмирлаш, 15 минг километр электр тармоқлари ҳамда 4 мингта трансформаторни янгилаш, 700 дан ортиқ аҳоли пунктига тоза ичимлик суви етказиш вазифаси белгиланган. Шаҳарларда 21 мингта, қишлоқларда 8 минг 800 та уй-жойлар барпо қилиш режалаштирилган.

Йиғилишда ушбу чора-тадбирлар ҳудудлар кесимида муҳокама қилиниб, мутасаддиларга қўшимча кўрсатмалар берилди. Коммунал хизматлар тизимини янада яхшилаш, кўп қаватли уй-жой фондини ва лифтларни таъмирлаш, кўприкларни реконструкция қилиб, кадастрини яратиш зарурлиги таъкидланди.

«Обод қишлоқ» ва «Обод маҳалла» дастурлари жойлардаги «ўсиш нуқталари»дан келиб чиқиб, шакллантирилиши ҳамда маҳаллий Кенгашларга киритилиши белгиланди.

Жорий йилда жами 320 минг гектар янги ерларни қайта фойдаланишга киритиш ҳамда уларга экинларни оқилона жойлаштириш, насос станцияларини реконструкция қилиш ва сувни тежаш бўйича топшириқлар берилди. Озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлаш мақсадида гўшт, сут, тухум ва балиқ маҳсулотларини кўпайтириш, бунинг учун жорий йилда қиймати 6 триллион сўмлик 1 минг 500 та янги лойиҳани ишга тушириш вазифаси қўйилди.

Давлат дастурида аҳолини ижтимоий қўллаб-қувватлаш, тиббиёт, таълим ҳамда бошқа гуманитар соҳаларни ривожлантиришга қаратилган 93 та банд бор. Видеоселектор йиғилишида уларнинг энг муҳимлариға тўхталиб ўтилиб, ижросини таъминлаш чоралари белгиланди.

Болаларни қўллаб-қувватлаш фондини ташкил этиб, унга бюджетдан 100 миллиард сўм ажратиш, шунингдек, халқаро молия ташкилотлари грантларини жалб қилиш бўйича кўрсатма берилди. Жорий йил 1 сентябрга қадар меҳрибонлик уйларининг муҳтож битирувчиларини уй-жой билан таъминлаш зарурлиги таъкидланди.

Яна бир қулайлик – бу йил 1 июндан бошлаб, пенсия тайинлашда 2005 йилдан аввалги йиллар учун иш стажини шахснинг меҳнат дафтарчасидаги ёзувлар

асосида, тасдиқловчи ҳужжатлар талаб этилмасдан ҳисоблаш тартиби жорий этилмоқда. Бунинг натижасида, йил якунигача қадар 100 минг, келгуси йилда яна 200 минг фуқаро ортиқча сарсон бўлмай пенсия олиш имкониятига эга бўлади.

Жорий йилда бюджет ҳисобидан 22 та болалар боғчаси ва 31 та янги мактаб қуриш, ҳар бир туманда физика фанига ихтисослашган биттадан мактаб ташкил этиш бўйича топшириқлар берилди.

Аҳоли саломатлиги ҳақида сўз борар экан, коронавирусга қарши эмлаш бошланиши айтилди. Соғлиқни сақлаш вазирлигига биринчи навбатда эмланиши зарур бўлган аҳоли тоифасини белгилаб, электрон рўйхатини шакллантириш, оилавий поликлиника ва қишлоқ шифокорлик пунктларидаги 3 мингдан зиёд эмлаш бўлимлари ва қўшимча 800 та мобил бригада ташкил этиш вазифаси қўйилди.

Маданият марказлари, музейлар ва театр биноларини таъмирлаш ҳамда жиҳозлаш бўйича кўрсатмалар берилди.

– Давлат дастуридан асосий мақсад қоғоз ёки ҳисобот эмас, балки амалий натижаларга эришиш, одамлар ҳаётида ижобий ўзгаришлар қилиш. Бунинг учун ҳар бир раҳбар ўз фаолиятида натижа кўрсатиши зарур ва шарт, – дея таъкидлади Президент.

Йиғилишда вилоят, туман, шаҳар халқ депутатлари кенгашлари Давлат дастурини ўз ҳудудида амалга ошириш бўйича чора-тадбирлар режасини ишлаб чиқиши, Адлия вазирлиги дастурнинг ҳар бир банди ижроси бўйича туманбай назорат ўрнатиши зарурлиги таъкидланди.

Вазирлар Маҳкамаси ҳар ойда дастур ижросини танқидий муҳокама қилиб, вазифаларнинг ўз вақтида ва тўлиқ ижро этилишига кўмаклашади. Олий Мажлис палаталари ҳар чоракда Бош вазир ва ҳукумат аъзоларининг Давлат дастури бажарилиши юзасидан ахборотларини эшитади ҳамда бу борада вазирлик ва идоралар фаолияти самарадорлигини оширишга қаратилган таклифлар беради.

Видеоселектор йиғилишида Бош вазир ва унинг ўринбосарлари, вазирлар, ҳокимлар Давлат дастури ижросини ташкил этиш режалари юзасидан ахборот берди.

ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОНДА ЭРКИН ВА ФАРОВОН ЯШАЙЛИК!

ХАЛҚ ВА АРМИЯ ЎРТАСИДАГИ ИШОНЧ МУСТАХКАМЛАНМОҚДА

Мамлакатимиз Президентининг топшириғи асосида Сурхондарё вилоятида Қуролли Кучлар тузилмалари бўлинмалари иштирокида бошқарув органлари ва қўшинлар билан мамлакат хавфсизлиги, ҳудудий яхлитлигини таъминлаш, жойлардаги мавжуд муаммоларни ҳал этишда маҳаллий аҳолига кўмаклашиш мақсадида ўқув машғулотлари бўлиб ўтмоқда.

Сурхондарё вилоятининг ҳарбий қисмлар навбатчилик бўлинмаларига етиб келган сигнал орқали ўқув машғулотлари бошланди. Унга кўра, қўшинлар шахсий таркиби юқори жанговар шайликка келтирилди. Шахсий таркиб зудлик билан тегишли анжом ва қурол-аслаҳаларни олган ҳолда жанговар ва зирҳли техникаларга жойлашди. Бўлинма командирлари томонидан белгиланган жанговар топшириқни бажариш, кўзланган мақсадга эришишда қўл келадиган аниқ режалар ишлаб чиқилиб, ҳаракатланиш йўналиши белгилаб олинди. Шундан сўнг шахсий таркиб жанговар ва зирҳли техникаларда белгиланган ўқув жойи томон йўл олди.

Қуролли Кучлар Бош штаби бошлиғи раҳбарлигида ўтказилган ўқув машғулотлари давомида 100 дан ортиқ ўқув саволлари амалий тарзда кўриб чиқилади. Ўқув машғулотлари бошланиши билан Ўзбекистон Республикаси давлат чегараси ҳамда унга яқин бўлган ҳудудларни қўриқлаш ва ҳимоя қилиш ишлари Давлат хавфсизлик хизмати Чегара қўшинлари ва ҳамкор кучлар билан биргаликда кучайтирилган тизимга ўтказилди. Унга кўра, блок постларни кучайтириш, аҳоли ўртасида тартибсизликларнинг олдини олиш, муҳим объектларни муҳофаза қилиш борасида ҳам режалар чора-тадбирларни қўллаш белгиланди.

Мазкур ўқув машғулотлари куч тузилмаларининг жанговар шайлиги ва қобилиятини ошириш, жанубий сарҳадларимизнинг ишончли ҳимоясини ташкил этиш ҳамда ҳудудда тинчлик ва осойишталикни таъминлаш бўйича маҳаллий бошқарув органлари ва куч тузилмаларининг ўзаро ҳамкорлигини амалда қўллаш кўникмаларини мустаҳкамлашга қаратилмоқда.

Шунингдек, ўқув машғулотлари давомида маҳаллий аҳоли учун Қуролли Кучлар қудратини ва бошқарув органларининг

ўзаро ҳамкорлигини намойиш этиш, жойлардаги мавжуд муаммоларни ўрганиш ва уларни ҳал этишда маҳаллий аҳолига кўмаклашиш билан бирга, ҳарбий-тиббий мутахассислар иштирокида фуқароларни тиббий кўриқдан ўтказиш, улар орасида тушунтириш ва маданий-маърифий ишларни олиб бориш орқали профилактик тадбирларни йўлга қўйиш, ёшларни ҳарбий-ватанпарварлик руҳида тарбиялаш, улар қалбида миллий армиямизга бўлган фахр ва ифтихор туйғуларини ошириш, халқ ва миллий армия ўртасида бўлган ишонч ва бирдамликни мустаҳкамлашга қаратилган тадбирлар ўтказиб борилиши режалаштирилган.

Қўшинларимизнинг жанговар шайлиги ва ҳарбий хизматчиларнинг тайёргарлигини янада ошириш, фуқароларимизда миллий армиямизнинг куч-қудратига бўлган ишонч мустаҳкамлашга қаратилган машғулотлар давом этмоқда.

Ўқув машғулотларининг ба- тафсил тафсилотлари билан газетамизнинг навбатдаги сонларида таништирамиз.

Мақсуд АБИЛОВ

III даражали сержант Олим БЕРДИЕВ

КИМ ВАТАНГА ҚАЛҚОН БЎЛСА, МЕНДИРМАН ЎША!

МАРДЛАР МУДОМ МАРДОНАДИР ВАТАН УЧУН!

Жасорат ҳеч қачон баҳосиз қолмайди. Тарихий манбаларда келтирилишича, буюк бобокалонимиз Амир Темур ўз саркарда ва лашкарбошилариининг мардлиги, қаҳрамонлиги, довюраклиги, ҳарбий тактик амалиётларни моҳирона қўллашига доим эътиборли бўлиб, марҳамат кўрсатган, муносиб даражада унвонлар билан шарафлаб, тухфа тортиғу суюрғоллар билан сийлаган экан. Улуғ аждодимизнинг бу муборак анъанаси замонлар ўтса-да қийматини йўқотмай давом этиб келяпти. Бугун ҳам Ватан, халқ тинчлиги ва осойишталигини сақлаш йўлида садоқат билан хизмат қилаётган мард ҳарбийларнинг жасорати, касбга бўлган садоқати, фидойилиги давлатимиз томонидан муносиб эътироф этилмоқда.

Қаҳрамонимиз подполковник Ўткиржон Маматов ана шундай шарафга сазовор бўлган ҳарбий хизматчилардан бири. У 14 январь – Ватан ҳимоячилари куни ҳамда Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучлари ташкил этилганлигининг 29 йиллиги байрами арафасида юксак давлат мукофоти – «Шухрат» медали билан тақдирланди.

ОРЗУЛАРГА ҚАНОТ БАҒИШЛАГАН БОЛАЛИК

Болалик! Бу фаслнинг осмони мусаффо, замини худди эртақларда тасвирланганидек гўзал ва бетакрор. Унда бахтиёрлик бор, орзуларга тўлиқ масрур ҳаёт бор. Кўнгилда бир ширин соғинч бўлиб, кўз ўнгимизда баҳор қиёфасида жонланадиган болалик хотираларини, инсон қалбини умрбод тарк этмайдиган гўзал туйғуларни ким энтикиб эсламайди, дейсиз? Ўткиржонга ҳам бу туйғу бегона эмас. Зеро, ўша дамлар унинг орзуларига қанот бағишлагани билан ҳам қадрли.

...Мактабда сўнги кўнгирак чалинди. Ўқувчилар ёзги таътилга чиқишди. Бундан айниқса, Ўткиржоннинг қувончи чексиз эди. Энди ўртоқлари билан

бемалол футбол ўйнайди, ариқда чўмилади. Ҳеч ким ҳалақит бермайди, онаси ўйиннинг ўртасида «Бўлди, йиғиштир ўйинни. Мактабга боришинг керак», деб қистамайди. Уйга шом қоронғисида кириб келсам дадаси индамайди. Эҳ, қандай маза! Болакай шулар ҳақида ўйлар экан, юраги завққа тўлиб юрган йўлида ирғишлаганча уйга шошилди.

Қўшни дарвоза ёнидан ўтаётганда беихтиёр нигоҳи ҳовлига тушди. Негадир одам кўп. Улар орасида ота-онасини ҳам кўрди. Болалар қий-чув қилганча у ёқдан бу ёққа югурияпти. Болакайнинг қизиқиши устун келди. Дарвоза ёнига ўтиб, атрофни яна кузата бошлади. Катта қозонда ош дамланбди, самоварда чой қайнапти. Шунда нигоҳи ҳовлидаги сўрида ўтирган ҳарбий кийимдаги Турсунбой акасига тушди ва беихтиёр кеча оқшомдаги ота-онасининг суҳбатини эслади.

– Эшитдингми, эртага Турсунбой келаркан, – деди дадаси телевизор кўриб ўтирганларида онасига қараб.

– Вой, ростдан-а? Уйдагилари кун санаб ўтирганди. Қандай яхши бўлибди, – деди онаси.

– Шу йигит жуда яхши қилди. Ҳаётини юрт ҳимоясига бағишлаганини айтяпман-да. Унга ҳавасим келяпти. Барибир Ватанга хизмат қилишининг савоби катта. Агар келажакда Ўткиржон ҳам худди Турсунбой акасига ўхшаб ҳарбий бўлса, хурсанд бўлардим-а, нима дейсан, ўғлим? – дадаси ўғлининг бурнидан секингина чимдиб қўйди...

Ўткиржон эгнидаги ҳарбий либоси ўзига ярашиб турган Турсунбой акасига термилиб қолди. Йигитнинг келбати унда ботирлик, паҳлавонлик, жасурлик тимсолидек таассурот қолдирди. Ҳаваси келди. Кеча дадаси нима учун Турсунбой акасини мактаганини, Ўткиржоннинг унга ўхшаганини хоҳлашини айти шу лаҳзаларда мурғак қалби билан англагандек бўлди. Юраги орзиқиб кетди. Беихтиёр дилидаги истак тилига чиқди: «Катта бўлсам, албатта ҳарбий бўламан!»

МУВАФФАҚИЯТСИЗЛИК ОРТИДАГИ ҒАЛАБА

– Қалбимда ҳарбий касбга бўлган ҳавас сабаб, кейинчалик Самарқанд шаҳридаги ҳарбий касбга йўналтирувчи Республика лицейига ўқишга кирганман, – дейди Ўткиржон Маматов. – Лицейни тамомлаб, Тошкент олий умумқўшин қўмондонлик билим юрти (ҳозирги Қуролли Кучлар академияси)га ҳужжат топширдим. Лекин омадим чопмади. Илк муваффақиятсизликдан қаттиқ таъсирландим. Лекин тушкунликка тушганим йўқ. Ўқишга киролмаганлигим сабабини билишим етарли бўлмаганлигида, деб билдим. Шундай қилиб келаси йил бўладиган имтиҳонга тайёрланишга киришдим. У вақтларда олий таълим муассасаларига тайёрлов курслари, репетиторлар йўқ эди. Шунинг учун физика ва математика фанларидан тайёрланиш учун мактабдаги устозим раҳматли Турсункул Ҳасановнинг ёнига

борганман. Устозимиз жуда очиққўнғил, фидойи инсон эди. Менга бажонидил ёрдам берганлар. Деярли бир йил устозимдан физика-математика фанидан чуқур билим олганман. Кейинги йил эса Тошкент ахборот технологиялари университетининг Махсус факультетига ҳужжат топширганман. Омад-ни қарангки, энг юқори балл тўплаб курсантлик бахтига эришганман. Фанларни чуқур ўзлаштирганим кейинчалик ўқиш давомида ҳам қўл келган. Бунинг учун устозимдан бир умрга миннатдорман.

АЛОҚАСИЗ БОШҚАРУВ ЙЎҚ...

– Айни вақтда Мудофаа вазирлиги Махсус авария тиклаш бошқармасида хизмат қиляпман. Зиммамизда энг катта вазифалардан бири бу – республикамиз бўйлаб сифатли алоқани таъминлашдир. Маълумки, алоқа хизмати – бошқарувнинг муҳим бўғини саналади. Зеро, алоқасиз бошқарув, бошқарувсиз ғалаба йўқ, деб бежиз айтишмайди. Ҳатто тарихда бўлиб ўтган урушларда ғалабани таъминлашда, шунингдек давлат бошқарувида ҳам алоқа хизматининг аҳамияти беқиёс бўлгани манбаларда келтирилган. Масалан, соҳибқирон Амир Темур давлатида, кейинчалик Темурийлар даврида алоқа хизмати яхши йўлга қўйилгани сабабли тезкор ахборот алмашиш имконияти катта бўлган. Шу сабабли йирик салтанатнинг энг узоқ ва чекка ҳудудларига ҳам ҳукмдор фармон ва қарорлари ўз вақтида етиб борган. Бугун телефон алоқаси, телекоммуникация хизматлари ҳаётимизнинг бир қисмига айланиб қолди. Мудофаа вазирлиги тизимида ҳам ҳар бир ўтказиладиган машғулотлар, тадбирларда мультимедиа ахборотлаштириш воситаларидан кенг фойдаланилмоқда. Бу эса асрлар силсиласида алоқа хизмати мукамаллашиб замонавийлашганидан, янама аниқроқ айтиладиган бўлса, инновациялашганидан далолат беради.

ИЗЛАНИШЛАР МЕВАСИ

– Янгиликка интилиш бўлмаган жойда ўсиш бўлмайди, дейишади. Яқинда жамоамиз билан ҳаракатдаги алоқа воситаларини ўрганиб чиққан ҳолда, жамланган алоқа радиостанциясини яратдик ва махсус машиналарга ўрнатдик. Бу машиналардан тинчлик даврида асосан ўқув машғулотларида, фавқулодда вазиятлар содир бўлганда эса Ўзбекистон ҳудуди бўйлаб алоқани таъминлашда фойдаланилади.

«ШУ ВАТАННИНГ БИР БЎЛАГИМАН»

– Сирдарё вилоятида юз берган фавқулодда ҳолат ҳаммамиз учун синов бўлди. Биз ҳам шахсий таркиб билан уч ой давомида тошқин юз берган ҳудудларда алоқа хизматини тиклаш ишларини бажардик. Энг аввало, сув ичида турган, талафот кўрган уяли алоқа компанияларининг база-станцияларида монтаж, демонтаж ишларини амалга ошириб қайта тикладик, саксон километрга яқин оптик толалари алоқа кабелларини ётқизиб, туманлараро алоқани ташкиллаштирдик. Бир сўз билан айтганда, вазифамизни муваффақиятли яқунладик. Биласизми, айнан ўша дамларда зиммамдаги масъулиятнинг қанчалик залворли эканлигини яна бир бор ҳис қилдим. Мен ҳам шу Ватаннинг бир бўлаги эканлигимни, бу заминнинг инсонлари мен учун азиз, ҳатто тошу гиёҳи қадрли эканлигини англадим. Она ернинг тупроғи – она сутидай азиз, дейдилар. Ватанни онага менгзайдилар. Шунинг учун ҳам Ватан севгиси бизнинг эътиқодимизга айланган. Аслида бу ҳис инсон фитратида бор. «Агар инсонлар қалбида Ватанга муҳаббат бўлмаганида юртлар хароб бўларди», деган эди алломаларимиздан бири. Ҳа, юртни севганлар обод қилади, уни Ватан деб билганлар ҳимоя қилади. Мендан Ватан нима, ватанпарварлик қандай туйғу, деб сўрасалар шундай жавоб берман: «Ватан бу – менинг борлигим, ватанпарварлик эса Ватан билан ўзини бир бутун деб билиш, унинг яхши-ёмон кунларида асқатиш демакдир».

Майор Гулнора ҲОЖИМУРОДОВА

ҲАМКОРЛИК

ЭКСТРЕМАЛ ШАРОИТЛАРДА ЯШОВЧАНЛИК

Ҳарбийлар ва овчилар буни қўғишга уддалашди?

Айдарқўл соҳиллари бўйида Марказий ҳарбий округ тасарруфидаги ҳарбий қисмлар ҳамда Ўзбекистон овчи ва балиқчилар бирлашмаси аъзолари ўртасида «Мен ҳам Ватан ҳимоячисиман!» шиори остида «Экстремал шароитларда яшовчанлик» мавзусида ўқув йиғини ўтказилди.

Йиғин аввалида ҳудудга етиб бориш, чодирлар тиклаш ҳамда иштирокчиларнинг саф кўриги ўтказилди. Шундан сўнг ҳарбий хизматчилар томонидан Тошкент, Жиззах ҳамда Самарқанд вилоятидан юзга яқин овчилар учун экстремал шароитда яшашига мўлжалланган мавсумий усуллар намойиш этилди. Шунингдек, ҳарбий қурол-аслаҳалар ва ов учун мўлжалланган қуроллар кўргазмаси ўтказилди. Унда мутахассислар томонидан ўқув йиғини иштирокчиларига ҳар бир қуролнинг ўзига хос жиҳатлари ва хусусиятлари тушунтирилди, хавфсизлик қоидаларига қатъий амал қилиш зарурлиги таъкидланди.

Экстремал шароитда юрт ўғлонлари табиат неъматларидан унумли фойдаланган ҳолда ичимлик сувини топиш, уни тозалаш ва сақлай олиш каби машғулотларни аъло даражада уддалашди. Ўзаро ҳамкорликдаги ўқув йиғинининг асосий босқичлари Айдарқўл соҳилларида егулик излаш билан бошланди. Ҳарбийлар ва овчилар гуруҳларга бўлиниб, соҳил бўйлаб овчи итлар ёрдамида из олиш, уни қидириб топиш, қайиқлар

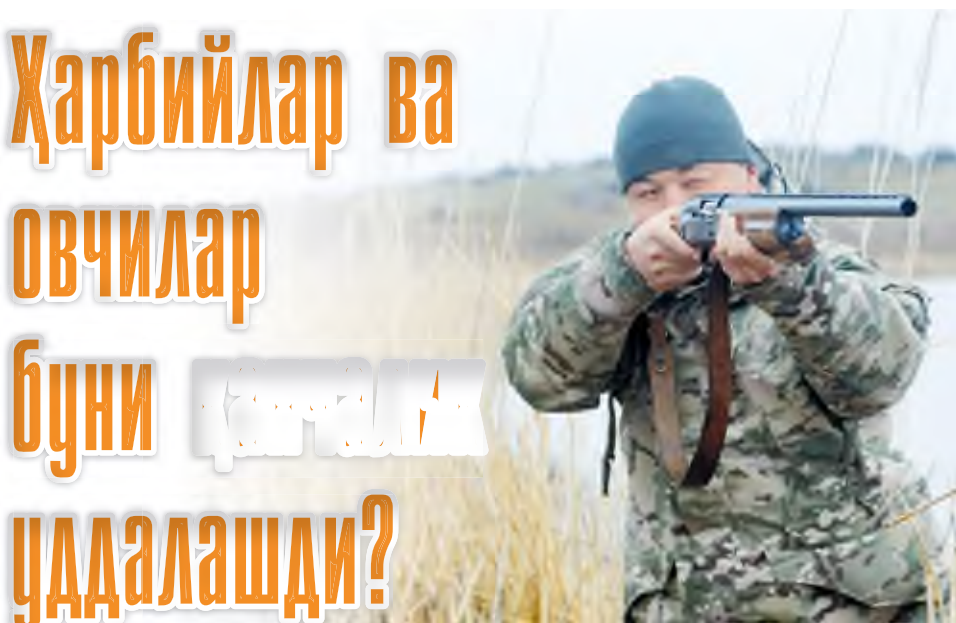
ёрдамида балиқ овлаш машғулотларини ўташди.

Иккинчи мартаба ўтказилган бундай ноанъанавий ўқув йиғинидан кўзланган асосий мақсад ҳам, узвий ҳамкорликни йўлга қўйиш ҳамда ёш ҳарбий хизматчиларнинг қийин шароитларда яшовчанлик кўникмасини ошириш, эпчиллик, жисмонан чиниқтириш, саломатлигини мустаҳкамлаш, ҳарбий спорт ўйинлари орқали мерган жангчиларни аниқлаш ҳамда овчилар ва ҳарбийлар ўртасида «Устоз-шоғирд» аънарасини йўлга қўйишга қаратилган.

Ўқув йиғини давомида турли усулларда олов ёқиш ва унинг давомийлигини таъминлаш, овланган парранда ва балиқ гўшtidан ҳар хил турдаги таомлар тайёрлаш машғулотлари ўтказилди ҳамда натижалар гулхан атрофида муҳокама қилинди. Муҳокамалардан сўнг овчилар учун миллий армиямиз сафларида хизмат қилаётган ўғлонларнинг бахшичилик санъати намойиш этилди.

Уч кун давомида иштирокчиларнинг егулик учун овлаган ҳайвонлари, паррандалари ҳамда балиқлари сарҳисоб қилинди. Унга кўра, маҳоратли овчилар, балиқчилар аниқланди. Ҳар бир машғулот ва мусобақалар якунида энг илғор овчи ва ҳарбийлар аниқланиб, турли номинациялар бўйича округ кўмондонлиги томонидан фахрий ёрлиқ ва эсдалик совғалар билан тақдирланди. Хулоса қилиб айтганда, «Ватанпарварлик – миллий юксалиш кафолати!» шиори остида ўтказилаётган барча тадбирлар, учрашувлар ва ўқув йиғинлари миллий армиямизни халққа яқинлаштириб, улар билан бирдамлигини янада оширишга хизмат қилмоқда.

**Лейтенант Отабек НОРБОЕВ,
Марказий ҳарбий округ
матбуот хизмати катта офицери**

ЎЗ КАСБИДАН КАМОЛ ТОПГАНЛАР...

Тиббий хизмат
подполковниги Зафаржон
ИБРАГИМОВ, Мудофаа
вазирлиги Марказий ҳарбий
клиник госпитали қон
тайёрлаш маркази ходими.
1976 йил Самарқанд вилояти
Тайлоқ туманида туғилган.

– Шифокор бўлиш мақсадида 1993 – 2000 йиллар давомида Самарқанд давлат тиббиёт институтида тахсил олдим. 2000 – 2006 йилларда Самарқанд ҳарбий госпиталида, 2006 – 2014 йиллар оралиғида Шимол-ғарбий ҳарбий округга қарашли Нукус ҳарбий госпиталида анестезиолог-реаниматолог сифатида, 2014 йилдан буён эса Мудофаа вазирлиги Марказий ҳарбий клиник госпиталида фаолият юритиб келмоқдаман.

2020 йил дунё ва юртимиз аҳолиси учун синовли йил бўлди. Кўпгина муассасалар қаторида Ўзэкспомарказ қошида ҳам саралаш-тақсимлаш маркази ташкил этилиб, COVID-19 билан оғриган беморларга тиббий ёрдам кўрсатилди. Мен бир вақтнинг ўзида ушбу марказда реанимация бўлими бошлиғи сифатида ҳамда Марказий ҳарбий клиник госпиталида ўта оғир ва оғир аҳволда келган ҳарбий хизматчиларга малакали тиббий ёрдам кўрсатишда иштирок этдим.

Пандемия айниқса, шифокорлар учун ўта оғир бўлди. Эртаю кеч тик оёқда бор билим ва малакасини ишга солиб, дардларга малҳам бўлган тиббиёт ходимлари чин маънода қаҳрамонга айландилар. Ўша кезларда ҳарбий хизматчилар орасида

«Эзгулик барибир қайтади» шиори остида қон таркибий қисмларини тайёрлаш тадбирлари жадаллик билан ўтказилди. Биз, жамоамиз билан 1 тонна 200 литр миқдоридagi қон таркибий қисмларини тайёрлаш ҳамда уларни қон қуйишга муҳтож бўлган беморларга етказиб беришда фаол иштирок этдик.

Пандемия ҳар биримизга катта дарс бўлди. Шахсан ўзим оғир ва ўта оғир беморларни даволашда иштирок этганим учун кўплаб муҳим хулосаларга келдим. Бир инсонни ҳаётга қайтариш қанчалик олий бахт эканини ўша кезларда теранроқ англадим. Уларнинг кўзларидаги умид, ҳаётга ташналик менга кўп нарсаларни ўргатди.

Ушбу камтарона меҳнатимиз Президентимиз томонидан юсак баҳоланиб, 2021 йил 14 январда «Соғлом турмуш» медали билан тақдирландим. Бунда устозларим, ҳамкасбларимнинг ҳам ўз ҳиссаси борлигини ҳар доим фахр билан тилга оламан.

Тиббий хизмат катта
лейтенанти Санжарбек АЪЗАМОВ,
«АрМИ – 2020» VI халқаро армия
ўйинлари «Ҳарбий-тиббий
эстафета» мусобақаси ғолиби ва
рекордчиси, мудофаа вазирининг
II даражали «Намунали
хизматлари учун» кўкрак нишони
соҳиби. 1993 йилда Фарғона
вилоятининг Фарғона тумани
Чимён қишлоғида туғилган.

– Мактаб кезларимни яхши эсламан: ўқувчилик даврларимда қатнашган спектаклларимда шифокор ролини фақат мен ўйнардим. Ўшанда оқ халат руҳиятимга қаттиқ ўрнашаётганини ҳис қилардим. 2011 йилда Андижон давлат тиббиёт институтига ўқишга кирганимда ҳаётимдаги катта марралардан бирини забт этганимни англадим. 2016 йилда ҳеч иккиланмай Тошкент тиббиёт академияси ҳузуридаги Ҳарбий тиббиёт факультетида ўқидим. Икки йиллик тахсил ҳаётимни буткул ўзгартириб юборди.

2018 йилда Мудофаа вазирлигига қарашли ҳарбий қисмда тиббиёт хизмати бошлиғи лавозимида иш бошладим. Назаримда тиббиёт ходими фаолияти рамзий маънода ботқоқнинг устидан юриб ўтишга ўхшайди. Изланишдан бир дам тўхтасангиз, ботқоққа бота бошлайсиз. Тинимсиз ҳаракатгина сизни у ердан олиб чиқиши мумкин. Мен ҳам ўз салоҳиятимни янада ошириш мақсадида ишимдан ташқари Марказий ҳарбий клиник госпиталида травматология йўналиши бўйича амалиёт олиб бораман.

Тан оламан, тиббиёт мураккаб соҳа бўлгани учун бирор спорт тури билан жиддий шуғуллана олмаган-

мамлакатимиз вакиллари пешма-пеш ғолибликни қўлга киритиб, жаҳон рекордларини янгилаб келишяпти. Бу эса мени янада жиддийроқ тайёргарлик кўришга ундади. Олдимда ғолиблик ва жаҳон рекордини янгилаш вазифаси турарди. Отиш тайёргарлиги, ягона тўсиқлардан ўтиш, мутахассислик бўйича шартлар давомида бор куч-ғайратимни сарфладим. Рақибларимиз ҳам анойи эмас эди. Россиялик, белоруссиялик рақибларимиз донги дунёга кетган. Хуллас, 2019 йилги мусобақада сафдошим майор Бобожон Элмуродов ғолибликни қўлга киритиб, 1 445 балл билан жаҳон рекордини ўрнатган бўлса, 2020 йилда мен умумий шартлар ҳисобида 1 650 балл тўплаб, ушбу рекордни янгиладим.

Камтарона меҳнатим ва кўрсатган натижаларим боис мудофаа вазири томонидан «Намунали хизматлари учун» II даражали кўкрак нишони билан тақдирландим.

Мусобақа ва ғолиблик мени умуман бошқа одамга айлантирди. Мақсадларим, ҳаракатларим, қарашларим ўзгарди, қатъийлашди. Касбимга, фаолиятимга бўлган меҳрим ошди. Мен катта мақсадлар сари олға юришда давом этмоқдаман.

Лейтенант Бобур ЭЛМУРОДОВ

САНА

Тарихий маълумотларда келтирилишича, шоҳ Бобур ўз фарзандларининг таълим-тарбияси ҳақида ҳамиша ўйлаб, уларни ўқиш ва ўрганишга тарғиб қилар экан. Шунинг учун ҳам унинг тўрт ўғли ва бир қизи – Ҳумоюн, Камрон, Аскарбий, Ҳиндол ва Гулбаданбегим тарихда чуқур из қолдирган шоир, тарихчи, илму санъатни яхши ўрганиб, ўзлаштирган инсонлар бўлиб етишди.

Бобур «Мубайин» рисоласини Ҳумоюн ва Камронга диний масалаларни ўргатиш учун назмда ёзади. Унинг Ҳумоюн ва Камронга ёзган мактублари ҳам шу мавзуга қаратилган. Масалан, у Камронга ёзган мактубида бундай дейди: «Фарзанди аршад ва аржуманди саодатнишон Муҳаммад Камрон Мирзо баҳодирга салом муҳаббат анжомидан сўнг улким, кўкалтош ва ичкиларинг била сабақ ўқурга ружуь келтуруб эрмишсен. Бу жиҳаттин кўнгулга сурур ва хотирга ҳузур етиб на бисёр хушхаллиқ юз берди. Тангри таоло

БОБУР – ИБРАТГА САЗОВОР ОТА

даргоҳидин умидим борким, жамиъи қобилият ва салоҳият бобида комил ва мукамал бўлуб камолға етгайсен».

Кўриниб турибдики, Бобур фарзандларининг диёнати, илм-фазилатли бўлиб ўстиришни ўзининг оталик ва подшоҳлик бурчи деб ҳисоблаган, уларни ўқиш-ўрганишга тарғиб қилиб, имло ва иншо хатоларини тўғрилаб бехато, содда, равон ва бетакаллуф ёзишга чорлаган.

Маълумки, маданият тарихида ёзувларнинг аҳамияти катта. Маънавий меросни, маданият ва санъатни кейинги авлодларга етказадиган муҳим восита – ёзув (хат)дир. Туркийлар ўз узоқ тарихларида кўплаб ёзувлардан, чунончи, турк-руний ёзувидан, араб ёзувидан, уйғур ёзувидан фойдаланганлар. Бобур араб ёзувида савод чиқарган ва умри бўйи шу ёзувда икки-уч тилда матн битган, бу ёзувнинг ифода имкониятлари, ўзлаштириш усулларини яхши билган. Шунинг учун у бу ёзувни янада мукамаллаштириш, осонлаштириш, сўзни

ҳар хил ўқиш нуқсонларини бартараф этиш мақсадида янги ёзув – Бобурий хаттини кашф этди. Унинг бу жасорати, биринчидан, маънавият ва саводхонликка куюнчақлигидан бўлса, иккинчидан, ўқиш ва ёзишни осонлаштириш, қулайлаштиришга интилиши туфайли эди.

Бобур замонида ёзувни янгилаш ёки янги хатни жорий этишга уриниш осон эмасди. Чунки араб ёзуви – Қуръон ёзуви эди. Шунинг учун Бобурий хаттини амалиётга жорий қилиш ниятида Бобур бу хатда, аввало, Қуръони каримдан икки нусха тайёрлаб, бирини Маккага, иккинчисини Техронга жўнатади.

Бобурий хатти ҳақидаги маълумотларга Бобурий девонида бир маротаба ва «Бобурнома»да кўплаб маротаба дуч келамиз. Афсуски, бу ёзув ҳаётга жорий этилмасдан қолиб кетган.

**Гулҳажон ШАҲАПОВА,
Ўқитувчи**

ҲАЁТ ЧИЗГИЛАРИ

НАФИНГ ҚАНЧА БЎЛСА — УМРИНГ ШУНЧА

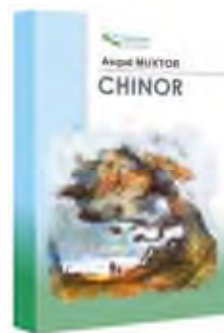
Ўзбек адиблари, сўзшунослари орасида бир ёруғ юдуз борки, йиллар ўтгани сайин у чарақлаб, тобора ёрқин рангларга тўлиб бормоқда. XXI аср одами уни асарлари — инсониятга йўлаган «мактублари» орқали таниб бораётир.

Асқад Мухтор — XX аср ўзбек-турк дунёсини бутун фожиалари-ла, бутун парвозлари-ла мужассам қилган буюк адибдир. Унинг ижодиёти инсон ва инсонийлик, инсон бахти учун кураш ғояси билан суғорилгандир, дея ёдга олади хос шогирди Ўзбекистон халқ шоири Рауф Парфи.

Бадиий адабиётнинг ёш ихлосмандлари кўп ҳолларда «Энди қайси китобни ўқисам экан?» дея бизга мурожаат қилишади. Китобхон, аввало, ўз кўнглига яқин, ўзини англашга ундайдиган, ҳайрат ва завқ бағишловчи, маънавий савияси юксак китобларни ўқиши лозимлигини айтади. Аслида, эндигина катта ҳаётга қадам қўяётган ёшлардан фарқли ўлароқ, тажрибали китобхонлар қандай китобларни ўқиш лозимлигини яхши биладилар.

Кўпинча китоб изловчиларга «Чинор», «Опа-сингиллар» каби йирик насрий асарлар, қимматли ҳикоялар, инсон руҳиятига қувват бахш этувчи ғўзал шеърлар муаллифи, Ўзбекистон халқ ёзувчиси Асқад Мухторнинг 2018 йил «Ўзбекистон» нашриётида чоп этилган «Чодирхаёл» ҳикоялар тўпламини тавсия қиламиз. Ундан ёзувчининг энг сара ҳикоялари жой олган.

Ушбу тўпلام ҳикояларидаги қаҳрамонлар табиати, фазилату қусурлари, воқеалар, жой-масканларнинг зарғарона тасвирлари қалбнингизни забт этади. Аксарият ҳолларда кичик бир сирли жумбоқ сизни асар сўнгигача «етақлаб» боради. «Кечиринг мени, одамлар» ҳикоясида Хатча холанинг ёлғизлик азобидан азият чекиши, ўз хатоси орқали яна ёлғиз қолиши, қаҳрамон тилидан айтилган: «Мен сизларни осон топган эдим, балки шунинг учун қадрингизга етмадим. Майли, бошқа қийноқ билан жазоланг, лекин ёлғиз қолдирманглар,

болаларим...» Бу нолалар орқали ўқувчи ҳикоя бошида келтирилган Хатча холанинг

«ёлғиз ўғли Қарши чўлига жўнаб кетган» лиги ва «хат-хабарлар сийраклашиб» қолганлиги ҳақида уйғунлик борлигини ўйлаши табиий.

Ёзувчи «Тўққизинчи палата» ҳикоясига «Нафинг қанча бўлса — умринг шунча» деган ҳикматни иқтибос қилиб олган. Дарҳақиқат, ушбу ҳикоя билан танишган ўқувчи «Умр вақт саноғи билан ўлчанадими ёки бажарилган эзгу ишлар ҳажми билан?» деган саволга жавоб излайди. Ҳикоя қаҳрамонларининг диалоглари улар характерларини босқичма-босқич ёритиб боради.

«— Ўзлари нечага кирдилар?

— Олтмиш етти, — деди Баҳромов.

— Ана. Бизники шу йил тут пишиғида иккам саксон бўлади, Худога шукур, серса-перса билан ишимиз бўлган эмас...»

Этибор қилсангиз, биринчи персонажга савол «Неча ёшдасиз, иним?» ёки «Ёшингиз нечада, ука?» деб эмас, «Ўзлари нечага кирдилар?» тарзида йўлланмоқда. Жавобдан кейинги гапда: «юрк» эмас, «...серса-перса билан ишимиз бўлган эмас...» дейилмоқда.

Асқад Мухтор шу сатрлардаёқ инсоннинг икки тоифасини кўрсатиб беради ва воқеалар ривожини табиий равишда персонажлар характерини ёрқин ифодалайди.

Симёғочдан бир учи узилиб тушган электр симига яқинлашаётган гўдак — Алишерни кўрган Баҳромов ҳамхонасига ёлвориши, ҳамхонаси бўлса, атай имиллаб, болани қутқаришни истамагани ва ниҳоят ўриндан туриши мумкин бўлмаса-да, бемор деразадан сакраб халоскор бўлиши ёрқин акс эттирилган.

Ҳикоя сўнгида эса воқеага гувоҳ бўлган барча халоскор қаҳрамоннинг вафотидан қайғураётган бир пайтда «юрасиз» ҳамхонанинг емак билан оворалиги ўқувчида унга нисбатан нафрат уйғотади.

«Атир» ҳикоясида кунни тунга, сўмни сўмга улаб кун кечираётган Мадрайим «даласи»дан «четга» чиқаётганлигидан истиҳола қилади. «Нос отиб, мулоҳазага тушди: бемаврид келди-ёв... жавоб бериши амримаҳол. Ҳа, саратонда сувчининг жойи худди шаҳарда, дея кесатиб чиқарворса-чи? Тагин билиб бўлмайди, қайси томони билан турганига ҳам боғлиқ. Омади юришиб, ёш хотиндан хурсанд бўлиб, чеҳраси очилиб келиб қолса...

Раиснинг машинаси чарақлаган қуёшни чақнатиб, соат саккизларда келиб тўхтади.

— Сув қалай? (Ие, сувчи ака, тинчликми, соғлиқларингиз яхшими? Эрталабдан сизни не юмуш идорага етаклади, эмас...)

— Сув сероб. (Ҳамма иш жойида, кайфиятингизни бузманг).

— Кўллатманглар. (Гўёки, елкаси яғир сувчининг шунга фаҳми етмайди).

Раис шундай деди-ю, саломлашмасданок идорага кириб кетди».

Шаҳарга қуролдош дўстини кўргани борган Мадрайим «хўжайин»нинг топшириғи — эллик сўмлик митти шишадаги атирни сотиб олади. Маҳмадона сотувчи қизнинг гапига кириб, ўз хотинига ҳам атир сотиб олади: «...дўкандан чиқди. Қизчага раҳмат, хайр деёлдимми-йўқми эсида ҳам йўқ. Энди унинг хаёли бошқа ёқда эди: уйга қандай кириб боради? 19 сўм. Авансинг қарийб ярми-я!»

Ўзи билан ўзи курашиб бораётган Мадрайим рўзғор ташвишлари асабларини еб битирган — «Ўзини ташлаб юбориш» касалига чалинган хотинига энди бу матоҳни қандай топширишни ўйлаб ич-этини ейди. Нима бўлса, бўлар деб атирни

хотинига тутқазди. Мадрайим ва болалар ҳам бўлажак «тўфон»ни хавотир билан кута бошлайдилар, натижа ўзгача бўлади: «...Атирни яқтак киссасидан шартта чиқарди-ю, хотинига узатди. — Мана!

Хайри беихтиёр икки қўллаб олди-ю, пешонасини тириштириб, бежирим қутичага тикилиб қолди. Кейин уни аста очиб, жажжигина юмалоқ атир шишасини худди учиб кетадиган қушчадай ҳовучида ушлаганча, яна узоқ тикилиб турди. Нима бўлди унга? Тезроқ бир нима деса-чи?! Ё ғазоби томоғига тикилдими? Бақир, Хайри, сўк, қарға, фақат жим турма!.. Ҳозир жазаваси тутди, идиш-товоқни кўтариб уради, йиқилади... Мадрайим жуда кўрқиб кетди: Хайри тилдан қолган, юмуқ кўзидан ёш сизиб, кўкси тўлқинланиб, гавдаси чайқалиб кетди».

Хуллас, китобдан ўрин олган «Атир», «Тақдир кимнинг қўлида», «Қора домла», «Жинни», «Кўк тош», «Инсонга қуллуқ қиладурмен», «Фано ва бақор», «Чодирхаёл», «Мен ҳаётни ўрганаман» сингари ҳикояларнинг барчасида Ҳазрати Инсон тараннуми, инсонлар ўртасидаги меҳр-оқибат, тарихга муҳрланган қора кунлар, эзгулик ва унинг нотўғри талқини, инсоний бурч каби ҳаётини тушунчалар ўз аксини топган.

Бу китоб ва улуғ адибларимиз қаторидан муқим жой олган Асқад Мухторнинг бошқа асарларини, шеърларини топиб ўқинг.

Ойдин КОМИЛОВА,
Жиззах вилояти ҳуқуқшунослик
техникуми кутубхоначиси

АЯЖОНИМИЗ

Титраб янграр эди уфқлар тонгда —
Гўзал куйлар эди аяжонимиз.

Булутлар тўлганар эди осмонда,
Жажжи юракларда — ҳаяжонимиз.

Куйни қари-қартанг мукка тинглаган,
Бунда ожиз эди ҳар қанақа сўз.
Уруш мўраларди қўлсиз енглардан,
Юпун хирмонларда — беварака куз.

Аям кўкка қушдай интилар эди,
Этагидан ушлаб дийдирардик биз.
Яшил кўсақларда мўлтилар эди,
Чала қолган куйдек болалигимиз.

Булутлар безовта эди осмонда,
Жажжи юракларда — ҳаяжонимиз.
Дадамизни эслаб шунда ҳар тонгда,
Мунгли куйлар эди аяжонимиз.

Куй бўлиб учмоқни қиларди орзу,
Дадамни бир кўриш қасдида.
Аммо қанотларин ёзолмасди у,
Чунки биз бор эдик қанот остида.

Асқад МУХТОР

ГЕНЕРАЛ ВА ЁШЛАР УЧРАШУВИ

Ўзбекистон Республикаси Президентининг ёшларга доир бешта муҳим ташаббуси, Ўзбекистон ёшлари форумида ва Парламентга Мурожаатномасида, Хавфсизлик кенгашининг кенгайтирилган йиғилишида ҳамда Ватан ҳимоячиларига байрам табригида ёш авлодни Ватанга муҳаббат ва садоқат, фидойилик ва юрт тақдирига дахлдорлик ҳисси билан тарбиялаш борасида белгилаб берган вазифалари ижроси доирасида Ўзбекистон Республикаси Бош прокурорининг ўринбосари – Ўзбекистон Республикаси Ҳарбий прокурори генерал-майор Шухрат Узаков томонидан Тошкент вилоятининг Ангрен шаҳрида ёшлар билан очиқ мулоқот ва оммавий сайёр қабул ўтказилди.

Ҳарбий қисмда 200 нафардан ортиқ уюшмаган ва банд бўлмаган ёшлар ҳамда мактаб битирувчилари иштирокида ўтказилган тадбирда Ш. Узаков томонидан ёш авлодга кўрсатилаётган юксак эътибор ва ғамхўрлик, яратилган шароит ва имкониятлар, улар ҳуқуқлари ва қонуний манфа-

атларининг кафолатлари ҳақида батафсил тушунтиришлар берилди.

Учрашувда ёшлар томонидан жами 45 та масала бўйича билдирилган мурожаатларнинг 6 таси сектор раҳбарлари, қатор давлат ташкилотлари мутахассислари билан биргаликда жойида ижобий ҳал этилди, қолганлари назоратга олинган ҳолда мутасаддиларга йўналтирилди.

Жумладан, ёшлар билан ҳарбий хизматчилар ўртасида спорт беллашувлари ташкил қилиш ва қурол-аслаҳалар билан бевосита шуғулланиш борасидаги таклифлар шу жойнинг ўзида ҳал этилиб, ҳарбий қисмда стол тенниси, минифутбол, волейбол ва баскетбол спорт турлари бўйича мусобақалар ўтказилди ва ғолиблар муносиб тақдирланди.

Шунингдек, ёшлар жанговар қуроёларни қисмларга ажратиш ва йиғиш машғулотларига бевосита жалб этилди.

Тадбир якунида ёшларга Амир Темур, Жалололд-

дин Мангуберди, Заҳириддин Муҳаммад Бобур каби буюк аждодларимиз ҳаёти ҳақида ҳикоя қилувчи бадиий китоблар тўхфа қилинди.

Тадбир давомида иштирокчилар ҳарбий қисмининг ахборот ресурс маркази, спорт зали ва майдонидан куннинг исталган вақтида фойдаланиш ҳамда спорт тўғрисида қатнашиш учун ёшларга яратилган кенг имкониятлар ва шароитлар билан яқиндан танишишди.

Ишлаш истагидаги ёшлар шу куни Ангрен эркин иқтисодий зона дирекциясида ташкиллаштирилган меҳнат ярмаркасига жалб этилиб, уларга маълумоти ва мутахассислигига мос келадиган бўш иш ўринлари таклиф қилинди.

Учрашув ёшларда катта таассурот қолдирди.

**Адлия подполковниги Ботир СОБИРОВ,
Ўзбекистон Республикаси Ҳарбий
прокурорининг катта ёрдамчиси**

«ПУЛИ-ХУМРИ» ВОҚЕАСИ

– Яқинда ёзувчи Қўчқор Норқобилнинг «Дарё ортидаги йиғи» деб номланган китоби қўлимга тушиб қолди, – деб ҳикоя қилади собиқ афғончи, тарих фани ўқитувчиси Ботиржон Исоқов. – Асар афғон урушига бағишланган бўлиб, унинг ҳар бир сатридан урушда нобуд бўлган навқирон йигитларнинг аянди қисмати, фарзандлари доғида дард-алам чеккан оналарнинг изтироблари қўлғимга эшилгандай бўлди. Бу нолалар мен учун таниш, чунки бир ярим йиллик умрим афғон тупроғида алангаланган жангдошларда ўтди.

Уруш нималигини киноларда кўриб, китобларда ўқиб билган бўз йигит чархнинг бешафқат ўйини боис жаҳаннам оловида ёнаётган юртга бориб қолди. Мунғайган уйлар, ёниб кетган устун бўлаклари, юзидан қаҳр томаётган эшак минган болалар, кўнгли дардли хотин-халаж, басавлат соқоли эркаклар...

«Англай олмаймиз. Нечун бу юртларда дайдиб юрибмиз. Том устида турган болакай муштини кўрсатиб ўдағайлайди», дея бош чайқайди суҳбатдошим. Беш соатлар йўл юргач, қум тўла халталар билан ҳимояланган пост ёнига келиб тўхтаган аскарлар, ошхона ичига кира солиб халтасидаги «сухой паёк»ка тармашади. Улар жуда очиққанди.

Атрофга қоронғилик тушиб, этни жунжиктирувчи афғон шамоли эса бошлади. Кимдир ертўлага, кимдир тош панасига ўтиб, шинелга ўраниб уйқуга кетди. Ярим кечада кучли отишма бошланди, барча уйғониб кетди. Тоғдан пастга ўқлар «ёмғири» ёғилар, унга жавобан казарма устидаги пулемёт «сайрайди».

Бизлар бунақанги жангни биринчи бор кўраётганимиз учун нима қилишимизни билмасдан қарахт ҳолга тушиб қолдик. Бахтимизга кўп ўтмай отишма тўхтади. Постдаги йигитлардан бири шахрисабзлик экан, қучоқлашиб кўришдик. Иккаламиз тонггача суҳбатлашиб чиқдик. Эрталаб Шавкат ака елкамга қоқиб:

– Ботиржон укам, шу сўзларим ёдингга бўлсин, сизларни «Пули-хумри»га жўнатилгани, у ер беҳосият жой, таржимаси «Ўлим водийси» дегани, қахрамон-

лик кўрсатаман, дея ўйлама, бегуноҳ одамга ўқ отма, нашага ўрганма, афғонлар қасоскор халқ, ўзингга эҳтиёт бўл, жангга кирсанг, калима қайтариб кир, – деб куйиниб тайинлади.

Ниҳоят, тоғлар боши оқариб тонг отди. Бизлар манзилимизга жўнаб кетдик.

Гарнизонимиз водийнинг қоқ ўртасида жойлашган бўлиб, атрофида хароба қишлоқлар жойлашган. Ротаимизнинг вазифаси биридан бензин, иккинчисидан солярка оқадиган қувурни муҳофаза қилиш ва таъмирлаш эди. Эртасига рота сардори бизларни сафга тизиб, тоғ этагидаги бир замонлар чор Россияси ҳарбий экспедициясининг ҳалокатга учраган қатнашчилари хотирасига ўрнатилган ёдгорлик ёнига олиб борди. Ёдгорлик тош ва цементдан қурилган бўлиб, тепасига «Кимки бу юртга қурол билан келса, ўлим кутади», деган сўзлар битилган эди.

Биз лавҳани ўқиб, маъюс тортидик. Вужудимизни кўрқув ва ҳадик чулғади.

Ротамизда йигирмага яқин жангчи, рота сардори ва унга ёрдамчи сержант, иккита КАМАЗ ва БТР бор эди. Афғон мужоҳидлари ва маҳаллий аҳоли ёнилғини ўмаришарди-да, сўнгра ёқиб кетишарди. Бундан ротамиз шошилч йўлга чиқишга мажбур бўларди. Шу орада қўшни ҳарбий қисмда содир бўлган мудҳиш воқеа ҳаммамизни янада ҳушёр ва сергак бўлишга ундади. Навбатдаги рейдга чиққан аскарлар қувурдан бензин ўғирлаётган афғон аёлини қўлга олишган. Одатда афғон аёллари жангари бўлишади. Бу аёл эса ҳеч бир қаршилиқсиз аскарлар измига бўйсунган ва уни рота ҳибсхонасига қамаб қўйишган.

Орадан бир ҳафта ўтиб, аёлни озод қилишса-да, у гарнизондан кетмабди. Қўлига супурги олиб ҳовлини тозалайди, кир-чир бўлиб кетган аскарларнинг кийим-бошларини ювади.

Ротадагилар беминнат дастёр топилганидан мамнун эди. Аёл эса аста-секин ошхонада овқат пиширадиган бўлибди. У шунчалик беозор бўлганки, баъзи олғирроқ йигитлар тегажўғлик қилса ҳам, жилмайиб кўяркан.

Бизлар етиб борганимизда гарнизон сув куйгандек сукутда эди. Казарма эшигини очдик ва даҳшатдан қотиб қолдик. Ротадаги барча аскарлар ўлиб ётар, рота командирининг боши кесиби олиб кетилган эди. Қурол-яроғ ва янги машина йўқ эди. Кейин билсак, ошхонадаги овқатга кучли оғу қўшилган экан. Бу ишларни ўша «беозор» афғон аёли бажарган эди.

Бунга ўхшаш воқеалар атрофда тез-тез содир бўлиб турарди.

Бир куни шошилч рейдга чиқдик. Портлатилган жойга етиб борганимизда, яқсон қилинган қувурдан ёнилғи оқар ва кичкина қўл ҳосил бўлганди. Тезда

ишга киришдик. Барчамиз худди сувда чўмилаётгандек иш билан овора бўлиб турган пайтда, атрофимизни «дух»лар ўраб олишди. Фақатгина қуруқликда зобит ва шофёр қолган эди. Улар бизларни битта ўқ отмасдан, бир дона гугурт чўпи билан осонгина ёқиб юборишлари мумкин эди. Бироқ бахтимизга бундай бўлмади. Орқа тарафдан бизлар тушунмайдиган тилда кескин овоз эшитилди. Зум ўтмай «дух»лар қандай пайдо бўлган бўлса, шундай изсиз ғойиб бўлишди. Кейинчалик билсак, тўда бошлиғи ўзбеклардан чиққан Исмоилбек экан.

Бир неча кун ўтгач, ротамизга дивизия қўмондони келиб, аҳвол билан танишди. Мукофотлар улашди. Менга ҳам «Жанговар хизмати учун» медалини берди. Сўнгра генерал рота сардоридан «Аскарлар ичида ўзбеклар борми?» деб сўради. Сардор мени сафдан чақирди. Генерал кулимсираб ёнига келди-да:

– Кечга тайёр бўлиб тур, тўйга бориб келамиз, – деб хайрлашди.

Кечкурин генерал ўз машинасида, ортида эса БТР билан қўриқчилар келишди. Мен ҳам уларнинг қаторидан жой олдим. Кўп ўтмай, бир қишлоққа яқинлашдик. Қуролли соқчилар бизни тўхтатди. Таржимонимиз улар билан гаплашгач, бизни ўтказиб юборишди. Тоғ ён бағридаги қишлоқ файзли ва осуда эди. Гўё уруш шамоли бу маконга етиб келмагандек...

Қишлоқ ўртасидаги ҳовлида гулхан ёнар, олов атрофида одамлар давра қуриб ўйинга тушишар, дилни қитиқловчи ўйноқи афғонча куй янграрди. Бир томонда эса гиламлар тўшалиб, кўрпачалар солинган, дастурхон ноз-неъматларга тўла эди.

Ҳавода эса хуштаъм палов ҳиди анқирди. Мезбонлар тавозе билан келишиб, генерал ва унинг ҳамроҳларини махсус безатилган чодир томон етаклади. Мезбонлар бизларни ҳам дастурхонга таклиф этишди. Бизлар бош чайқадик, чунки ҳарбий машинани ташлаб кетолмасдик.

Даврада эса мусиқа авжга чиқар, рақсга тушаётган йигитлардан бири машина ёнига келиб, мени даврага тортиди. Ҳамроҳим туркман йигити Бекмурод ҳам мен билан бирга рақсга тушиб кетди. Атрофимиздагилар бизга қарсақ билан жўр бўлишди.

Орадан анча фурсат ўтиб, генерал чодирдан чиқди. Уни ялтироқ тўн кийган басавлат Исмоилбек кузатиб қўйди.

Ҳаммамиз яхши кайфият билан гарнизонга қайтдик.

«Ўлим водийси»да ўтган бир ярим йиллик хизматнинг ҳар дақиқаси хавф-хатарга тўла эди. Беомон жанглarda ўнлаб норғул йигитлар жон фидо қилди. Мен ҳам бир неча бор ярадор бўлдим. Аммо омадимми ёки куним бор эканми, ишқилиб эсон-омон уйга қайтдим. Ҳозир ҳам баъзида тушимга афғонда ўтган кунларим қиради. Чўчиб уйғониб кетаман. Юлдузларга тўла осмонга боқиб, юртимизга тинчлик тилайман.

Ҳа, «Ўлим водийси»дан омон қайтган муаллим Ботиржон Исоқов билан кечган суҳбатимиз ана шундай маҳзун ва узун бўлди.

**Ўролбой ҚОБИЛ
Қамаши**

ҲАРБИЙ-ВАТАНПАРВАРЛИК

Юртимиз ёшларини ҳарбий-ватанпарварлик руҳида тарбиялаш, уларнинг фаол фуқаролик позициясини кучайтириш мақсадида жойларда «Жасур жангчи – ёшларга намуна» шиори остида қатор тадбирлар ташкил этилмоқда.

ЁШЛАР УЧУН НАМУНА

Тошкент шаҳридаги Президент мактаби ўқувчиларининг Ҳаво ҳужумидан мудофаа қўшинлари ва Ҳарбий ҳаво кучлари қўмондонлигига қарашли Чирчиқ гарнизонида жойлашган ҳарбий қисмга экскурсияси ҳам айти шир асосида уюштирилди.

Ўқувчилар ҳарбий қисмга катта қизиқиш ва бир олам ҳаяжон билан келган ёшларни ҳарбий қисм командири қарши олди. Кўзлари ҳайратга тўла эртамиз эгалари совуқ шамол, қиш изғиринига қарамай, Ватанимизни ҳаво ҳужумидан ҳимоя қилувчи жанговар вертолётларни катта қизиқиш билан кўздан кечирди. Иқтидорли ўғил-қизлар шунга гувоҳ бўлдики, юртимиз осмони мустаҳкам ҳимояланмоқда.

Ҳайратларга бой бўлган ҳарбий вертолётлар кўргазмасидан сўнг ҳарбий қисм командири бошчилигида самимий суҳбат уюштирилди. Қизгин мулоқотда ҳаво лочинлари биринчи парвоз таассуротлари ҳақида сўзлаб бердилар. Ўқувчилар ўзларини қизиқтирган саволларга ҳарбийлардан жавоб олдилар. Ушбу соҳага қизиқиши ортган

Баҳром АБДУРАҲИМОВ

ёшларга ҳарбий қисм томонидан мардлик ва жасорат туйғуларини оширишга қаратилган адабиётлар совға қилинди.

Улкан таассуротлар билан ҳарбий қисмни тарқ этаётган ёшларнинг ўзига ишончи ва фахр туйғуси ортди. Чақирувга қадар бошланғич тайёргарлик фани ўқитувчиси захирадаги подполковник Икромжон Мамасолиев бошчилигидаги ўқувчилар ҳарбий учувчиларга саломатлик тилаб, миннатдорлик билдирдилар.

Абдураҳмон ИСАЕВ,
ЎзЖОКУ ҳарбий журналистика
йўналиши талабаси

УМУМТУРКИЙ АДАБИЁТИМИЗНИНГ ЎЛМАС ОБИДАСИ

Бу асар ҳақида улуғ адибимиз Одил Ёқубов шундай ёзган эдилар: «Муҳими – қадим Туркистон адабиётида тўнғич роман-эссе, XX аср туркий халқлар адабиётида эса дастлабки нома 80-йилларнинг ўрталаридаёқ яратилди ва у қорақалпоқ халқи, шу орқали бутун туркий халқларнинг бўй-басти, қадди-камоли, аҳвол-руҳияси, бой маънавий олами, донишманд-фозиллигини жаҳонга кўз-кўз этиб турибди.

Хуллас, шу ҳолга қатъий аминманки, Тўлепберген Қайипбергенонинг «Қорақалпоқнома» роман-эссеси нафақат муаллиф ижодининг чўққиси, ҳозирги қорақалпоқ романи эришган юксаклик, балки айни чоғда, умумтуркий адабиётимизнинг ўлмас обидаларидан бири бўлиб қолади».

Мана, сарлавҳани қаердан олганим азиз ўқувчиларимизга аён бўлди. Ҳа, ҳа, бугун сизга тавсия қилаётганимиз Тўлепберген Қайипбергенонинг «Қорақалпоқнома» китоби.

Мутолаа учун асл асарларни ўқувчиларга тавсия қилаётганимизга ҳам анчагина вақт бўлди. Мен мазкур саҳифанинг ўқувчилари борлигига ишонаман. Чунки Ватан ҳимоячилари куни арафасида ДХХ Чегара қўшинларида хизмат қилаётган офицерлардан бири бу саҳифа учун миннатдорчилик билдириб, тавсия қилганимиз барча асарлар билан шахсий кутубхонасини бойитганини билдирганида бошим кўкка етгудек севиндим.

Газетанинг ўтган сонларидан бирида адиб Баҳодир Қобулнинг «Энашамол» асарини тавсия қилган эдик. Орадан кўп ўтмай, ёзувчимиздан «Энайўл» деб номланган тўхфа – китоб келди, каминангизга. Бундай гўзал тўхфа ҳақида индамаслик жоиз эмас. Қазрамон шоиримиз Абдулла Орипов шундай ёзган эди: «Қиссани ўқиб чиқаркансиз, унда бирор марта Ватан деган сўз ишлатилмаганлигига гувоҳ бўласиз. Бироқ асарнинг ўзидан, ундаги чечаклар, тоғ-тошлар, дов-дарахт, қир-адирлар, шарқироқ сойлардан Ватан атри, ори, ғурури, шавкати уфуриб, дарди сизиб туради...»

Буюк шоиримизнинг деганларига изоҳ ёзмакка ҳаддим сиғмайди. Шунинг учун «Энайўл»дан шу парчани эътиборингизга ҳавола қилгим келди:

« – Дадажон, қибла тарафга борадиган йўл Самарқан йўли-а?

– Ҳа.
– Қуёш чиқадиган тарафга борадиган йўл Тошкен йўли-а?

– Ҳа.
– Ойқортоққа чиқиб, Оймомога борадиган йўл Ой йўли-а?

– Ҳа.
– Дадажон, мен мана шу йўлга от қўйдим.

– Қани, қандай?

– Энайўл.

– Нимага энди, Энайўл?
– Чунки эналарни кўргани келадиган йўл. Энамни кўргани борамиз, кетдик дейсиз-ку! Шунга. Эрталабдан кечгача ҳамма дарвозани олдидан эналар ўтираркан, шунга. Самарқанниям, Тошкенниям, Ой йўлиям Эна йўлда битта бўларкан, шунга».

Азиз ўқувчи, «эналарни кўргани келадиган йўл»и бор китобдан ҳам қимматроқ тўхфа борми?!

Келинг, энди «Қорақалпоқнома»га юзланайлик. Бу асарга афсоналар билан зеб берилган, она, бобо, кўча бийи билан қалби шакланган. Китоб дастлабки саҳифаларидан сизни оҳанрабо каби ўзига тортиб олади. Она-бола уйга қайтаётганларида овул ёқасидаги Чўртанбой сойи тўлиб-тошиб оқаётгани устидан чиқдилар. Она ёрдам сўраб бақиргани уялади. Сабаби бақироқ аёлларни овул оқсоқоллари хуш кўрмас экан. Шу ҳолатни ўқиймиз:

«Кечиб ўтайин деса – сой чуқур. Бир пайт, онам кийимларини бошига ўради-да, тоғорани сувга солди... Икки кўлимдан мажбуран тоғоранинг гардишига босиб, маҳкам ушлашимни буюрди ва сой сатҳида аста-секин итара бошлади. Мен ваҳимадан дағ-дағ титраб, тоғоранинг ичига қапишиб олгудек бўлиб, унинг гардишини чангалладим. Онамдан кўзларимни узмайман... Ваҳимани унутиш учун нариги қирғоққа қанча қолди экан, деб, сойга қарайман: сой чеку чегараси йўқ осмонга ўхшайди, яна онамга қарайман: кўзлари ўрқач-ўрқач қора булутлар орасидан милтираган кўш юлдуз мисол менга жавдирайди... Бир маҳал онамнинг оёқлари ерга тегди шекилли, тоғорани кўш қўллаб кўтарди-да, энтика-энтика базўр нафас олар экан: «Сере (Тўнғичи бўлганлигим учун эски урф-одатга кўра, онам ўз исминини айтмай, «Сере» дер эди. «Сара», «Асл» маъносида), кўрқмадингми, болам?» деб сўради.

Хавф-хатардан омон-эсон қутулганимга кўзим этиб, ботирлигим тутди. «Йўқ, кўрқмадим», дедим. Бироқ овозимдаги титроқ ўзимга ҳам сезилиб турарди.

Онам бошига ўраган кўйлагининг бир учи билан юзини артаркан:

– Сездим, бир оз кўрқдинг. Бундан кейин кўрқма. Онаси ёнида экан, бола ҳеч нимадан кўрқмаслиги керак, – деди.

Онамнинг бу насиҳати хотирамга ўчмас бўлиб муҳрланди.

Ватанин онага қиёслашлари бежиз эмас! Ватани борнинг мангу таянчи бор! Бундай одамга ҳеч нима кўрқинчли эмас!»

Буюк адибимиз Одил Ёқубов бежиз бу китобга юксак баҳо бермаганлар. Ўқувчи эътиборига парчалар келтириш учун шошиб қоляпман. Бири биридан гўзал афсоналар, ўғитлар, воқеалар...

Адиб ҳикматлари, қорақалпоқ ҳикматлари:

«Элсиз ер етим.

Ерсиз эл етим.

Ватансиз инсон етим!»

Ўқиймиз: «Инсонга кўп нарса ўз онаси орқали ўтади. Шунинг учун ҳам ер онага қиёсланади, «Она Ер» деб таърифланади. У умр шаъми сўнган инсон жисмини ўз оғушига олгани учун «Она Ер» аталмаган, одам боласига ҳаёт бахшида этгани учун «Она Ер» аталган. Она Заминни яшнатиб-яшартиб, унга она қалби, она саховатини инъом этган куч – тириклар. Заминни яшнатувчи ҳам, хароб этувчи

ҳам одамларнинг ўзлари! Бугунги кунда Она Ерга бағишлаб қанча-қанча қасидалар, не ажабки, қанча-қанча марсиялар битиш мумкин».

Ҳа, инсоният қанча урушларни бошидан кечирди. Аммо у ҳеч хулоса қилмайди. Ер бағрини тилка-пора қилувчи куроллар яратишдан ҳеч тинмади. Океан сувларини ифлослантиради, айрим кашфиётлари билан Ерни яроқсиз ҳолга келтиради... яна Ер талашади.

Бу китобдан парчаларни айнан Она билан боғлиқ жойларига эътиборингизни тортгим келяпти:

«Менинг Давлатбой деган дўстим бор эди. Отаси бошқа овулга ишга ўтгани сабабли кўчиб кетди. Кўзимга олам торайиб қолгандай бўлди. Қаддимни кўтаролмай қолдим. Бошқа ҳеч ким билан ўйнагим келмайди. Бунинг сезган онам бир куни:

– Давлатбойнинг уйига бориб кела қол! – деди.

– Йўл узоқ-ку, – дедим.

Онам менинг кўзларимга тикилиб туриб:

– Дўст уйига борадиган йўл ҳеч қачон узоқ бўлмайди! – деди.

Бу гап менга далда бўлди. Эртаси Давлатбойнинг овулига бордим. Кейин у мени излаб келадиган бўлди...»

Катта шаҳарда ўқиётган Сере хасталаниб қолди. У шифокорларга кўриниш ўрнига овулга, оми ота-онасининг олдига кетди. Келинг, тафсилотларга берилмасдан ўқиймиз:

«Онамнинг насиҳатларидан: – Биринчидан, эркак киши йиғламаслиги керак. Иккинчидан, сенинг манави касалингни бобонг ҳам, мен ҳам, отанг ҳам, укаларинг ҳам даволаёлмаймиз. Учунчидан, ёш ўлса ҳамма қайғуради. Овул бир марта қайғурсин деб келган бўлсанг, майли! Бироқ сендай ақли калта тўнғичнинг ўлиmidан қайғургунча укаларингнинг ташвишини қилганим маъқулроқ!»

Изоҳлашга ожизман!

Роман-эсседан сўнги парча келтираимиз:

«...Онам ҳар гал «чойхўрлик» бошланишдан аввал қизларни алоҳида ўтказиб мойсўкка, ёғ топилмасе, қуруқ сўкка обдан тўйғазарди. Айниқса, мечкайроқ қизларга сўкни мажбурлаб едирарди. Бундан мақсади – базм пайтида қизларнинг дастурхонга ҳадеб қўл чўзаверишларига эҳтиёж қолдирмаслик, йигитлар узатган чойни олиб ичишга иштиёқларини ошириш...»

Бир гал ҳар доимгидай базм ниҳоясига томон ҳамманинг қўли ювдирилиб, палов тортилди. Қизлар тарафга бир товоқ, йигитлар тарафга бир товоқ қўйилди. Таомил бўйича, йигитлар биринчи бўлиб овқатга қўл узатдилар. Қизлар орасидан Анор деган бир қиз ёқасидан тўғнағич олиб, бир дона гуруччи санчиб ея бошлаган эди, онам унинг биқинини чимчилаб, йигитлар тарафга им қоқди. Мен ҳам қарадим. Ўринбой деган бир йигит чўнтагидан қаламтарошини чиқариб, бир гуруччи иккига бўлиб, ҳар ярмини оғзига бир солиб, тамшаниб ўтирган экан.

Шундай қилиб, сиполикда қизлар тарафнинг енгилгани ҳаммага аён бўлди».

Азизлар, «Қорақалпоқнома» бир нафасда ўқиб чиқилдиган саргузашт асар эмас. Ҳикматларга тўла бир асар. Оила даврасида ўқисангиз, фарзандларингизга унинг мағзини чақиб, англанинг. Шунда қорақалпоқ қардошининг қалбини, урф-одатлари, анъаналарини теранроқ англайди, эҳтиром туяди.

Инобат ИБРОҲИМОВА,
«Vatanparvar»

МАЛАКА ОШИРИШ КУРСЛАРИДА

Бугунги кунда Қуролли Кучлар тизимида ҳарбий кадрларни тайёрлаш, ҳарбий хизматчиларнинг малакасини босқичма-босқич ошириш борасида қатор чора-тадбирлар амалга оширилмоқда.

БИЛИМ ВА КЎНИКМА САЙҚАЛЛАШДИ

III даражали сержант Олим БЕРДИЕВ

Хусусан, контракт бўйича ҳарбий хизматчиларга дастлабки ва навбатдаги ҳарбий унвон бериш бўйича муаммоларни ҳал этиш, тор йўналишдаги мутахассисларнинг малакасини ошириш мақсадида мудофаа вазирининг буйруғига асосан Қуролли Кучлар академиясининг Ички ишлар вазирлиги қўшинларини тайёрлаш кафедраси негизида Тоифаланган объектларни қўриқлаш қўшинларидаги оддий аскар ва сержантлар таркибига мансуб контракт бўйича ҳарбий хизматчиларни қоровул бошлиғи ва техник-назоратчи

ҳамда муҳандис-техник қўриқлаш воситалари техниги ва катта техниги ихтисослиги бўйича ўқитиш ва малакасини ошириш курслари жорий этилди.

Малака ошириш курсларининг ўқув дастури замон талаблари асосида жанговар хизмат вазифаларини бажаришда самара берувчи, хизмат жараёнини янада мукамаллаштиришга йўналтирилган мавзулар бўйича ишлаб чиқилди. Шу асосда, малакали мутахассислар томонидан 14 кун давомида 50 нафар ҳарбий хизматчи билан назарий машғулотлар олиб борилди. Тоифаланган объектларни

қўриқлаш қўшинлари қўмондонлиги ва объектлар назорат ўтиш жойларида ўтказилган амалий машғулотлар ҳам юрт ҳимоячиларининг билим ва кўникмаларини янада мустаҳкамлашга хизмат қилди.

Ўқув курси якунида ҳарбий хизматчилар ўзлаштирилган дастур асосида назорат синовини топширдилар. Таъкидлаш жоизки, 14 кун давомида эгалланган билим ва кўникмалар ўз сўзини айтиб, синовларда яхши натижаларга эришилди.

Академия кичик саф майдони. Бу ерда сафланиб турган эллик нафар ҳарбий хизматчининг

ҳаяжони чексиз. Ҳарбий оркестр садолари остида фахрий қоровул давлатимиз байроғини олиб кирди. Мудофаа вазирлиги масъуллари, академия раҳбарияти, Тоифаланган объектларни қўриқлаш қўшинлари қўмондони ва Ички ишлар вазирлиги қўшинларини тайёрлаш кафедраси ўқитувчилари йиғилганларни ўқув курсини муваффақиятли якунлаганлари билан қутлади. Шундан сўнг юрт ҳимоячиларига дастлабки ва навбатдаги ҳарбий унвонлар, сертификатлар ҳамда кўкрак нишонлари тантанали тарзда топширилди.

ФОРУМ

КЕЛАЖАК ЭГАЛАРИГА ЭЪТИБОР

Мудофаа вазирлиги Тоифаланган объектларни қўриқлаш қўшинлари қўмондонлигида Ёшлар иттифоқининг ҳарбий қисмлардаги бошланғич ташкилоти етакчилари иштирокида 2021 йилги устувор вазифаларни белгилаш мақсадида «Ёшлар етакчилари форуми» ўтказилди.

Мудофаа вазирлиги масъул офицери подполковник Темур Нарзуллаев, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси профессори Абдуллажон Бегматов, филология фанлари номзоди Раҳимбой Жуманиёзов, Ёшлар парламенти раиси ўринбосари Отабек Собитов, Ўзбекистон ёшлар иттифоқи Юнусобод тумани Кенгаши раиси Рамзиддин Бозоров, шунингдек, бошқа бир қатор давлат ва жамоат ташкилотлари вакиллари иштирокида ўтган уч кунлик форумда мамлакатимизда

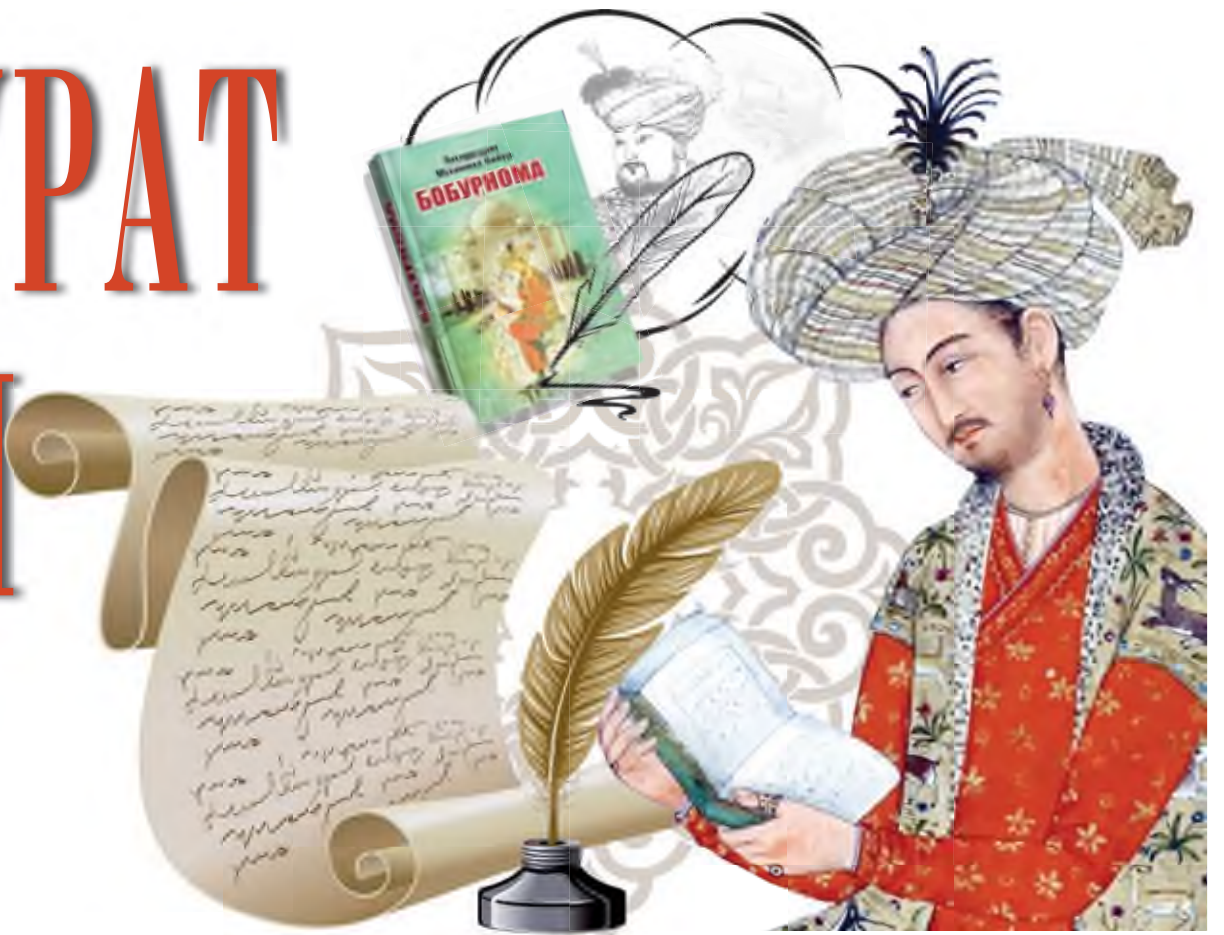
ёшларга берилаётган имконият ва имтиёزلардан фойдаланиш тартиби, етакчи фаолиятида лидерлик хусусиятлари, нотиклик маҳорати, ёшларни ҳарбий-ватанпарварлик руҳида тарбиялаш усуллари, давлат бошқарувида истиқболли кадрларни

тайёрлаш механизми каби мавзуларда маҳорат дарслари ўтказилди.

Тадбир давомида Тошкент шаҳридаги Президент мактаби ўқувчи ёшлари билан ташкил этилган учрашувда ҳам бугун юртимизда ёшларга яратилаётган имкониятлар, кенг имтиёз ва қулай шарт-шароитлар ҳусусида сўз юритилди. Ўз навбатида форум қатнашчилари ҳам мазкур мактабда бўлиб, унинг фаолияти билан яқиндан танишдилар. Форум доирасидаги қўмондон ва ёшлар учрашувида эса ёшларни ҳарбий-ватанпарварлик руҳида тарбиялаш ишларини самарали қўллаш масалалари, уларни йўлантираётган муаммолар муҳокама қилинди.

Мусобақа ва танловларда юқори натижаларга эришган фаол етакчилар фахрий ёрлик, статуэтка ва эсдалик совғалар билан рағбатлантирилди.

СЎЗДА СУРАТ ЧИЗИШ САНЪАТИ

«Бобурнома» асарини ёзмада ёзишнинг тарихий ва илмий маълумотларга бойлиги ва тарғибининг тарихий мавқеини санъат қилади. Муаллиф сўз воситасида тарихий шахслар, ўз замондорларининг характери ва портретини тўғри яратиб бергани асарининг килматини янада оширади.

«...Мусаввирлик ишини бисёр нозук қилди. Вале соқолсиз элнинг чеҳрасини ёмон очадур. Ғабғаби (бақбақаси)ни кўп улуғ тортадур. Соқоллик кишини яхши чеҳрала, қушойлик қиладур», деб ёзади Мирзо Бобур буюк расом Камолитдин Беҳзод ҳақида. Ҳамма даврларда расомларнинг устози саналган мусаввирнинг маҳоратига муаллиф ҳеч бир шубҳа қилмайди, албатта. Аммо унинг инсон чеҳраси, яъни портретини яратишдан кўнгли тўлмайди. Ҳазрат Бобурнинг наздида Камолитдин Беҳзод яратган портретлар жуда ҳам мукамал эмас. «Соқолсиз эл» деганда, у хотин-қизлар суратидаги камчиликларни назарда тутиб, мусаввир аёлларнинг бақбақасини узун чизиб юборади. Эркакларни эса жуда хушрўй қиладди, дея фикр билдиради.

«Бобурнома»да «рости шу эдики, ёзилди» дейилганини ҳисобга олсак, шоҳ ва шоир кўнгли буюргани, юрагидан ўтказганини адолату ҳақиқат тарозисига солиб ёзган. Асарда даврининг энг истеъдодли мусаввири ҳақида бу тақлид фикр билдирилиши муаллифнинг тасвир санъатидан бохабар эканини билдиради. «Бобурнома»ни ўқиш жараёнида бот-бот амин бўламизки, аждоқимиз, ҳақиқатан ҳам, нозик қараш, расомона нигоҳ ва ўткир дидга эга бўлган. Табиат ва унинг неъматлари баёни, кишилар шакл-шамойиллари таърифида бу яққол кўзга ташланади. Бобур ўзи кўрган одамлар портретини сўз орқали шундай чизиб берадики, беихтиёр кўз олдингизда ўша тарихий шахс қиёфаси гавдаланади.

Мирзо Бобурдек ўз даврида ҳеч ким сўз орқали шахсларнинг ташқи қиёфаси, характерини яратиб бермаган. Демак, ўзбек адабиётида реал портрет жанри асосчиларидан бири сифатида Ҳазрат Бобурнинг исмини тилга олсак, нотўғри бўлмайди. Япониялик академик Эйжи Манонинг фикрича, сарой тарихчиларининг персонажлар тавсифлари билан таққослаганда, Бобурнинг ҳукмдорлар шакл-шамойили, хулқ-атвори, умароси тавсифи мислсиздир. Бошқа тарихий асарларда бундай тасвирларни топа олмаймиз.

Мирзо Бобур яратган портретлар ҳақида гап кетганда, энг аввало, Умаршайх Мирзо қиёфаси ҳаёлимизда гавдаланади. Аслида ҳар қандай фарзанд учун отадан улуғроқ инсон йўқ. Бироқ муаллиф асар ёзишда ўз принципларида содиқ қолгани учун, ҳатто падари бузрукворининг портрети ва характерини тасвирлашда ҳам ҳақиқатни битади: «Паст бўйлук, тегирма (юмалоқ) соқоллик, қўба (сарғиш) юзлук, танбал киши эди. Тўнни бисёр тор кияр эди, андоқким, боғ боғлатурда қорнини ичига тортиб боғлатур эди, боғ боғлағондин сўнг ўзини қўя берса, бисёр бўлур эдики, боғлари узулур эди.

Киймоқта ва емоқта бетақаллуф эди. Дастор (салла)ни дасторпеч (салла ўрайдиган махсус киши) чирмар эди. Ул замонда дасторлар тамом чорпеч эди, бечин чирмаб, алоқа қўяр эдилар. Ёзлар ғайри девонда аксар мўғулий бўрк кияр эди».

Муаллиф ўз отаси Умаршайх Мирзонинг бира тўла икки портретини яратиб берганини кўришимиз мумкин. Биринчиси, девонда давлат ишлари билан шуғулланаётган шоҳ: саллани ўша давр одатига кўра, тўрт ўраб, учини осилтириб қўйган «паст бўйлук, тегирма (юмалоқ) соқоллик, қўба (сарғиш) юзлук» киши. Иккинчиси, ёз фаслида давлат ишларидан ташқари, кундалик ҳаётдаги отасининг қиёфаси: «ёзлар ғайри девонда аксар мўғулий бўрк кияр эди».

Адиб портрет яратишда руҳий-ахлоқий омилларни ҳам назардан четда қолдирмаган: «Бисёр саховати бор эрди. Хулқи дағи саховатича бор эрди, хушхулқ ва ҳарроф ва фасиҳ ва ширин забон киши эрди, шужоъ ва мардона киши эди».

«Бобурнома»даги мана шундай характер чизилари ўқувчига инсон қиёфасини тугал тасаввур қилишга ёрдам беради. Кишиларга берилган таърифларни ўқиб, Бобур бола чоғидаёқ зеҳнли, атрофдагиларга ғоятда эътиборли бўлгани, хофизасининг нақадар мустаҳкам эканига амин бўламиз. Ўн икки ёшида отасидан айрилган йигитнинг болалик хотиралари асосида Умаршайх Мирзонинг ташқи қиёфаси ва ички оламидаги майда деталларга аниқ тасвирлаб берилгани шундан далолат беради.

Асарда Султон Ҳусайн (Ҳусайн Бойқаро)га берилган таъриф ҳам қизиқарли: «Қийиқ кўзлук, шер андом бўйлук киши эди. Белидин қуйи инчка эди. Бовужудким, улуг ёш яшаб, оқ соқоллик бўлуб эди, хушранг, қизил, яшил абришимни кияр эди. Қора кўзи бурк кияр эди ё қалпоқ. Аҳёнан ийдларда кичик сепеч дасторни яп-ясси ямон чирмон чирмаб, қарқара ўтағаси (пати) санчиб, намозга борур эди».

Бу тасвирлардан беихтиёр кўз олдимизда Ҳусайн Бойқаро сурати пайдо бўлади: оқ соқолли, улуг ёшли бўлса-да шеркелбат, қийиқкўз, қизил ёки яшил шоҳона либос, қора кўзи терисидан қилинган бош кийими – бўрк кийган киши. Қолаверса, бу ерда ҳам Ҳусайн Бойқаронинг яна бир байрамона портрети бор. Ҳазрат Бобур унинг ҳайит байрамларида уч ўрамали саллага қарқара патини санчиб кийганини ёзади.

Китобхон тасаввурда муайян қиёфа пайдо бўлгач, муаллиф қахрамонининг ички дунёси билан яқиндан таништира бошлади: «Ҳарроф (сўзамол) ва хушхулқ киши эди. Хулқи бир нима гузаророк воқе бўлуб эди, сўзи ҳам хулқидек эди. Баъзи муамалотта шаръ (шариат)ни бисёр риоят қилур эди. Бир қатла бир ўғли бир кишини ўлтурсанг учун қонлиқлариға (хун талаб қилганларга) топшуруб, дорулқазо(қозихона)ға йиборди».

Ҳазрат Бобур одамнинг зоҳирий кўриниши ботиний қиёфасини ифодаламаслигини яхши билган ва буни китобхонлар ҳам ҳис қилиши учун ташқи ва ички олам тафовутларини моҳирона ифодалаган. Жумладан, Султон Ҳусайннинг ўғиллари ҳақидаги маълумотлар орасида шундай бир тасвир бор: «Яна Шоҳғариб мирзо эди, букри эди. Агарчи ҳайъати (ташқи кўриниши) ёмон эди, таъби (қобилияти) хўб эди. Агарчи бадани нотавон эди, каломи марғуб (ёқимли) эди. «Ғарибий» тахаллус қилур эди, девон ҳам тартиб қилиб эди». Ушбу жумлалар Мирзо Бобурнинг одамнинг ички дунёси гўзаллигини кўра билладиган нуктадон ижодкор бўлганини билдира-

ди. Одамзотнинг ташқи қиёфаси алдамчи, ботини бирламчи эканини ёдга солиди.

Япониянинг Киото университети фахрий профессори Эйжи Мано шоҳ ва шоир яратган портрет ва характерлар ҳақида ўзига хос хулоса чиқарган. Унинг наздида Бобур ҳарбий одамнинг ташқи кўриниши, кийими, таъби ва одатларини ифода этади, мамлакатларни, уларнинг иқлими, табиати, хўжалиги, санъат ва хунармандлик намуналарини тасвирлаб беради. Лекин муаллифнинг ёрқин характери асарга энг кўп жозиба бағишлайди.

Ҳазрат Бобур танганин ҳар икки томонини бирдай кўра олиш қобилиятига эга бўлгани ҳам таҳсинга лойиқ. Кимдир ҳақида маълумот берар экан, ўша шахснинг фазилатларини санай туриб, камчилигини ҳам унутмайди. Ҳатто душманлари тасвирида ҳам қусурларини санай туриб, ҳеч бўлмаганда «таъби назми» борлигини эътироф этади.

Мирзо Бобур «Бобурнома»да Умаршайх Мирзо, Султон Аҳмад Мирзо, Султон Маҳмуд Мирзо, Бойсунғур Мирзо, Султон Ҳусайн Мирзо сингари бошқа тарихий шахслар, бек ва амирларнинг кўриниши ва характеридаги ўзига хос жиҳатларини ижодкорона маҳорат билан тасвирлаш билан бирга табиат манзаралари, ижтимоий-сиёсий ҳаётни ҳам ўз сўзлари орқали чизади. Мумтоз адабиётимизда кўз фасли кексалик, донишмандлик, умр ниҳояси рамзи. Мирзо Бобурга эса гўзаллик байрами. Олма дарахтининг қузғи тароватидан ҳайратга тушиб, ҳеч бир расом бу дарахтни у кўрганчалик чиройли чиза олмаслигини айтади. «Ҳаёлимда бу эдиким, элни ғофил қилиб, ёлғуз отланиб, Истарғачга борғайман. Эл воқиф эди, муяссар бўлмади. Охир нақора вақтида отландим. Турдибек била Шоҳзодага хабар қилиб, учовлон отланиб, Истарғач сари мутаважжих бўлдук, – деб ёзади у. – ...Бир олма ниҳоли яхши хазон бўлуб эди, ҳар қайси шоҳида беш-олти барг сиеқ била қолиб эди, андоқким, агар наққошлар тақаллуф била тортсалар, онча тарта олмағай эдилар».

Аммо бир ярим минг нафардан ошиқ киши тилга олинган «Бобурнома»да хотин-қизларнинг бирорта портрети яратилмаган. Айрим ўринларда характер хусусиятлари қисқагина очиб берилган, аммо аёлларнинг тугал қиёфаси мавжуд эмас. Бунга Мирзо Бобурнинг миллий менталитетимизга хос бўлган фазилатлари, яъни оила аёлларини қизғаниш, ор-номус, диний тарбияси йўл қўймаган бўлса керак. Фақат бир ўринда момоси ҳақида эҳтиром билан сўзлаган: «Хотунлар орасида раъй ва тадбирда менин улуғ онам Эсон Давлатбегимча кам бўлғай эди, бисёр оқила ва мударра эди. Кўпроқ иш-куч аларнинг машварати била бўлур эди».

Асар муталааси давомида Мирзо Бобурнинг характеридagi кўп хусусиятларни илғаб бораверамиз. Унинг ўта ростгўй инсон бўлгани, оқ қоғоз қаршисида ўзидан фаришта ясаб олмгани, бор гуноҳу савобини рўй-рост ёзганига амин бўламиз. Кўз ўнгимизда Бобур гоҳ гулларнинг турию рангини санаётган биолог, гоҳ ҳарбий санъатдан сабоқ бераётган саркарда, гоҳ сўз, шеърни увол қилмасликка даъват этаётган адабиётшунос, касалликлар ташхисию даво йўллари ҳақида фикр билдираётган шифокор, меҳрибон ва қаттиққўл ота, оқибатли кариндош, дилкаш суҳбатдош бўлиб гавдаланади.

Ситора ТОЖИДДИНОВА,
«Бобур ва дунё» журнали
бош муҳаррири ўринбосари

БИР ҒАЗАЛ ТАРИХИ

НАВОИЙ НАЗАРИ ТУШГАН БАЙТ

XX асрнинг 50-60 йиллари... Навоий асарларининг ҳар бир китоби нашри ўзбек зиёлисига байрамдай қувонч бағишлаган йиллар. Биз, талабалар Собир Абдулланнинг «Бир ғазал тарихи» номли ривоят-ҳикояси асосидаги радио инсценировкани тинглаб, ҳузур қилганмиз. Эмишки, Алишер Навоий Самарқанд мадрасаларида ўқиб юрган кезлари бир куни бир гуруҳ қаландарларни учратиб қолибди. Уларнинг сардори ёқимли овозда қуйидаги таъсирчан байтни хониш қилиб борармиш:

Кўкрагимдур субҳнинг пероҳанидин чокроқ,

Кипригим шабнам тўкулган сабадин намнокроқ.

Мазмуни:

Менинг кўксим тонгинг кўйлагидан йиртиқроқ,

Киприкларим шабнамдан ҳўл бўлган майсадан сернамроқ.

Алишер Навоий бу байт таъсирида сел бўлиб, қаландарларга эргашиб бораверади. Буни хониш қилаётган қаландар сезиб, эргашгани боисини сўраганида, Алишер шу байт туфайли эканини айтади. Шунда қаландар: «Ёдлаб олибсиз-ку, айтиб юраверинг», дебди. Алишер эса: «Мен бу байтни сотиб олмоқчиман», деган. Қаландар: «Эй бўтам, сиз мадраса толибига ўхшайсиз. Бу байтни сотиб олишга кучингиз етмас. Бу байт баҳосига подшолар хазинаси ҳам ожизлик қилур», дебди-да, жўнаб кетибди.

Ёш Навоий ўқиси қолаверибди. Йиллар ўтиб, у вазир мартабасида Самарқандга келиб, ўша байтни айтиб юрган қаландарни сўраб-суриштирибди. Уни бир гўшада бетоб ётган ҳолатда топиб, ўша байтга ҳалиям харидорлигини айтибди. Қаландар: «Бу байт бизга меросий мулк эди. Майли, ҳозирги ночор аҳволимни яхшилаш учун сотаман. Ариқ бўйига бир тегирмон ва ёнига менга ҳовли-жой қуриб берасиз», дебди.

Алишер Навоий бу шартни бажариб, байтни сотиб олибди ва уни давом эттириб, бир тазмин ғазал ёзибди.

Кўкрагимдур субҳнинг пероҳанидин чокроқ,

Кипригим шабнам тўкулган сабадин намнокроқ.

Бу кўнгул гамнокидин то шодмон кўрдум сени,

Истарам ҳар дамки, бўлғай хотириам гамнокроқ.

Лайли андин кўйди Мажнун кўнгида рахти гамин

Ким, йўқ эрди манзил ул водийда андин покроқ.

Уйла мужгон ханжарига ёпишибдур дурри ашк,

Ким, магар андин ятиме йўқтурур бебокроқ.

Лабларингдин жон олурда барча эл қулдур санга, Жон берурда бир қулунг йўқ бандадин чолокроқ.

Одамилиқ туфроғин берса фано елига чарх, Оҳсим, йўқтур киши аҳли вафодин хокроқ.

Неча ўқлосанг Навоий кўнгли захминроқ бўлур, Кўрмадук захмеки тиккан сойи бўлғай чокроқ.

Бу ривоят деярли эллик йил биз, Навоий мухлислари учун қизиқарли бўлиб келди, ҳатто Навоийга байт сотган қаландар ким экан? Навоий қурдириб берган тегирмон ва ҳовли-жой қаерда экан, дея қизиқсиниб, Самарқандда суриштириб ҳам кўрганмиз.

Аслида эса ривоят тўқима бўлиб, бунинг муаллифи бутунлай бошқа одам экан. Байт муаллифи ким эканлиги XXI асрга келиб маълум бўлди. Бу ҳақиқатни очиб берганлиги учун биз Захириддин Мухаммад Бобурнинг холаваччаси Мухаммад Ҳайдар Мирзодан миннатдор бўлишимиз даркор. Кашмирда ўн бир йил (1540-1551) подшолик қилган Мухаммад Ҳайдар Мирзо 1541-1946 йилларда форс тилида ёзган, биз ўзбек тилига таржима қилган «Тарихи Рашидий» асарида бу ҳақда аниқ маълумот берган. Муаллиф Ҳиротда таълим олган ва бу буюк маданият маркази шоир ҳамда олимлари ҳақида китобда жуда кўп ноёб маълумотларни келтирган.

«Тарихи Рашидий» асаридаги Камолитдин Биноий ҳақидаги маълумотларни кузатамиз: «Мир Алишер Мавлоно Соҳибнинг бир матлаъини сотиб олиб, уни ниҳоясига етказган. Мана ўша матлаъ:

Кўкрагимдур субҳнинг пероҳанидин чокроқ,

Кипригим шабнам тўкулган сабадин намнокроқ.

Мир Алишергача бирорта шоирда шеърни давом эттириб, ниҳоясига етказиш қобилияти бўлмаган. Мир Алишерга бу байт хуш ёқиб, уни охирига етказган.

Биноий Мир Алишерга нисбатан ўткир ҳазил, киноялар қиларди... Дўстона сўхбатлашиб ўтиришганда Навоий: «Дўстлик ва ҳамжиҳатлик ҳурмати айт-чи, девонимдаги ғазаллардан энг яхши матлаъ қайси?» деб сўраган. Биноий жавоб берган:

«Мана бу матлаъ халққа ҳаммадан кўра мақбулдир» деб:

Кўкрагимдур субҳнинг пероҳанидин чокроқ,

Кипригим шабнам тўкулган сабадин намнокроқ –

байтини айтган. Мир Алишер: «Сен ажаб тили аччиқ одамсан, ўзинг биласанки, мен бу матлаъни Мавлоно Соҳибдан сотиб олиб, давом эттирганман. Сен шунинг учун атайлаб киноя қилиб, шу матлаъни мақта-япсан», деган. Биноий эса: «Сизга киноя қилишга менинг ҳаддим сизгадими? Бу матлаъ сизники эмаслигини билмаган эдим», дейди.

Ушбу иқтибосда ўша машҳур байтни Навоий Мавлоно Соҳибдан сотиб олгани аввал Мухаммад Ҳайдар Мирзо томонидан, сўнгра Биноий билан сўхбатда Алишер Навоий тилидан айтилган. Биноий қитмирилик ва тегажоглик қилиб, Соҳиб байтини жўртага Навоийга нисбатан бермоқда.

Ҳайдар Мирзо адабиётшунослик учун муҳим ва янги гапни айтган: туркий адабиётда бировдан бир байт олиб, уни давом эттириб, бутун ғазал ҳолига келтириш жараёнидан иборат тазмин усулини биринчи бўлиб Алишер Навоий бошлаган экан.

Бизни яна бир ҳолат жуда қизиқтиради: Навоийдек даҳо ўз мулозими Мавлоно Соҳибдоронинг туркий тилдаги байтини нега бунчалик қадрлаган? Бунинг сири ни мада? Байт мазмуни ва поэтикасини тасаввур этсак, бунинг сабабини англаганда бўламиз. Тонг ота бошлаганида тун кўйлагининг «йиртилиши»... Шабнам томчиларига ботган майсалар ва уларга ўхшаш инсон ҳолати: кўксининг ғам-аламдан абгорлиги ва киприкларининг жиққа ёшга ботгани. Инсоннинг сўздаги энг фожойи портрет тасвири эмасми бу? Ҳар иккала мисрадаги таъсирчанлигининг кучлиги ва ташбиҳларнинг ўта табиийлиги ҳар қандай талабчан шеърхонни, бинобарин Алишер Навоийдек зукко шоирни ўзига ром этмай кўёлмайди. Бундай манзара ва инсон кайфиятининг ўшанга монанд табиий ва фавқулодда ифодасини яратиш ҳар қандай ижодкорга ҳам насиб этавермайди.

Хўш, Мавлоно Соҳиб ўзи ким? Алишер Навоийнинг «Мажолис ун-нафоис» асаридаги у ҳақдаги маълумотга кўра Мавлоно Соҳиб Астробод вилоятининг Кабуджомо мавзеидандир: «Мавлоно Соҳиб – кабуджомалиғдур. Ғойибона шатранжни хўб ўйнар ва таъбида жунун чошниси бор. Бу матлаъ анингдурким:

Дўстон, то кай ба кўяш манғам аз рафтан кунед,

Тарки рафтан чун нахоҳам кард, тарки ман кунед.

(**Мазмуни:** дўстлар, қачонгача менга ёр кўчасига боришликни ман қиласиз? Боришни мен тарк қилмайман, менадан кечиб кўя қолинглар).

Муаммо айтур ва яхши очар...»

Узоқ йиллар ўз мусоҳиби бўлган Мавлоно Соҳиб ҳақида Навоий кўп маълумот бермаган. Ҳатто унинг ижодда зуллисонайн эканини ҳам қайд этмаган. Бироқ энг муҳим хусусиятларини айтиб улгурган. Алишер Навоийнинг таъсири бўлса керакки, Мавлоно Соҳиб ўзбек тилида ҳам шеърлар машқ қилган, ҳатто шу даражага етганки, валинеъмати ўз мулозими ижодига ҳавас қилиб, унинг байтини сотиб олган ва тазмин ғазал ёзган.

Мавлоно Соҳиб ҳақида Ғиёсиддин Хондамир «Ҳабиб ус сийар фи ахбори афроди башар» (Башар аҳли сийратидан хабар берувчи дўст) асарида анча кенгроқ, муҳим маълумотлар келтирган. Шу билан бирга, унинг тўлиқ исмини ҳам шу асардан билиб оламиз: «Мавлоно Фасихиддин Соҳибдору таъби соғлом ва зеҳни ўткир бўлиб, чиройли хулқи ва мақтовга сазовор одоби билан ҳам Астробод фозилларининг боши эди. Шатранж ўйинида хоҳ катта, хоҳ кичикни ёки ёнида ҳозир ёки ғойибни ютмай кўймасди. Қасида ва муаммолар назмида жуда моҳир эди.

Шариф вақтининг кўпини Амир Низомиддин Алишер жанобларининг хизматида ўтказди. Ул жанобнинг вафотидан сўнг мансур хоқон (Хусайн Бойқаро) саройига борди ва қутлуғ китобхонанинг мудирини бўлиб, ичкилар қаторида саройга яқинлик байроғини кўтарди. Мавлоно Фасихиддиннинг нодир ашъори жумласидан ҳазрат султоннинг яқин кишиси амир Алишер марсиясида битган қасида бўлиб, қасиданинг биринчи мисраси ҳарфларидан абжод ҳисобида амир Алишернинг туғилган санаси, сўнгги мисралар ҳарфларидан ул ҳазратнинг вафоти тарихи чиқади. Мавлоно Соҳибдору 917 (1511) йили Астробод шаҳрида вафот этди». (Исмоил Бекжон таржимаси).

Ушбу маълумотлардан Мавлоно Соҳибдоронинг кўп умри Алишер Навоий мулозимлигида ўтгани ва қасидада ҳам ғоят маҳоратли эканлиги (ҳар бир байтда абжод ҳисобида Алишер Навоийнинг туғилган ва вафоти тарихи санасини қайд эта олгани!) ҳамда яхши хулқи ва истеъдоди туфайли Хусайн Бойқаро ичкилари қаторига киритилгани диққатга сазовордир.

Ваҳоб РАҲМОНОВ,
Ўзбекистон Республикасида
хизмат кўрсатган
маданият ходими

«VATANPARVAR» ГАЗЕТАСИДА ЯНГИ РУКН: ВАТАНПАРВАР БИЛСИНКИ...

Унда Мудофаа ва Қуролли Кучларимизга хос сўз ва ибораларнинг маъзи, ҳарбий хизматчининг букилмас иродаси ва жасорати, ботирлик, содиқлик, юртга муҳаббат каби юксак туйғулар, шу билан бирга ҳарбий атамаларнинг моҳияти сари йўл юрамыш.

Сурат таҳририят архивидан олинди

ХАРБИЙ ОР-НОМУС – жангчининг ва ҳарбий жамоанинг ҳарбий бурчини адо этишга бўлган муносабати ва хулқини тавсифловчи ички ахлоқий сифат ва тамойиллар. Ҳарбий этика таърифларидан бири.

Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучлари жангчиларининг ҳарбий ор-номуси уларнинг Ватан мустақиллигини ҳимоялаш учун маънан жавобгарликларидан иборат.

Ҳарбий ор-номус тушунчаси ҳарбий хизматчиларнинг барча тоифалари учун ҳарбий жамоа ор-номуси тушунчаси билан чамбарчас боғлиқдир.

Ҳарбий ор-номуснинг ҳарбий бурчини адо этишга тааллуқли талаблари Ватанга қасамд матни ва Қуролли Кучлар низомларида белги-ланган бўлиб, маънавий замиридан ташқари ҳуқуқий асосларга ҳам эгадир.

Ҳарбий ор-номус тимсоли – Жанговар байроқ саналади. Унинг энг олий кўриниши – жангда намоён этилган жасоратдир.

Ҳарбий ор-номус оммавий-маданий ишлар, маънавий-руҳий тайёргарлик жараёнида тарбияланади.

ҲАРБИЙ ЎРТОҚЛИК – ҳарбий хизматчилар жамоасидаги уюшқоқлик ва жанговар қудратга сезиларли таъсир ўтказувчи ўзаро муносабатларнинг ахлоқий-ҳуқуқий меъёри. Аскар-ий ўртоқликнинг кенг тарқалган

шакллари:

- жангда бир-бирига кўрсатадиган ёрдам;
- ўқиш ва хизматда бир-бирига кўрсатадиган ёрдам;
- ҳалок бўлган қуролдошлар хотирасини эъзозлаш.

Ҳарбий ўртоқлик Қуролли Кучлар жангчилари манфаатларининг умумийлиги ва мақсадларнинг бирлиги, бўйсунувчи ва командир ўртасидаги узлуксиз муносабат ҳамда бир-бири ва Ватан олдидаги бурч ҳиссиётини ифодалайди. Аскар-ий ўртоқликнинг асосий тамойилда «Ўзинг ҳалок бўлсанг ҳам ўртоғингни қутқар» мақолида аниқ акс этган.

Манба: «Ҳарбий атамаларнинг янги изоҳли луғати»

86 Ёшли муштарий

– «Vatanparvar» таҳририятими?

– Ҳа, эшитаман.

– Мен кўп йиллардан бери доимий равишда газетани обун бўлиб келаман. Аммо шу йилнинг биринчи кварталига обун бўлолмадим. Шунга газетанинг январь ойи сонларини топишга ёрдам беринглари.

– Ашаддий муштарий экансиз, майли, иложини қиламиз. Таҳририятга келиб, олиб кетасиз.

– Раҳмат. Аммо боролмайман-да. Ёшим анча катта. Кўчада юришим қийин...

– Манзилингизни айтинг, амаллаймиз...

Тошкент шаҳрининг Юнусобод туманидаги манзилни топдим. Хонадон эшигини кичиккина кампир очди. Таҳририятдан эканлигимни билгач, уйига киришимга рухсат берди. Қисқа суҳбат давомида ўқувчимиз – Авиэтта Драгункинанинг ёлғиз яшаши, ёши 86 далиги, маориф соҳасида фаолият олиб борганлиги аён бўлди.

Хайрлашар чоғда (эҳтимол, шу ўй бошқа ўқувчиларга ҳам келгандир) муҳбирлигим тутиб, қизиқдим:

– Газетада рус тилида материаллар жуда кам. Шундай бўлса-да, обун бўлишни тўхтатмаяпсиз?

– Бобом ҳозирги «Vatanparvar»га тарихан алоқаси бор жойда ишлаган. Шу кишининг ҳаққи-хурмати ушбу нашр хонадонининг доимий аъзосига айланган.

Нима дейишга ҳайрон ҳолда хайрлашганча эшикни ташқаридан ёпай десам, кампир қалтирабгина чўнтагидан чиқарган юз минг сўмлик пулни узатди: «Бу сизга». Табиийки, ақчани олмадим. Ноёб муштарий эканлиги учун у кишига яна бир марта миннатдорлик билдирганча, кетдим.

Хурсанд бўлдим. Шундай муштарийларимиз борлиги, қўли очик халқимиз учун.

Тўлқин ЖУМАНАЗАРОВ

МУЛОҲАЗА

ВАТАН ҲИМОЯСИ – МУҚАДДАС БУРЧ!

Сўнги йилларда мамлакатимиз мудофаа салоҳиятини янада юксалтириш, миллий армиямизни жаҳон андазалари асосида ривожлантиришга катта эътибор қаратилмоқда.

Ўзбекистон Республикаси мудофаа ва хавфсизлик соҳаларидаги қонуний асоснинг такомиллаштирилиши, қўшинлар таркибий тузилиши тубдан ўзгартирилганлиги ҳамда ҳарбий қисм ва муассасаларнинг моддий-техник базаси мустаҳкамланаётганлиги соҳа ривожига муҳим ўрин тутмоқда. Бундан ташқари, ёшларни ватанпарвар, миллий қадриятларимизга ҳурмат руҳида тарбиялаш, маънавий етуқ, жисмонан соғлом авлодни вояга етказиш, уларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш бўйича кенг кўламли ишлар амалга оширилмоқда.

Айниқса, муддатли ҳарбий хизматни ўтаган йигитлар ва ҳарбий хизматчилар, хизмат вазифасини ўташ чоғида ҳалок бўлган Ватан ҳимоячиларининг фарзандларига таълим муассасаларига ўқишга киришлари учун имтиёзли тавсияномаларнинг жорий этилганлигини алоҳида эътироф этиш жоиз. Бунинг натижасида бугун Ватан манфаатини нафақат ҳарбий соҳада, балки ҳаётнинг барча жабҳаларида ҳимоя қилишга тайёр, юрт учун фидойи ёшлар сафи ортиб бормоқда. Ёшларни миллий ғоя ва Ватанга садоқат руҳида тарбиялаш, уларнинг қалби ва онига Ватан ҳимояси шарафли ва муқаддас бурч эканлигини чуқур сингдириш, жамиятда ўз ўрнини топишларига кўмаклашишга қаратилган «Ҳарбий қисмда бир кун!», «Ҳарбий

қисмдан олган таассуротларим» мавзуларида ташкил этилаётган ватанпарварлик тадбирлари муҳим аҳамият касб этмоқда.

Таъкидлаш керакки, Мудофаа вазирлиги га қарашли ҳарбий округларда фойдаланишга топширилган дала-ўқув майдонларининг халқаро стандартлар асосида барпо қилинаётгани ҳам муваффақиятлар эшигини очмоқда. Жумладан, 2017 йилдан Халқаро армия ўйинларида иштирок этишни бошлаган Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги ҳарбий хизматчилари мана, тўрт йилдирки, мамлакатимиз шаънини жаҳон аренасида муносиб ҳимоя қилиб келмоқда.

Айниқса, Президентимиз ташаббуси билан «Ғалаба боғи» ёдгорлик мажмуасининг барпо этилганлиги, уни ҳарбий тарихни, буюк аждодларимиз қахрамонлигини ўрганиш бўйича илмий марказга айлантириш, кўп миллатли Ўзбекистон халқининг Иккинчи жаҳон урушида фашизм устидан эришилган буюк Ғалабага қўшган ҳиссасининг илмий тадқиқ этишга қаратилаётган муҳим масалалар эртамик эгаларини она Ватанга садоқатли ва бугунги тинч осойишта ҳаётни қадрга етиш, юрт олдидаги инсонийлик бурчини ҳис этишларига замин яратмоқда.

Подполковник
Алишер АГЗАМОВ

САНА

Пойтахтимизнинг Юнусобод туманидаги 220-умумтаълим мактабида Алишер Навоий ҳамда Заҳриддин Муҳаммад Бобур таваллудига бағишлаб «Сўз уммонида икки дур» номли маънавий-маърифий тадбир ўтказилди.

«СЎЗ УММОНИДА ИККИ ДУР»

Кўтаринки руҳда бошланган тадбир мактаб ўқувчиларининг шеър ва кўшиқлари билан, қизгин тус олди. Унда сўз олган Ўзбекистон Ёзувчилар уюммаси аъзоси, шоир Бобур Бобомурод икки буюк арбоб ҳаёти ҳақида атрофлича маълумот берди.

– Ўқувчиларнинг юксак маънавиятли авлод бўлиб шаклланишида адабиётнинг аҳамияти катта. Навоийни, Бобурни билган инсон қайси соҳани эгалламасин, дунёқарашини кенг, тарбияли бўлиб вояга етади. Мактабимизда ўқувчиларнинг дунёқарашини кенгайтириш, уларни моддий-маънавий рағбатлантириш мақсадида доимий равишда иншола танлови, баҳру байт каби мусобақалар ўтказиб келинади. Танловда иштирок этиш учун талабгорлар сони кўплиги биз, педагогларни қувонтиради, – дейди маънавий-маърифий ишлар бўйича директор ўринбосари Гулмеҳра Эргашева.

Тадбир давомида ўқувчилар ўртасида ўтказилган савол-жавоб беллашуви қизгин баҳс-мунозарага бой бўлди. Унда фаол иштирок этган ўқувчилар мактаб маъмурияти томонидан муносиб тақдирланди.

Шоҳсанам ЖУМАЕВА,
майор Ҳамдам ШАМУРАТОВ

КАДРИЯТИМ – БЕБАХО БОЙЛИГИМ

Алишер Навоий таваллудининг 580 йиллигига бағишлаб Мудофаа вазирлиги марказий аппаратида Республика Маънавият ва маърифат маркази ҳамда Ўзбекистон давлат санъат ва маданият институти билан ҳамкорликда «Алишер Навоий – ўзбек адабиётининг соҳибқирони» мавзусида маънавий-маърифий тадбир ўтказилди. Унда Республика Маънавият ва маърифат маркази илмий ходимлари, навоийшунос олимлар, эл ардоғидаги санъаткорлар, шунингдек, Ўзбекистон давлат санъат ва маданият институти талабалари, ҳарбий хизматчилар ҳамда Қуролли Кучлар хизматчилари иштирок этди.

Алишер Навоий ўзбек халқининг бетакроп шоири, улуғ олими, жаҳон адабиётининг буюк намоёндаларидан биридир. У донишманд, давлат арбоби, ўзбек адабий тилига асос солган ва ўзбек мумтоз адабиётини янги тараққиёт поғонасига кўтарган буюк сўз санъаткори сифатида жаҳонга танилди. Навоийнинг бебаҳо ижодий-илмий мероси нафақат халқимиз, балки жаҳон адабиёти тарихида, миллий маданиятимиз ва адабий-эстетик тафаккуримиз ривожига алоҳида ўрин тутди. Зеро, у ўзининг шеърӣ ва насрий асарларида юксак умуминсоний ғояларни, она тилимизнинг беқиёс сўз

ЎЗБЕК АДАБИЁТИНИНГ
СОҲИБҚИРОНИ

бойлиги ва чексиз ифода имкониятларини бутун жозибаси ва латофати билан намоён этиб, ер юзидаги миллионлаб китобхонлар қалбидан муносиб ва мустаҳкам ўрин эгаллади. Тадбирда сўзга чиққанлар улуғ шоирнинг бебаҳо маънавий мероси ҳақида атрофлича фикр юритиб, алломанинг ҳаёти ва ижоди билан боғлиқ қизиқарли воқеаларни сўзлаб берди. Ўзбекистон халқ артисти Муножот Йўлчиева ижросидаги Алишер Навоий ғазалларига басталанган лирик қўшиқлар, Ўзбекистон давлат санъат ва маданият институти талабаларининг мавзуга оид сахна кўринишлари ҳамда Қуролли Кучлар

Марказий ашула ва рақс ансамбли хонандалари ижросидаги концерт дастури йиғилганларда катта таассурот қолдирди.

Тадбир доирасида Алишер Навоий қаламига мансуб адабиётлар кўргазмаси ҳамда Ғафур Ғулум нашриёт-матбаа уйи билан ҳамкорликда китоб ярмаркаси ўтказилди.

Бу каби тадбирларнинг ўтказилиши ҳарбий хизматчиларда буюк сиймоларимиздан фахрланиш туйғусини ва миллий ғурурни ошириши билан ҳам аҳамиятлидир.

Лола ҲОЖИМУРОВА

ХАЛҚАРО АНЖУМАН

НАВОИЙ ИЖОДИЙ МЕРОСИНИНГ

башарият маънавий-маърифий тараққиётидаги ўрни

Бу ерда деярли ҳар куни ё маърифий ё илмий мавзуда бирор-бир тадбир ўтказилади. Ҳаммаси ўзига хос, сермазмун, қизиқарли. Бироқ бугунгиси ҳаммасидан бошқача. Ҳазрат Алишер Навоий таваллудининг 580 йиллиги муносабати билан бир гуруҳ навоийшунос олимлар Қуролли Кучлар академиясида бўлиб, бу улкан даргоҳни шарафлантирдилар.

«Алишер Навоий ижодий меросининг башарият маънавий-маърифий тараққиётидаги ўрни» мавзусидаги халқаро анжуманни Қуролли Кучлар академияси бошлиғининг биринчи ўринбосари психология фанлари номзоди, фалсафа фанлари доктори полковник Рустам Самаров қутлов сўзлари билан бошлади.

Олимлар суҳбатидан ҳам гўзалроқ суҳбатлар бўлиши мум-

кинми?! Айниқса, туркий дунё шамс ул-миллат – миллат кўеши дея эъзозлайдиган ҳазрат Алишер Навоий ҳақида сўз борса. Неча юз йилки, башарият Навоийга эҳтиром кўрсатиб келади. Навоий – уммон, жавохирли уммон!

Ҳазрат ҳақида сўз кетганида, ҳамкасбимизнинг университетда сабоқ берган устозини хотирлаб деганлари ёдимга тушади: «Ҳазрат Алишер Навоий...» Шундай деб домламиз бир муддат жим қолардилар. Бу худди «транс» ҳолатига ўхшайди. Бу қадар кучли эҳтиром, бу қадар кучли муҳаббатдан биз ҳайратга тушардик... Кейинчалик ҳам таниқли навоийшунос олимлар билан суҳбатлашдим. Ва англаганим шу бўлди: Навоий ижодини ўрганган, англаган киши борки, унинг асирига айланар экан!»

Халқаро анжуманда Тошкент давлат шарқшу-

нослик университети Эрон-афғон филологияси кафедраси профессори, филология фанлари доктори Аҳмадjon Қуронбеков «Жоме луғат (конкорданс): Алишер Навоий ижодини ўрганиш калити» мавзусида маъруза қилди. Шунингдек, мазкур университетнинг Марказий Осиё халқлари тарихи кафедраси профессори, тарих фанлари доктори Мирсодиқ Исҳоқов, Шарқ мамлакатлари адабиёти ва қиёсий адабиётшунослик кафедраси доценти, Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси аъзоси Адҳамбек Алимбеков, Алишер Навоий номидаги Ўзбек тили ва адабиёти университети турк тили ўқитувчиси Ҳусейн Кааба, Адабий манбашунослик ва матншунослик кафедраси мудир профессор, филология фанлари доктори Рашид Зоҳид ва яна бир қатор тадқиқотчи олимларнинг маърузалари катта қизиқиш билан тингланди. Анжуманни Қуролли Кучлар академияси Тиллар кафедраси мудир профессор Соҳиба Абдуллаева бошқариб борди.

Анжуманда академия курсантлари ва университет талабалари

ҳам кичик сахна кўринишлари билан иштирок этдилар.

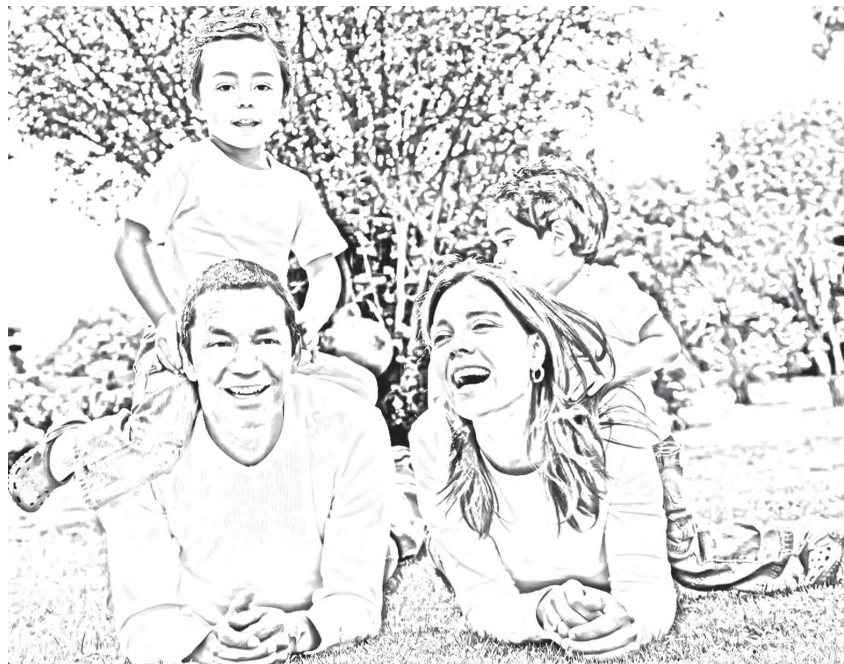
Ҳазрат Алишер Навоий ҳақида сўз айтган билан тугамас. Кичик ёшидан Фаридуддин Атторнинг «Мантиқ ут-тайр»ига мафтун бўлиб, уни бошдан-оёқ ёд олган (бу асар 4 882 байтдан иборат), кейинчалик ҳам «Муҳокамат-ул луғатайн» асарида таъкидлаб ўтганидек, ўтган ва замондош шoirларидан 50 минг байт шеър ёд билишини ёзган. Турк султонлари билан ёзишмалари, турк султони-нинг унинг ғазалларига назиралар боғлагани, ҳали ҳаётлик вақтида-ёқ «Хамса»нинг подшоҳларга йўлланадиган шоҳона тухфа бўлгани, ўз асарлари билан туркий адабий тилимизни шарафлантиргани, давлат арбоби бўлгани, муруввати, жўмардлиги... буларни ниҳоясига етиб бўлмас.

Келинг, ҳазратга янада яқинлашайлик, асарларини чуқурроқ ўрганайлик, болаларимиз шоҳбайтларини ёд олсинлар, қалбларига гўдакликдан куйилсин унинг олтинга тенг сўзлари, деган маъноларни уқдим бугунги халқаро анжумандан.

Инобат НОДИРШОҲОВА

«ТАДБИРКОР» ЭР-ХОТИН

(воқеий ҳикоя)

Санам телефон гўшагини кайфиятсиз жойига қўйди. Ҳар доим шундай. Она-боланинг меҳр билан бошлаган суҳбати эри Давронга боғланди дегунча, албатта, кўнгилсиз яқунланади. Онасининг кейинги пайтларда куёвига бўлган муносабати ўзгаргандек гўё:

– Давронжон вақтида ишдан келяптими? Ёлғиз қолиб кетмаяпсанми, ишқилиб?

– Ойижон, олдимда болаларим бўлса, нега ёлғиз қоламан? Куёвингизнинг иши масъулиятли, соати белгиланмаган. Қўли бўшади дегунча, уйга келади.

– Ҳушёр бўл, дейман-да, қизим. Эринг кўзга яқин, тагида машина. Яхши лавозимда ишлайди. Кўча тўла эркакни йўлдан урадиган хотин бўлса. Энди қайнона-қайнотангнинг олдида эмассан. Эрингнинг юриш-туришини назорат қилишинг керак.

– Ойижон, мен Даврон акага ишонаман. У енгилтабиат эркаклардан эмас.

– Бу содда хотинларнинг гапи. Соддалиқ қилиб куйиб қолма, дейман-да. Кейин, рўзгоринг алоҳида бўлиб чиққанингдан буён, уйга келиб, ётиб кетишинг камайди. Ит қувгандай келасану кетасан. Ҳойнаҳой, эринг рухсат бермаса керак, шундайми?

– Бу гапни қаердан олдингиз, ойи? Ишимдан, болаларимдан ортмаяпман. Шунда ҳам сизлардан хабар олиб турибман-ку.

– Қайнона-қайнотадан холи яшасанг, тез-тез келиб турасан, деб умид қилгандим. Йўқ, акси бўлди. Давронжон ҳам куёв бўлиб, мундоқ катталардан хабар олай, демайди. Эрингнинг олдида қадринг йўқ, қизим, қадринг...

Даврон хотинини телефон олдида кўзгалмай ўйланиб турганини кўриб, гап нимада эканини тушунди: «Она-боланинг гапи гапига тушмаган». Аслида, ўзининг бошида ҳам шу савдо. Рўзгори бошқа бўлиб, янги жойга кўчди ҳамки, онасининг талаби кучайди. Ҳар куни тўрт-беш бекат наридаги ота-онасидан хабар олиши шарт. Гоҳида хизматдан кеч қайтади, баъзида оила муаммоси билан банд бўлади. Ахир хотини, икки боласининг олдида мажбурияти бор, унинг ҳам. Бир томони янги рўзгор деганларидек, ўзига яраша ташвишлар бўй кўрсатиб турса...

Ота-онасининг олдида икки кун бормадими, тамом, телефонда онасининг нолиши бошланади:

– Уйинг бошқа бўлишини роса кутиб турган экансан-да, болам. Келмаганингга яраша, тез-тез телефон қилай ҳам демайсан.

– Онажон, ҳар куни эрталаб кўнғироқ қиляпман-ку. Биласиз, ишимда телефон ишлатиш мумкин эмас. Келинингиз доим сизлар билан боғланиб турибди.

– Келинингиз меҳрибончилиги тил учида. Тили бошқа, дили бошқа.

– Ундай деманг, она. Олдингизда олти йил яшади, сизларни ота-онасидек яхши кўради, ҳурмат қилади.

– Бизни яхши кўрганида, ҳафтада ҳеч йўқ икки марта невараларим билан келиб-кетиб турган бўларди.

– Ўзининг уйига бормаса ҳам, ҳар ҳафта сизларнинг олдингизга шошади. Ёнингизда келин бўлмаса ҳам майли эди. Ўзи ишда, болалар боғчада бўлса...

– Хотинингни ёнини оляпсанми? Ўзи мана шу меҳрсизлигинга аслида у айбдор. Эрни йўлдан урадиган ҳам хотин, йўлга соладиган ҳам. Шу туришинг бўлса, бир ойда бир бош суқсанг ҳам ажабланмайман...

* * *

– Санам, овқатинг тайёр бўлди-ми? – хаёл ичида кайфиятсиз қотиб турган хотинига савол назари билан қаради Даврон.

Санам унинг нигоҳидан «тинчликми?» деган саволни ўқди.

– Ҳа, ҳозир тайёр бўлади. Болалар, овқатланамиз, – гапни бошқа томонга бурди у. – Қани, қўлингизни ювинглар-чи...

Кечки таом устида ҳам эр-хотиннинг гапи гапига қовушмади. Вазият шундай давом этаверса, бир олам орзу-ҳавас билан янги хонадонга кўчиб чиққан икки ёшнинг оиласида парокандалик бўлиши ҳеч гап эмас. «Нимадир қилиш керак, – аёлининг тунд юзига термилиб ўйлай бошлади Даврон. – Санам табиатан очик чехрали, қувноқ аёл. Унча-бунчага қовоғи уюлмайди, араз қилмайди. Янги уйга кўчиб ўтганларидан буён, хонадонларини кўркам қилиш ҳақида тинмай гапирди. Гапирганда ҳам меҳр билан, юзида табассум билан ошиқиб гапирди. Энди эса... Охириги пайтларда икки онанинг оилаларига аралашуви эр-хотиннинг кайфиятини туширяпти. Бунинг чорасини кўрмаса бўлмайди».

– Санам, телефонда онанг билан нима ҳақида гаплашдинг билмадим-у, лекин туришингдан...

– Ҳаммаси жойида. Шунчаки, «келасану кетасан, ётиб қолмайсан», деб нолишяпти, – эрини тинчлантирган бўлди Санам. – Ота-она шундай, боласининг йўлига кўз тикиб яшайди. Оилада кенжа қиз бўлганим учун мени бошқача кўришади. Улар учун вақт ажрата олмайганимдан хафаман.

– Онам ҳам мени меҳрсизликда айбляпти. Қанча ҳаракат қилмай, кўнглини ололмаяпман. Шунинг учун бир иш қилсак, нима дейсан?..

* * *

– Во-ой, кел, болагинам, кел, – Мавжуда хола ўғли Давронни кўриб, чехрасига мамнуният югурди. – Хайрият, бола-чақангдан ортиб, бизни кўргани келибсан.

– Келганимга уч кун бўлди-ку, онажон, дарров соғиниб қолдингизми?

– Бўлмаса-чи, ҳар куни йўлингга кўз тикамиз, болам. Боягина, даданг билан Давронжон бугун келиб қолар, деб гаплашгандик. Соғинамиз-да, ўғлим, соғинамиз.

– Шунинг учун олдингизда кўпроқ бўлишга қарор қилдим. Уч-тўрт кун шу ерда қоламан. Балки ундан кўпроқдир. Зарур кийимларимни ҳам олиб келдим, буларни қаерга қўйсам бўлади?

Ўғлининг қўлидаги катта сумкани кўриб, Мавжуда холанинг кўзлари катта-катта бўлиб кетди. – Тинчликми, ўғлим? – бўшашган кўйи сўради у.

– Тинчлик, ҳаммаси жойида. Фақат келинингиз билан озгина чиқишмай турибмиз. Уни ҳам онасиникига жўнатиб юбордим.

– Вой, шўрим, бу нима деганинг? Сизларга кўз тегдими дейман. Бирор марта сен-менга бормаганинглар. Нима бўлди ўзи?

– Нима бўларди, тонг сахар хизматга кетиб, кеч қайтаман. Оилага вақт ажрата олмаяпман. Гоҳида бозор-ўчар, болалар муаммоси Санамга қолиб кетяпти. Ишдан қайтсам, нолишга тушади. Сизлар ҳам йўлимга кўз тикиб турасиз, фарзандлик вазифамни бажаришим керак. Хуллас, ҳаммасидан чарчадим. Бир муддат олдингизда бўлгим келди. У ёғи бир гап бўлар.

– Ҳозир даданг келса, бу гаплардан асло оғиз очма, ўғлим, – шошиб қолди Мавжуда хола. – Қон босими ошиб кетади. Уйимдаги келиннинг ҳам қулоғига етмасин, гап кўпаяди. Ҳозир бир пиёла чой ичгин-да, ортингга қайт, жон болам. Санамхон тилла келин, уни ўз қизимдек яхши кўраман. Шу бугуноқ қудамларниқидан уйингга олиб кет. Янги рўзгорда шунақаси бўлиб туради. Олдимизга кун ора келишинг шарт эмас, оилангни асра. Соғинсак, ўзимиз бориб кўрамыз. Бўла қол, ўғлим...

* * *

Қизи билан набираларини кўриб, хурсанд бўлган Зулайҳо опа бир олам тугун-терсакка кўзи тушиб, капалаги учди.

– Қизим, бир кун турасанми-йўқми, шунча кийим-кечакни нима қиласан? Ёки...

– Ҳа, куёвингиз билан кейинги пайтларда чиқиша олмаяпмиз, – маҳзун жавоб қайтарди Санам. – Даврон ака доим иш билан овора. Ҳафтада бир оилага вақт ажратадими-йўқми. Мен ҳам ишласам, болаларга қарасам, кир-чир, қозон-товоқ дегандек рўзгор ишлари бор. Жоним қирқта эмас-ку...

– Ношукур бўлма, қизим, Давронжон доим кўнглингга қарайди, – насиҳат қилишга тушиб кетди Зулайҳо опа. – Чиройли уйлар олди мана. Еганинг олдингда, емаганинг орқада. Ўзингга хон, ўзингга бексан. Яна нима керак сенга?

– Мен ҳам ўзим учун вақт ажратиб, сизлардан тез-тез хабар олсам, дейман. Қайнона-қайнотанинг ҳам кўнглини олишим керак. Лекин улгурмаяпман.

– Қизим, иссиқ жойингни совутма. Эркак кишини ёлғиз қолдириб бўлмайди. Давронжондек куёв кам. Ҳаммамиз уни яхши кўрамыз. Сал нафас ростлагин-у, ортингга қайт, уканг олиб бориб қўяди. Биздан хабар олишни ўйлама. Даданг иккимиз бориб турамыз. Қачон қўлинг бўшаганда, хурсандчилик билан кириб келгин олдимизга...

Орадан бир соат ўтар-ўтмас, ташқарида машина овози эшитилди. Дарвоза остонасида қўлида пакетлар билан Давронжон кўринди. Зулайҳо опа кўтаринки кайфиятда куёвига пешвоз чиқди. Онасининг ортида турган Санам сирли табассум ила эрини қарши олди...

Зулфия ЮНУСОВА,
«Vatanparvar»

БИТИРУВ ТАНТАНАСИ

АРМИЯМИЗ ТАЯНЧИ ВА СУЯНЧИ

Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучлари Кичик мутахассисларни тайёрлаш марказида учинчи босқич курсантларининг битирув тантанаси бўлиб ўтди.

Тадбирда Марказий ҳарбий округ қўшинлари кўмондонлиги, «Нуронийлар» жамғармаси Самарқанд вилояти бўлими ва Ўзбекистон ёшлар иттифоқи вилоят Кенгаши вакиллари, фахрийлар, ота-оналар ҳамда ёшлар иштирок этишди.

Сўзга чиққанлар ҳарбий соҳада амалга оширилаётган ислохотлар ҳақида гапирар экан, Марказда сержантларни тайёрлаш борасида замон талабларига жавоб берадиган самарали тизим яратилганлиги, натижада юксак назарий ва амалий билимларга эга бўлган битирувчилар Қуролли Кучлар сафларидан муносиб ўрин эгаллаётганлигини алоҳида таъкидлаб ўтишди.

Шундан сўнг битирувчиларга сертификат, кўкрак нишонлари ва «III даражали сержант» ҳарбий унвонлари берилди ҳамда машғулотларда фаол иштирок этган бир гуруҳ ҳарбий хизматчиларга ташаккурнома ва фахрий ёриқлар топширилди.

Бир ой давомида курсантларнинг билимларини янада такомиллаштириш етакчилик ва командирлик сифатларини ривожлантириш, қўшинларда олинган амалий тажрибаларга таянган ҳолда бўлинмаларни кундалик фаолиятини бошқариш бўйича услубий кўникмаларини оширишга эришилди. Назарий ва амалий машғулотлар замонавий қурол-аслаҳа ва ҳарбий техникаларни самарали қўллаш, жанговар тайёргарликни таш-

киллаштириш бўйича янги услуб ва усулларини ўз ичига олган дастур асосида ўқитилди ҳамда синов имтиҳонларини муваффақиятли топширдилар.

Тадбирнинг бадиий қисмида Самарқанд гарнизони ҳарбий оркестр жамоаси томонидан концерт дастури намойиш этилди.

Контракт бўйича ҳарбий хизматчи, оддий аскар Хайрулло ЎЛМАСОВ, марказ пресс-атташеси

ФИКР

«ПУЛ ЎЗИНГНИКИ, ЛЕКИН РЕСУРСЛАР БАРЧАНИКИ!»

«Ҳой, нонни увол қилманглар. Мактабга кетаётганда сумкангга керагини сол. Дастурхондаги нон ушоқларини териб еб, ортганини қушларга беринглар. Биз уруш даврида бир бурда нон есак, ўзимизни бахтли санар эдик...»

Бололигимизда кунимиз мана шундай даққилару панд-насиҳатлар билан бошланарди.

– Ҳозир уруш даври эмас-ку, бобо! – дердик баъзан жаҳлимиз чиқиб. – Ҳадеб уришаверманг-да, сиз ҳам.

Аммо тан олишим керак, хаёл билан бўлиб кўпинча газ ёниқ қоларди. Чироқни ёқиб ухлаб қолардим. Яна кўп нарсалар увол бўлган ҳолатлар бўлган.

– Ноннинг қадрига етиш учун уруш бўлиши шартми, болам? – бизга маъноли қараб-қараб қўярди бобом.

Мен яна хаёлга бериларман. Нарса-буюм-ку топилади. Аммо уни топиш учун умримизнинг бир парчаси кетаётганини англаяпмизми? Баъзан арзимаган ишларга вақтинги беҳуда сарфлаймиз. Кошки, умрингни бекор ўтказма, деб ҳар куну насиҳат қилиб турадиган бобом ҳаёт бўлсалар эди.

Дўстларимиз билан ойлик маошимиз чиққанда шаҳарнинг энг яхши кафеларига борамиз. Кунлаб ишлаб топган пулимизни бир соатда тугатмасак, кўнглимиз жойига тушмайди. Айниқса, кафе ва ресторанларда ким ўзарга қилинаётган «гап»ларда қанчадан-қанча овқатлар столда увол қолиб кетаётганига гувоҳ бўламиз. Баъзан ўзимизни бой эканлигимизни исбот қилмоқчидек, тўлов пайтига келганда, «қайтими керакмас», деб хотамтойлик қиламиз. Ахир ўша «қайтим» учун қанчадир вақтимиз кетган-ку! Ширин уйқудан кечиб ишга шомаганмизми?

Дугоналарим орасида йўғилишларимизда кеч қолгучилар талайгина. Уларнинг бу одатини билганим учун айрилган вақтдан бир соатлар ўтиб йўлга тушаман. Шундаям уч-тўрттасини кутишга

тўғри келади. Аммо улар орасида ҳаммамиздан олдин келадиган, бирор марта кеч қолмайдиган бир дугонамиз бор. Орамиздаги энг чакқони, доим нималар биландир банд бўлиб юрадиган бу қиз ўтиришларимизга ҳечам кеч қолмаган. Ўзининг айтишича, бировнинг умрини ўғирлашдан кўрқаркан. Кимдир уни кутиб турса, вақтини ўғирлаган ҳисоблар экан ўзини. Эҳ-э, унда санокли инсонларни ҳисобга олмаса, бу дунёда ҳамма ўғри экан-да дедим, шундан кейин ўзимга ўзим кеч қолмайман деб ваъда бердим.

Яқинда маҳалламиздаги оилалардан бирида дабдабали тўй бўлди. Карантин қоидаларига риоя қилмагани учун жарима тўлади. Қўшни хола «Жарима тўласам тўлайман, ҳеч қачон ўттиз кишилик тўй қилмайман», деб туриб олганмиш. Хуллас, тўй тўкин-сочинлик билан ўтди. Орадан бир ҳафта ўтмай касал бўлиб қолган тўй эгасини шифокорлар текширувдан ўтказишса, унда коронавирус аниқланибди. Устига-устак, янги келин-куёв ўртасида можаролар келиб чиқиб, оила ҳам узоққа бормай ажрашди. Яна ўғлига уялмай, «онаси ўпмаган»ини олиб берарман, деганмиш. «Бировнинг гулдек қизини хазон қилишди. Ҳеч бўлмаса одамни қадрласа бўларди», деб гапиришди маҳалла фаоллари. Афсус, гапга қулоқ солмайдиган қўшни хола ўғлига ҳалиям келин ахтариб юрибди. Оила бошлиғи бўлмиш қўшни тоға эса чет элда мардикор бўлиб ишлагилти. Неча йиллар ўтдики, келолмайди. Оиласидагилар озгина тежаб ишлатса эди шу пулларни. У киши ҳам оёқ чўзиб, уйда бир пиёла иссиқ чой ичиб, маҳалла-қўй орасида юрган бўлармиди? Қайдам, бировнинг оиласига аралашингга ҳаққим йўқ, лекин жаҳлинг чиқади-да. Биз шунақа, на

ўзимизни, на бировнинг меҳнатини қадрлаймиз. Ижтимоий тармоқда бир талаба йигитнинг сўзларини ўқиб қолдим. Шу ўринда сизга шу ҳақда айтиб бермоқчиман.

У ҳозирда Олмония (Германия)да таҳсил олади. Дарҳақиқат, бориб ўқисангиз, ўқигувлик давлат. Яқинда шифокорлар оғир дард билан оғриб ётган ҳамқишлоғимга ҳам Германияда ишлаб чиқарилган дори-дармонлардан тавсия қилибди. Унинг нархини эшитиб, маҳсулотларнинг саралари ишлаб чиқариладиган мамлакат аҳолиси ҳам тўкин-сочинликда яшаса керак, деб ўйлаб қолдим. Аммо адашибман. Талаба йигит дўсти билан даставвал Ҳамбург шаҳрига келиб овқатланиш учун кафеда уч-тўрт хил таом буюртма қилишибди. Кетар чоғида столда овқатларнинг учдан бири қолиб кетгани учун «Ижтимоий таъминот муассаса»си зобитига эллик марка (пул бирлиги) жарима тўлашибди. Талабаларнинг норозилигини сезган зобит мулойимлик билан: «Тўғри, буюртма пулини тўлагансизлар. Пул ўзларингники, лекин ресурслар барчаники. Бундан кейин ейишга кўзинглар етса олинглар. Увол қилманглар!» дея танбех берибди. Талабалар эса жарима қоғозини эсдалик учун суратга олиб, хоналарига илиб қўйган экан. Чунки у тежамкорликка ундаб турувчи эслатма бўлиб қолибди.

Юқоридаги воқеани ўқидим-у, ўйланиб қолдим. Дарҳол ижтимоий тармоқдан чиқиб, қўлимга китоб олдим. Бир дақиқага кираман деб соатлаб вақтим интернетда ўтиб кетаётгани юрагимда оғриқ уйғотди.

Ҳа, бизда табиий бойликлар кўп. Озиқ-овқат масаласида ҳам азият чекмаймиз, лекин тежамкорлик йўқ. Ҳамма ҳам ундай эмас, албатта. Лекин ўз меҳнатларимизнинг қадрига ўзимиз етсак, Олмония каби давлатлар ортимизда қолади. Ривожланишнинг чўққисига чиқамиз. Мен ҳозирдан сув, газ, ҳамма-ҳамма нарсани тежаб ишлатишни бошладим. Келинг, сиз ҳам сафимизга қўшилинг! Бирга ҳаракат қилайлик!

Шоҳсанам НИШОНОВА

ЁШЛАРДАН УМИДИМИЗ КАТТА

Осиё чемпионатида ҳозирлик кўраётган оғир атлетика бўйича Ўзбекистон терма жамоаси жорий мавсумнинг илк ўқув-машғулоти йиғинини Украинанинг Каменец-Подольск шаҳрида ўтказди. Мудофаа вазирлиги Олий спорт натижаларини ривожлантириш марказининг етакчи атлетлари ҳам мазкур йиғинда иштирок этди.

Пойтахтимиз Тошкентда ўтказилиши кўтилаётган қитъа чемпионати XXXII ёзги Олимпиада ўйинларига саралаш вазифасини ҳам ўтайди. Шу боис Баҳром Мендибоев бош мураббийлигидаги оғир атлетикачиларимиз Осиё чемпионатида пухта ҳозирлик кўрмоқда. Каменец-Подольск шаҳрида ўтказилган халқаро ўқув-машғулоти йиғинида Украина, Молдова каби терма жамоалар вакиллари ҳам иштирок этди ва дунё бўйлаб тарқалган коронавирус пандемияси туфайли чўзилган узоқ танаффусдан сўнг спортчиларга ўзаро тажриба алмашиш вазифасини ҳам ўтади.

Терма жамоамиз мураббийлари тақдим қилган маълумотларга кўра, Украинадаги машғулотларда Мудофаа вазирлиги Олий спорт натижаларини ривожлантириш маркази (Марказ) вакили Акбар Жўраев (-102 кг) ўз вазн тоифаси бўйича энг яхши кўрсаткичларни намойиш этган, хусусан атлетимиз даст кўтариш машқида 190 кг натижани бемалол уддалапти. 2016 йил ўсмирлар ўртасидаги Осиё чемпионати ва 2018 йил Туркменистонда ўтказилган жаҳон чемпионатида олтин медални қўлга киритган ёш атлетимиздан мураббийларнинг умиди катта ва бу йилги қитъа биринчилигида Акбардан бу ишонччи яна бир бор оқлашини кутиб қоламиз.

Мамлакатимиз терма жамоаси сафида халқаро мусобақалардаги иштирокини -61 кг вазн тоифасида бошлаган, кейинчалик қатнашувини -67 ва -73 кг вазн тоифаларида давом эттирган Марказнинг яна бир вакили Адҳамжон Эргашев эса Украинада 148 кг натижа қайд этган. Ушбу натижа расмий мусобақада, хусусан Осиё чемпионатида такрорланса, бу ёш атлетимиз учун шахсий рекорд ҳисобланади. Эргашев 2016 йили ўсмирлар ўртасидаги Осиё чемпионатида ғолибликни нишонлаган бўлса, катталар ўртасидаги мусобақаларда қатнашуви ҳам муваффақиятли бошланган, хусусан 2018 йили ўтказилган

XVIII Осиё ўйинларида бронза медални қўлга киритган. Ҳа, бугунги кунда мамлакатимиз терма жамоаси таркиби ёшлар билан алмашияпти. Эсингизда бўлса, 2018 йили Туркменистонда ўтказилган дунё биринчилигида тенг ярни армия атлетларидан иборат бўлган юртимизнинг 12 нафар вакили қатнашган ва улар 5 та медални қўлга киритган, Эргашев ҳамда Жўраев ўз вазн тоифаларида ўсмирлар ўртасидаги жаҳон рекордини янгиланган. Бугунги кунда Марказнинг ушбу вакиллари терма жамоамизнинг асосий спортчилари ҳисобланади.

2019 йил май ойида терма жамоамиз ва Марказнинг етакчи атлетларидан бири ҳисобланган Руслан Нурудиновнинг Лондонда қайд этган натижалари бекор бўлган, ўзи эса дисквалификация қилинган. У яна катта спортга қайтди ва Каменец-Подольск шаҳридаги кўрсаткичлари 180 кг.га тенг бўлди. Буни узоқ муддатли танаффусдан сўнг энди юқори спорт формасига кираётган Нурудинов (-109 кг) учун яхши натижа дейиш мумкин. Руслан 2012, 2013 ва 2015 йиллар Осиё чемпиони, 2013 ва 2015 йил жаҳон чемпиони, 2016 йил Олимпия чемпиони, 2018 йил XVIII Осиё ўйинлари ғолиби бўлган. Шу йиллар оралиғидаги бошқа қитъа ва жаҳон чемпионатларидан ҳам юртимизга, албатта, совриндор бўлиб қайтган. Шундай экан, ушбу атлетимиз бу йилги қитъа биринчилигига ўз спорт формасини тиклаб олишига ва мусобақада яна совриндорлар сафидан жой олишига ишонамиз. Зеро, Баҳром Мендибоев бош мураббийлигидаги оғир атлетикачиларимиз Украинадаги ўқув-машғулоти йиғини билан чекланиб қолмайди, энди Туркияга йўл олишади. Анталия шаҳрида кечадиган машғулотлар февраль ойи якунига қадар давом этади ва ушбу хорижий йиғинлар баҳорда пойтахтимизда ўтиши кўтилаётган қитъа биринчилигига тайёргарликнинг асосий босқич вазифасини ўтайди.

СОФИЯДАН ТЎРТТА СОВРИН

Болгарияда қиличбозлик бўйича халқаро мусобақа бўлиб ўтди. Унда юртимиз спортчилари муваффақиятли қатнашиб, тўртта медални қўлга киритишди.

София шаҳри мезбонлик қилган халқаро мусобақа эркалар ва аёллар ўртасида ташкил этилди. Қиличбозликнинг сабля йўналишида эркалар ўртасида бўлиб ўтган биринчи кунги мусобақада икки нафар вакилимиз муваффақиятли қатнашди. Қорақалпоғистонлик қиличбозимиз Шерзод Мамутов барча беллашувларда ғалаба қозониб, мусобақанинг олтин медали билан тақдирланди. У билан бирга мунтазам равишда машғулотларда иштирок эта-

диган Пазилбек Генжебаев ҳам мусобақа шохсупасига кўтарилди. Фақат бу сафар Пазилбекка бироз омад етишмади, яқунда шохсупанинг учинчи поғонасига кўтарилиб, бронза медал билан тақдирланди.

Мусобақанинг иккинчи куни аёллар мусобақага киришишди. Сабля йўналишидаги баҳсларда ҳамюртимиз Шаҳноза Тоғаймуродова фақат финалда рақибига имкониятни бой бериб, кумуш медал билан тақдирланди. Иккинчи вакилимиз Зайнаб Дайибекова

эса ярим финалгача муваффақиятли одимлаб, мусобақанинг бронза медалига эгалик қилди.

Шу тариқа терма жамоамиз аъзолари мусобақани биттадан олтин ва кумуш ҳамда 2 та бронза, жами 4 та медал билан якунлашди. Бу қиличбозларимизнинг жорий йилги мавсумдаги илк муваффақиятидир. Спортчиларимиз навбатдаги ўқув-машғулоти йиғинини Кавказда ўтказишди ва Грузиядаги халқаро мусобақада ҳам иштирок этишди.

ШОҲСУПА

(хабарлар)

БОКС

Ўзбек боксининг нуфузи дунё миқёсида юқори даражага чиқиб улгурди. Эндиликда нафақат боксчиларимиз, балки мураббийларимизга ҳам қизиқиш ва ишонч жаҳон айвонида юқори бўлмоқда. Хусусан, қитъа миқёсида «2015 йилнинг энг яхши бокс мураббийи» деб топилган Рустам Саидов ўтаётган ҳафтада Малайзия терма жамоаси бош мураббийи этиб тайинланди.

ТЕННИС

Аёллар ўртасида Ўзбекистоннинг биринчи ракеткаси Сабина Шарипова жорий йилги мусобақалардаги ўз иштирокини Чимкент шаҳрида бўлиб ўтган «ITF Kazakhstan 01A» турниридан бошлади. У илк даврада россиялик Екатерина Маклаковадан ҳар икки сетда бир хил, яъни 6:2 ҳисобида устун келган бўлса, иккинчи даврада қозоғистонлик Аружан Сагандиковани 6:1, 6:4 ҳисобида енгди. Турнирнинг биринчи рақамли теннисчиси ҳисобланган ҳамюртимиз, афсуски, икки сет давом этган чорак финал баҳсида россиялик Анастасия Тихоновага имкониятни бой берди.

ДЗЮДО

Италия, Болгария, Туркия, Украина, Озарбайжон каби терма жамоалар шу кунларда Туркиянинг Анталия шаҳридаги халқаро ўқув-машғулоти йиғинида иштирок этиб, асосий таркиб билан машғулотларни олиб бормоқда. 14 февралга қадар давом этадиган мазкур йиғинда таркибидан Мудофаа вазирлиги Олий спорт натижаларини ривожлантириш марказининг етакчи дзюдочилари ўрин олган Ўзбекистон терма жамоаси ҳам иштирок этмоқда.

ФУТБОЛ

Йиғинни хорижда давом эттираётган «Пахтакор», «Локомотив» ва «Қизилқум» жамоалари «спарринг» рақиб сифатида номдор клублар билан куч синашяпти. Мақсад қайд этиладиган натижада эмас, балки орттириладиган маҳорат ва тажрибада эканлиги ойдек равшан. Бўлиб ўтган ўртоқлик учрашувлари, БААда: «Пахтакор» – «Зенит» (С. Петербург) – 0:3, «Пахтакор» – «Спартак» (Москва) – 2:1, «Пахтакор» – «Рига» (Латвия) – 0:2; Туркияда: «Локомотив» – «Десна» (Украина) – 0:0, «Локомотив» – «РФС» (Латвия) – 0:1, «Қизилқум» – «Борас» (Босния ва Герцоговина) – 1:0, «Қизилқум» – «Алания» (Владикавказ) – 0:1, «Қизилқум» – Оболон (Украина) – 3:2.

Янги мавсумга БААда тайёргарлик кўраётган Беларусь чемпиони Солигорскнинг «Шахтёр» жамоаси ўқув-машғулоти йиғини доирасидаги навбатдаги ўртоқлик ўйинида Арманистоннинг «Пюник» клуби футболчилари билан куч синашди. Учрашувда солигорскликлар 3:2 ҳисобида зафар қучди. «Шахтёр»га ғалаба келтирган ҳал қилувчи голни ҳамюртимиз Шаҳзод Убайдуллаев киритди. Иккинчи бўлимда майдонга ташвган ўзбек легионери 71-дақиқада рақиб дарвозасини ишгол қилишни уддалади. Шаҳзод «Шахтёр»нинг БАА вакили «Лива» жамоасига қарши учрашувда ҳам гол уриб, солигорскликларнинг 4:0 ҳисобидаги ғалаба қозонишига муносиб ҳисса қўшди.

УЧРАШУВ

СУХБАТ

ЭРТАМИЗ ЭГАЛАРИ БИЛАН МУЛОҚОТ

Ёшлар маънавиятини юксалтириш, ватанпарварлик руҳида тарбиялаш ва ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш, улар билан бевосита учрашган ҳолда юртимиз истиқболи йўлидаги ташаббусларини эшитиш, шунингдек, муаммоларини ўрганиш ва ижобий ҳал қилиш мақсадида Қашқадарё вилояти Ёшлар марказида учрашув ташкил этилди.

Унда Қарши ҳарбий прокурори адлия подполковниги Жаҳонгир Ашуров ҳамда Миллий гвардия, Фавқулодда вазиятлар вазирлиги ва Ёшлар ишлари агентлиги вилоят бошқармалари бошлиқлари умумтаълим мактаблари ўқувчилари билан бевосита мулоқот қилдилар.

Жараёнда ёшлар томонидан билдирилган таклиф ва мулоҳазалар тингланиб, келгусида ҳар бир йигит-қиз жамиятда ўзининг фаол фуқаролик позициясига эга, ҳар томонлама етук, ўз касбининг устаси бўлиши зарурлиги ҳақида керакли маслаҳат ва тавсиялар берилди.

Тадбир давомида ёшларга фавқулодда вазиятларнинг олдини олиш ва ёнғин хавфсизлигини таъминлашда энг устувор вазифалар хусусида тушунча ва зарур маълумотлар берилиб, яқунда бадиий адабиётлар тарқатилди.

Бундан ташқари, учрашувда иштирокчилар эътиборига Фавқулодда вазиятлар вазирлиги ва Миллий гвардия қўшинларида мавжуд ҳарбий техника, қурол-аслаҳалар ва бошқа махсус анжомлар намойиш қилиниб, ёшларнинг Қуролли Кучлар ҳақидаги тасаввурларини янада бойитилди.

**Адлия подполковниги Собиржон АШРАПОВ,
Қарши ҳарбий прокурорининг ўринбосари**

Мудофаа вазирлиги Тарбиявий ва мафқуравий ишлар бош бошқармаси офицерлари таркибидан иборат ишчи гуруҳ Шимол-Ғарбий ҳарбий округда ҳарбий хизматчилар оилаларидаги ижтимоий муҳитни ўрганиш мақсадида Нукус гарнизони ҳарбий қисмларидан биридаги юрт ҳимоячиларининг оилалари билан коррекцион суҳбат ўтказди.

УЧИНЧИ РЕНЕССАНСНИ ҚУРИШДА СОҒЛОМ ОИЛА МУҲИТИ МУҲИМ

Оила – муқаддас даргоҳ. Оила никоҳ билан тузилади, фарзандлар билан мустаҳкамланади. Ота-она – оиланинг асосий бўғини. Уларнинг ўзаро муносабатлари эса оила тинчлиги ва осойишталиги, фаровонлигини таъминлайди. Соғлом оила муҳити жамиятнинг ривожига муносиб ҳисса қўшади.

Ишчи гуруҳ вакили лейтенант Анвар Қулсаҳатов ҳарбийларнинг оилалари билан ўтказилган суҳбат ҳақида шундай деди:

– Ижтимоий тадқиқотни ўтказишдан мақсад, ҳарбийларнинг оилаларида мавжуд муаммоларни ўрганиш, психоэмоционал қўллаб-қувватлаш, ҳарбий жамоада соғлом турмуш тарзини тарғиб қилиш ва фарзанд тарбиясида ота-онанинг психологик ролининг аҳамияти ҳақида тушунтириш ва маслаҳатлар беришдан иборатдир. Келгусида бу каби тадқиқотларнинг амалий аҳамияти чуқур ўрганилиб, соғлом турмуш тарзини яхшилаш ва кузатилиши мумкин бўлган муаммоларни олдиндан бартараф этиш чоралари кўрилади. Бу эса ўз навбатида, учинчи Ренессанс пойдеворининг мустаҳкам бўлишида муҳим аҳамият касб этади.

**Подполковник Темура НАРЗУЛЛАЕВ,
Мудофаа вазирлиги Тарбиявий ва мафқуравий
ишлар бош бошқармаси бўлим бошлиғи**

ЎҚУВ КУРСИ

ТАРҒИБОТ

МУРОЖААТНОМА МАЗМУНИ ЎРГАНИЛДИ

Ҳаво ҳужумидан мудофаа қўшинлари ва Ҳарбий ҳаво кучлари қўмондонлигида «Ўзбекистон Республикаси Президентининг Олий Мажлис ва халқимизга йўллаган Мурожаатномаси мазмун-моҳияти ва унда белгиланган устувор вазифалар» мавзусида маънавий-маърифий тадбир ўтказилди.

Унда Бош прокурор ўринбосари адлия полковниги Светлана Артикова, юридик фанлар доктори, профессор Гулчеҳра Маткаримова, Ўзбекистон Республикаси Президентининг ҳузуридаги Стратегик ва минтақаларо тадқиқотлар институти бўлим бошлиғи полковник Баҳром Сотиболдиев давлатимиз раҳбарининг Мурожаатномасидан келиб чиқадиган устувор масалаларга тўхталиб ўтди. Шунингдек, Мурожаатномада белгиланган вазифаларга сидқидилдан ёндашиш зарурлиги таъкидланди.

– Оила – муқаддас, уни асраш керак. Зеро, оила фаровонлиги, юрт тинчлиги жамиятда асосий масала ҳисобланади, – дейди С. Артикова. – Президентнинг Парламентга ва халққа Мурожаатномасида келгусида бу борадаги

ишлар кўлами хусусида ҳам тўхталиб ўтилган. Ўз навбатида ҳар бир шахс ушбу ҳужжатнинг аҳамияти, хайрли ва самарали режалардан бохабар бўлиши лозим.

Маърузачилар ҳарбий хизматчиларга Мурожаатнома моҳиятини тушунтириб, тадбир иштирокчиларини қизиқтирган саволларга жавоб беришди. Ўзбек Миллий академик драма театри актрисаси, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артисти Муножат Тешабоеванинг жонли ижродаги мусиқий чиқишлари барчага манзур бўлди. Тадбирга таклиф этилган меҳмонларга қўмондонлик томонидан ташаккурномалар топширилди.

**Фазлиддин ЧОРИЕВ,
ЎЗЖОКУ ҳарбий журналистика йўналиши
I босқич талабаси**

Мудофаа вазирлиги тарбиявий ва мафқуравий ишлар органи офицерлари билан ташкил қилинган малака ошириш курсида ўқув жараёнлари давом этмоқда. Алишер Навоий номидаги Ўзбек тили ва адабиёти университетида бўлиб ўтган навбатдаги маъруза «конфлектология», яъни иш жараёнида келиб чиқадиган низоларнинг оқилона ечимини топиш ҳамда уларни ижобий ҳал этиш мавзусида бўлди.

МАЪНАН КУЧЛИЛАР

Унда иштирок этаётган ҳарбий хизматчилар хизмат жараёнида кўп учрайдиган муаммоларни ўртага ташлади ва қизғин муҳокама этди. Маърузачи психолог Феруза Алимова курс тингловчиларига фаннинг янги методлари, ходимлар билан муомала қилиш маданияти, муаммоларнинг келиб чиқиш сабаблари ҳақида атрофлича тушунча берди.

Ун тўрт кун давом этадиган ўқув курсида ҳарбий хизматчилар бу борадаги билимларини мустаҳкамлаб олади.

Санам НИШОНОВА

НОВЫЕ ВОЕННЫЕ РАЗРАБОТКИ

Министерство Обороны Индии объявило, что разработанная собственными силами противотанковая управляемая ракета «Наг» (*Nag*) готова к серийному производству. Это стало возможным благодаря успешному завершению армейских испытаний данной ракеты, которую Нью-Дели относит к новейшему оружию третьего поколения. По утверждениям специалистов, эта ракета, работающая по принципу «выстрелил – забыл», предназначена для поражения бронированных танков в любых погодных условиях и в любое время суток. Минимальная дальность её действия 500 метров, максимальная – 4 километра.

Китайские специалисты представили новый военный автомобиль XLW2040I, разработанный специально для проведения воздушно-десантных операций. Новая машина оснащена спаренным артиллерийским орудием «Тип-87» с боекомплектом 480 снарядов, заявленной дальностью стрельбы до 4 км и скорострельностью 15 выстрелов в секунду. Максимальная скорость 135 км/ч. Она способна уничтожать различные типы целей, летящих на низкой высоте, в том числе самолеты и крылатые ракеты. На автомобиле могут быть также смонтированы 10 типов оружия, включая 35-мм гаубицу и противотанковое безоткатное орудие.

Израильская фирма «Эльта системз» совместно с бразильской компанией «Эмбраер» представила самолёт дальнего радиолокационного обнаружения и управления (ДРЛОУ) P600 AEW, который способен конкурировать на рынке подобных боевых средств из-за его низкой стоимости (порядка 21 млн долларов).

Это легкая машина со взлетной массой 19,5 тонн, оснащенная радиолокационной станцией с активной фазированной антенной решеткой и двумя новыми антеннами, позволяющими снизить число приемопередающих модулей без потерь в дальности и качестве пеленга объектов.

США провели испытание новейшей модификации крылатой ракеты «Томахок» блок 4, использовав мобильную установку вертикального пуска Mk 41. По заявлению представителей Пентагона, ракета поразила цель на дальности 500 км. Модификация блок 4 имеет неядерную боевую часть. Дальность полета этой ракеты составляет 1,6 тыс. км. Специалисты производителя ракеты – корпорации «Рейтеон» – подчеркивают, что она способна часами «кружить» в воздухе над целью, «моментально менять курс по команде и наносить высокоточный удар». Крылатая ракета, оснащенная видеокамерой, передающей сигнал в режиме реального времени на командный пункт, может быть перепрограммирована в полете благодаря приемопередающему устройству спутниковой связи для нанесения удара по одной из 15 заложенных в ее память целей или же направлена в какую-то совершенно иную точку посредством глобальной навигационной системы GPS.

Специалисты германской компании «Динамит Нобель дефенс» разработали новый ручной противотанковый гранатомет (РПГ) одноразового применения, получивший обозначение RGW-110. Согласно данным компании, диаметр пусковой трубы РПГ 110 мм, длина 1 м, масса в снаряженном состоянии 10 кг. Заявленная дальность эффективной стрельбы 600-800 м. Основной тип выстрела оружия – граната с тандемной кумулятивной боевой частью (БЧ, возможен фугасный подрыв). Кроме того, разрабатывается граната с проникающей противобункерной БЧ и специальная граната для поражения бронетехники, оснащенной комплексами активной защиты.

По сообщению представителей концерна «Леонардо», новый перспективный итальянский легкий истребитель M346FA (*Fighter Attack*), разработанный на базе учебного самолета M-346, успешно прошел испытания, совершив свой первый полет. Поставки нового самолета в Военно-воздушные силы Италии планируется начать в текущем году. Длина самолета 11,5 м, размах крыла 9,7 м, масса пустого 4,6 т, максимальная взлетная масса 9,5 т. Машина способна развивать скорость до 1 060 км/ч и подниматься на высоту 13,7 км. Экипаж самолета состоит из двух человек.

Длина самолета 11,5 м, размах крыла 9,7 м, масса пустого 4,6 т, максимальная взлетная масса 9,5 т. Машина способна развивать скорость до 1 060 км/ч и подниматься на высоту 13,7 км. Экипаж самолета состоит из двух человек.

Подготовил П. САЙДИВАЛИЕВ

МУЗ КҶЧИШИ ОҚИБАТИДА

Ҳиндистон ҳудудидаги иккинчи баланд тоғ ҳисобланувчи Нанда-девидан кўчиб тушган катта музлик бўлаги бир неча тўғонларни бузиб, Уттаракханд штатида сув

тошқинларини келтириб чиқарган. Маълумотларга кўра, табиий офат оқибатида 14 киши қурбон бўлган, камида 170 киши бедарак йўқолган. Тоғ дарёси бўйлаб ҳаракатланган музлик янги қурилаётган гидроэлектростанция тўғонларига урилган ва уларга жиддий зарар етказган. Такдири номаълум бўлиб турган инсонларнинг аксарияти ана шу қурилишда ишлаётган ишчилар бўлган.

ХАЛҚАРО ҚОИДАЛАР АСОСИДА

билан халқаро қоидалар асосида рақобатлашишга ваъда берди, деб хабар қилади СNBC. Унинг сўзларига кўра, ҳар икки мамлакат ўртасида низога айланиб кетмайдиган рақобат бўлиши лозим. Аввалроқ Байден АҚШ Хитойни асосий рақобатчи деб ҳисоблашни, аммо Америка манфаатларига мос келадиган ҳамкорликка тайёрлигини билдирган эди.

АҚШ Президенти Жо Байден Хитой билан аввалги Президент Дональд Трамп сингари савдо уруши олиб бориш ўрнига, дунёнинг иккинчи рақамли иқтисодиёти

СОМАЛИДА ФАВҚУЛОДДА ҲОЛАТ

Сомалида чигирткалар босқини сабабли фавқулодда ҳолат эълон қилинди. БМТ Озиқ-овқат ва қишлоқ хўжалиги ташкилоти маълумотига кўра, шамол

ва ёмғирлар чигирткаларнинг кўпайиши учун қулай шароитлар яратган. Ҳашаротлар барча ҳудудларга тарқалиб, далаларда етиштирилган ҳосилни йўқотиш хавфини туғдирмоқда. Чўл чигирткалари жуда хавфли зараркунанда бўлиб, уларнинг галалари суткасига 150 км масофани босиб ўтиши ва йўлида учраган барча ўсимликларни еб битириши мумкин.

Интернет материаллари асосида тайёрланди.

БУ ҚИЗИҚ

ДУНЁНИНГ ЭНГ МАШХУР ДЕВОРЛАРИ

(Давоми. Боши газетанинг ўтган сониди)

5

АДРИАН

Адриан девори 117 йилда тахтга ўтирган Рим императори Адриан шарафига номланган. Айнан унинг буйруғи билан ушбу мушофаа иншооти барпо этилган. Қурилиши 122 йилдан 126 йилгача бўлган даврда амалга оширилган Британиядаги кучли истехкомдир. Рим легионерлари бу деворни Буюк Британия ва Карлисл-Ньюкасл чизиғи бўйлаб, император Адрианнинг буйруғи билан пиктлар ва бригантларнинг ҳужумларидан сақланиш мақсадида барпо қилганлар. Адриан деворининг умумий узунлиги тахминан 117 километр, кенглиги – 3 метр, баландлиги – 4-6 метргача боради. Римликлар Британияни тарк этгач, Адриан девори ўз қадр-қимматини йўқотди ва қулай бошлади. Унинг кўп қисми бизнинг давримизга қадар сақланиб қолган.

ТРОЯ

Троя – Туркиянинг шимоли-ғарбидаги замонавий ҳудудда жойлашган қадимий шаҳар. Унинг деворлари бугунги кунгача сақланиб қолган энг қадимий осори атиқалардан бири ҳисобланади. Бу девор афсонавий шаҳарни ҳимоя қилиш учун милоддан аввалги XIII асрда қурилган. Деворларнинг баландлиги 5 м, эни 4 метрга етади. Айнан мана шу девор Троянинг 10 йиллик қамали даврида ҳимоя вазифасини бажарган.

БЕРЛИН

Берлин девори Совет Иттифоқи раҳбариятининг буйруғи билан СССР ва АҚШ ўртасидаги муносабатларнинг кескинлашуви даврида қурилган бўлиб, узунлиги тахминан 156 километрни ташкил этади. 1961 йилнинг 13 августидан 1989 йил 9 ноябригача девор Ғарбий Берлин билан Шарқий Берлинни бир-биридан ажратиб турган. Бу девор совуқ уруш ҳамда Германия бўлинишининг энг машхур белгиларидан бири ҳисобланади.

2

ФИҒОН

Фиғон девори (узунлиги 485 метр) милоддан аввалги 70-йилларда яҳудийлар қўзғолони натижасида римликлар томонидан вайрон қилинган Қуддусдаги Иккинчи ибодатхонанинг қадимги деворининг бир қисмидир.

Фиғон девори бу сақланиб қолган ягона қурилмадир. У яҳудийликнинг энг буюк зиёратгоҳи саналади. Бир неча асрлар давомида бу девор кўплаб яҳудий авлодлари этиқодининг рамзи, зиёрат ва ибодат қилиш жойи бўлиб келган.

БУЮК ХИТОЙ

Буюк Хитой девори – Хитойнинг шимолий қисмидаги бир қатор мушофаа истехкомлари бўлиб, Хитой империяси чегараларини турли кўчманчи қабилаларнинг ҳужумларидан ҳимоя қилиш мақсадида қурилган. Деворнинг энг қадимги қисми милоддан аввалги VII асрда барпо қилинган. Кейинчалик янги бўлимлар қурилиши XVI асрга қадар давом этган.

Унинг умумий узунлиги 21 196 километр. Бугунги кунга қадар у асосан Минг сулоласининг тошдан ҳимоя қилувчи девори шаклида сақланиб қолган (XVII аср). Бу инсоният тарихидаги энг ноёб меъморий ютуқлардан бири ҳисобланади.

С. МАМИРЖОНОВА тайёрлади.

ХАВФСИЗЛИК ТАЪМИНЛАНАДИ

Туркменистон ташқи ишлар вазири Рашид Мередов «Толибон» ҳаракати вакиллари билан учрашув ўтказди. Унда «Туркменистон-Афғонистон-Покистон-Ҳиндистон» газ қувури лойиҳасини амалга ошириш билан боғлиқ масалалар кўриб чиқилди. Мередов ҳар икки мамлакат ўртасида энергетика, транспорт, алоқа ва коммуникациялар соҳасида ҳамкорлик ривожланиб бораётганини таъкидлаб ўтди. «Толибон» вакиллари амалга оширилаётган лойиҳалар хавфсизлиги таъминланишига ваъда бердилар.

ДАВЛАТ ДАСТУРИ АСОСИДА

Тожикистон ҳукумати музликларни ўрганиш ва муҳофаза қилиш борасидаги давлат дастурини амалга ошириш учун деярли 25,4 млн сомоний (2,2 млн доллардан ортиқ) маблағ ажратди. Тегишли ишлар 2030 йилгача якунланиши кўзда тутилган. Шу мақсадда мамлакатда музликларни ўрганиш маркази ташкил этилган. 2019-2020 йиллар мобайнида бу йўналишда 20 та экспедиция уюштирилган. Барча тадқиқотлар якуни бўйича 12 томли Тожикистон музликлари каталоги яратилиши режалаштирилган.

ЭЛЕКТР ЭНЕРГИЯСИ ЭКСПОРТИ

«Самрук-Энерго» акциядорлик жамиятининг ривожланиш ва савдо бўйича бошқарувчи директори Марат Улдановнинг онлайн-брифингда берган маълумотига кўра, Қозоғистон 2020 йилда Ўзбекистон ва Қирғизистонга умумий миқдори 21,4 миллион доллар (деярли 9 миллиард тенге)га тенг бўлган жами 859 миллион килловатт/соат электр энергиясини экспорт қилган. Улданов таъкидлашича, электр энергиясини бошқа мамлакатларга экспорт қилиш ички эҳтиёжларни тўлиқ қондирган ҳолда амалга оширилмоқда.

Интернет материаллари асосида тайёрланди.

МИНТАҚАДА

ЖАСУРБЕК ЯҚҚОЛ МИСОЛ

Мирзо Улуғбек номидаги математика, астрономия, физика, информатика фанларига ихтисослаштирилган давлат умумтаълим мактабида «Ҳақиқий ватанпарварларни тарбиялаш мактаб остонасидан бошланади» мавзусида тадбир ўтказилди.

Унда мактаб директори Нодира Мирхўжаева, Қуролли Кучлар академияси кафедра бошлиғининг ўринбосари полковник Ўктам Холматов, цикл бошлиғи подполковник Рустем Кенпейлов ва бошқалар мамлакатимизда таълим олиш учун яратилган шароитлар, имкониятлардан ёшлар унумли фойдаланиши зарурлигини таъкидлади.

Ушбу фикрга яққол намуна ўлароқ, Қуролли Кучлар академияси Умумқўшин факультети 1-босқич курсанти Жасурбек Қаҳҳоржонов мазкур таълим даргоҳида 11-синфгача ўқиб, мактабни аъло баҳоларга битирди ва ҳозирда нуфузли олий ҳарбий таълим муассасасида таҳсил олмоқда. Ушбу тадбирда Жасурни ҳарбий либосда кўрган ўқувчи ёшларда ҳам келгусида мана шундай олий ҳарбий ўқув юртларида ўқиш истаги уйғонган бўлса, ажаб эмас.

Тадбир спорт мусобақасига уланиб кетди. Ихтисослаштирилган давлат умумтаълим мактабининг 11-синф ўқувчилари ва академия курсантлари ўзаро беллашди. Ўқувчилардан иборат «Қалқон» ҳамда курсантларнинг «Лочин» жамоалари арқон тортиш, шашка, армрестлинг, стол тенниси, баскетбол тўпини ҳалқага улоқтириш бўйича куч синашиб, ўз маҳоратини намойиш этди.

Якуний натижаларга кўра, «Қалқон» жамоаси устунлик қилиб, ғолибликни қўлга киритди. Мусобақа иштирокчилари фахрий ёрлиқ ва бадий китоблар жамланмаси билан тақдирланди. Қизгин ва кўтаринки руҳда ўтган ҳарбий-ватанпарварлик тадбири ўқувчиларда катта таассурот қолдирди.

Подполковник Ориф ТўРАХЎЖАЕВ,
Қуролли Кучлар академияси ўқитувчиси

Буюк шоир ва давлат арбоби бўлган улуғ бобомиз Алишер Навоий таваллудининг 580 йиллиги тантаналари Сурхондарё вилояти Сарисийё тумани 24-умумтаълим мактабида катта тайёргарлик билан ўтказилди. Ҳарбий хизматчилар, ўқувчи ёшлар иштирок этган тадбирда инсон қалбининг қувончу қайғусини, Ватан туйғусини, эзгулик ва ҳаёт мазмунини ўзида акс эттирган ғазаллар ўқилди. Мактаб директорининг ўринбосари Гулчеҳра Давлетова, адабиёт фани ўқитувчиси Хулқар Қурбонова, ҳарбий қисм командирининг маънавий-маърифий ишлар бўйича маслаҳатчиси Сурайё Раҳмонова сўзга чиқиб, йиғилганларга Навоий шахси ва унинг эзгулик йўлидаги амаллари ҳақида қизиқарли маълумотлар беришди.

САРИСИЙЁЛИК ЁШЛАР БИЛАН

Чин маънода адабий-бадий кечага айланиб кетган тадбирда Навоий сўзларига басталанган куй-қўшиқлар барчага аъло кайфият улашди. Ёшлар сахна кўринишлари орқали Навоий даҳосига ўз муҳаббатларини изҳор қилдилар.

Бу зотнинг асарлари орқали она тилига муҳаббат, унинг бекиёс бойлиги ва буюклигини англаймиз, мардликнинг, саховатнинг, яхшиликнинг кучи ва қудратини идрок қиламиз. «Кимки умрини мардлар хизмати учун сарфласа, умри ўтса ҳамки, абадий умр эгаси бўлади. Ўзингни шундайлардан узоқ тутма, бошинг кетса ҳам шу муддаони унутма», дейди Алишер Навоий «Маҳбуб ул-қуллуб» асарида.

Полковник Исроил СОБИРОВ,
Мудофаа вазирлиги Тарбиявий ва мафкуравий ишлар бош бошқармаси бошқарма бошлиғи

КЕЛАЖАГИМИЗ ЭГАЛАРИ

Пойтахтимизнинг Мирзо Улуғбек туманида жойлашган Локомотив стадионида «Сени яхши кўрагимиз, Ўзбекистон!» деб номланган ҳарбий-ватанпарварлик тадбири бўлиб ўтди. Унда давлат ва жамоат ташкилотлари вакиллари, ҳарбий хизматчилар ҳамда ўқувчи ёшлар иштирок этди.

Ҳарбий оркестр садолари остида бошланган тадбирда курсантлар томонидан кўргазмалар чиқишлар намойиш этилди. Кинологларнинг хизмат итлари билан биргаликда ўтказган машғулотларидан лавҳалар ўқувчиларда катта қизиқиш уйғотди.

Тадбир сўнгида ўқувчилар ҳарбий техника ва қурол-яроғлар намойиши билан танишдилар. Ёшлар ўзларини қизиқтирган саволларга ҳарбий хизматчилардан тўлиқ жавоб олишди.

Ш. НИШОНОВА

«СЕНИ ЯХШИ КЎРАМИЗ, ЎЗБЕКИСТОН!»

BOLAJON

ZAHIRIDDIN MUHAMMAD BOBUR

Turkiy dabiyyotning eng mashhur vakillaridan biri, o'zining ijodiy faoliyati va kuchli siyosati bilan dunyo tarixida o'chmas nom qoldirgan buyuk shoh va shoir Zahiriddin Muhammad Bobur Amir Temurning munosib vorislaridan bo'ldi. Uning avlodlari esa ko'p yillar davomida dunyo siyosatiga katta ta'sir ko'rsata oldilar. Shu tariqa Bobur ulkan sulola asoschisi sifatida tarixda qoldi. Boburning lirik merosi "Qobul devoni" (1519)ga, 1528-29 yillarda "Hind devoni"ga jamlangan. To'liq devon tuzgani haqida ma'lumot bor. She'rlarining umumiy hajmi 400 dan ortadi. Shundan 119 g'azal, 231 ruboiy va tuyuq, qit'a, fard, masnaviy kabi janrlarda asarlar yaratgan. She'rlarini mavzu jihatidan oshiqona, ta'limiy, tasavvufiy, hasbi hol kabi turlarga ajratish mumkin. Bobur she'riyati intellektual qalb izhori sifatida ardoqlikdir. Uning asarlari samimiy, ravon, usluban tugal va mushakkaldir. Bobur ruboiy janrini turk adabiyotida yuksaklikka olib chiqqan shoirdir.

**Charxning men ko'rmagan jabr-u jafosi qoldimu?!
Xasta ko'nglim chekmagan dard-u balosi qoldimu?!
Meni xor etti-yu qildi muddaini parvarish,
Dahri dunparvarning o'zga muddaosi qoldimu?!
Meni o'turdu jafoi javr birla ul quyosh,
Emdi turguzmak uchun mehr-u vafosi qoldimu?!
Oshiq o'lg'och ko'rdim o'limni o'zimga, ey rafiq,
O'zga ko'nglimning bu olamda harosi qoldimu?!
Ey ko'ngul, gar Bobur ul olamni istar, qilma ayb,
Tengri uchun de bu olamning safosi qoldimu?!**

**G'urbat-u hijrong'a qoldim, oh ul jon ilgidin,
Jong'a yettim emdi g'urbat birla hijron ilgidin.
Ko'rsatur gah tiyg'u gah o'q holatimni bilmayin,
Ne balolar ko'radurman yori nodon ilgidin.
El fig'onimdin bajonu men bu jondin, ey ajal,
Qil xalos elniyu meni jonu afg'on ilgidin.
Bobur, ul oy hajrida ishing base dushvor edi,
Shukrkim, qutqardi o'lum seni oson ilgidin.**

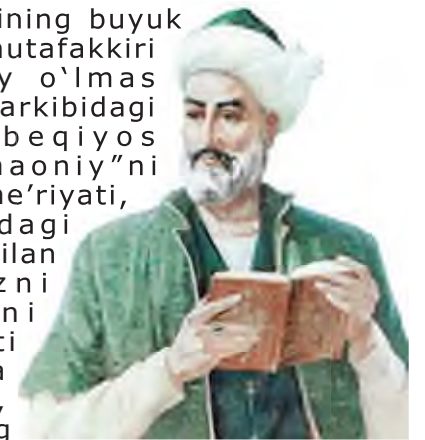
**Yod etmas emish kishini mehnatga kishi,
Shod etmas emish ko'ngulni g'urbatga kishi.
Ko'nglum bu g'ariblikta shod o'lmadi hech,
G'urbatga sevunmas emish, albatta, kishi.**

**Hijron aro yod etib meni shod ayla,
Mahjur ko'ngulni g'amdin ozod ayla,
Bu xatni aning uchun bitdim munda,
Ko'rgan Soygi xatimni, meni yod ayla.**

**Necha mehrsizliktin hijron yo'lig'a borg'ay?
Kim bu yo'ldin, ey ko'ngul, ul quyoshni qaytarg'ay?
Hech eshitmayin so'zni, g'amga soldilar o'zni,
Yo ko'ngulni, yo qo'zni, — qaysi birisin qarg'ay?**

ALISHER NAVOIY

O'zbek xalqining buyuk shoiri va mutafakkiri Alisher Navoiy o'lmas "Xamsa" asari tarkibidagi dostonlari, beqiyos "Xazoyin ul-ma'oniyy"ni tashkil etgan she'riyati, o'n to'rt nomdagi nasriy asarlari bilan adabiyotimizni boyitgan, uni jahon adabiyoti darajasiga ko'targan, bashariyatning madaniyat xazinasiga ulkan hissa qo'shgan ijodkordir.

**Junun vodisig'a moyil ko'rarman joni zorimni,
Tilarman bir yo'li buzmak buzulg'on ro'zgorimni
Falak bedodidan garchi manim xoki g'ubor o'ldum,
Tilarman, topmag'aylar to'tiyolikka g'uborimni.
Demang, qay sori azm etding, menga yo'q ixtiyor, oxir
Qazo ilkiga bermishman inoni ixtiyorimni.
Tugandi ashki gulgun, emdi qolmish za'faroni yuz,
Falak zulmi badal qildi xazon birla bahorimni.
Diyorim ahli birla yordin boshimg'a yuz mehnat,
Ne tong, boshim olib ketsam qo'yub yor-u diyorimni.
Yomon holimg'a bag'ri og'rig'ay har kimsakim ko'rgay,
Bag'ir pargolasidan qong'a bulg'ong'on uzorimni.
Hayotim bodasidin sargaronman asru, ey soqiy,
Qadahqa zahr qotil quy, dog'i daf'et xumorimni.
Jahon tarkini qilmay chunki tinmoq mumkin ermastur,
Navoiy, qil meni ozod o'rtaq yo'q-u borimni.**

**Meni men istagan o'z suhbatig'a arjumand etmas,
Meni istar kishining suhbatin ko'nglim pisand etmas.
Ne bahra topqomen andinki, mendin istagay bahra,
Chu ulkim bahrai andin tilarman bahramand etmas.
Netay hur-u pari bazminki, qatlim yo hayotimg'a
Ayon ul zahr chashm aylab nixon, bu no'shxand etmas.
Kerakmas oy ila kun shaklikim, husn-u malohatdin,
Ichim ul chok-chok etmas, tanim ul band-band etmas.
Kerak o'z chobuki majnunvashi qotil shiorimkim,
Buzug' ko'nglimdin o'zga yerga javloni samand etmas.
Ko'ngul uz charx zolidin, firibin yemakim, oxir
Ajal sarrishtasidin o'zga bo'ynung'a kamand etmas.
Ul oy o'tlug' yuzun ochsa, Navoiy tegmasun deb ko'z,
Muhabbat tuxmidin o'zga ul o't uzra pisand etmas.**

MATEMATIKA

OLAMI

ЯНГИ НАШРЛАР

КИТОБ — ИЛМ БУЛОҒИ

«УРУШ ВА ТИНЧЛИК»
(РОМАН-ЭПОПЕЯ)

Ёзувчининг мақсади, аслида уруш мавзусида ёзиб, китобхонни қайғуга ботириш эмас, албатта. Унинг фожиасини кўрсатиш орқали китобхонда шафқат туйғусини уйғотиш, кучайтиришдир. Рус классик ёзувчиси, тенгсиз истеъдод ва ақл соҳиби, улкан тажриба эгаси Лев Толстойнинг «Уруш ва тинчлик» эпопеяси жаҳон адабиётининг ноёб дурдонасики, бир неча авлод бу асарни ўқишдан тўхтамайди. Адиб маҳоратига таҳсин айтишдан ўзини тиёлмайди.

Асар жонажон Ватанини Наполеон босқинчиларидан химоя қилган рус халқининг фидокорлиги, йўқотишлари ва ниҳоят ғалабасидан сўз очади. Муаллиф «Уруш ва тинчлик» романи билан ўз даврида рўй берган, шахсан гувоҳи бўлган воқеаларга муносабат билдирган. Демак, асардаги воқеалар реаллигига ҳам, бадиий тасвирининг тирикчилигига ҳам асло шубҳа йўқ. Адабий танқид «Уруш ва тинчлик»ка ўз баҳосини бериб бўлган. Қолган вазифа эса бу ноёб дурдонани замонлар оша ўз ўқувчисига, ўсиб келаётган ёш китобхонлар қўлига етказишдир.

Шу мақсадда «Ўзбекистон» нашриёт-матбаа ижодий уйи асарни «Рус адабиёти дурдоналари» туркумида чоп этди. Китобни қўлга оларкансиз, унинг сифати, ўзига хос беазаги билан нашриёт азалий анъаналаридан оғишмай келаётгани, китобхон учун янгича ёндашувга интилаётганининг гувоҳи бўласиз.

«НАВОИЙ» (РОМАН)

Иккинчи жаҳон урушининг суронли йиллари. Ўзбекистон фронт ортида ғалабага ҳисса қўшиш учун меҳнат қилаётган, кўчирилганларга ўз уйдан бошпана бериб, нонини

баҳам кўраётган оғир дамлар... Ана шундай чоғда ҳам, машаққат қанча залворли бўлмасин, ўзбек халқи маънавиятни унутмаган суронли давр ўзбек адабиётига Навоий образини берди. Ойбек истеъдодининг маҳсули ўлароқ яратилган «Навоий» романи тарихий-бадиий жанрнинг юксак намунаси бўлиб қолди. Ёзилганидан буён асар авлодларга маънавиятдан чексиз сабоқ бериб, эстетик завқ улашиб келаётган.

Йиллар давомида «Навоий» романи қайта-қайта чоп этилган. Ҳар бир нашри ўзича бир ҳодиса. Сўз мулкнинг султони ҳақидаги бадиий санъат асари бу гал Навоий ҳазратларининг 580 йиллиги арафасида «Ўзбекистон» нашриёт-матбаа ижодий уйи жамоаси бирдамлигида янги тўн кийди. Китоб муқовасида улуғ шоир яна бир мўйқалам устаси, рассом Абдулхай Абдуллаев яратган портрет қиёфасида миллатга йироқдан умид билан, ишонч билан боқиб турибди. Бугуннинг китобхонига асар сирларини очмоқчи. Миллат даҳосининг ҳаёти ва ижоди бадиий ифода этилган роман ўқувчисини кутмоқда. Ўйлаймизки, келажакимиз эгалари ота-оналари каби мазкур санъат намунасини мароқ билан мутолаа қилдилар. Сўз сеҳридан ҳайратланидилар, захираларини маънан бойитадилар.

«ҒАЛАТИ СИНОВ» (ШЕЪРЛАР
ВА ЭРТАКЛАР ТўПЛАМИ)

Болалар учун асарлар ёзишга ҳар қандай ижодкор ҳам жазм қилолмайди. Чунки уларни бирор нарсага ишонтириш ниҳоятда мушкул. Таниқли ёзувчи ва шоирларимиз айтишганидай, болаларга бола

бўлиб ёзиш керак. Бу борада уларнинг сеvimли шоири Баҳром Акбаровнинг омади чопган. Кўплаб жажжи китобхонларимизнинг китоб жавонида шоирнинг асарларига алоҳида жой ажратилгани рост.

Ижодкорнинг куни кеча чоп этилган «Ғалати синов» номли китобининг тўлдирилган иккинчи нашри ҳам аллақачон ўқувчилар қалб кўридан ўрин олиб улгурди. Китобнинг «Жонзотлар нима дейди» рукни остидаги шеърлари ҳайвонот оламининг сирли дунёсини

чиройли ва содда усулда кўрсатиб бергани билан аҳамиятлидир.

Китобда бир қанча жонзотларга ана шундай таъриф берилган. Шеърлар ҳам тез ёдда қолади, ҳам ўқувчи кайфиятини кўтарди. Асосийси эса китоб болажонлар нутқининг равон бўлиши, атрофдаги оламни таниши, дунёқарашининг шаклланишига туртки беради.

«УМР ГУЛШАНИ»
(ВОҚЕИЙ ҲИКОЯЛАР,
ШЕЪРЛАР, ТАРЖИМАЛАР ВА
ТАРИХИЙ ҚИССА)

Одам мияси ҳали тўлиқ ўрганилмаган кўриқ. Олимларнинг айтишига қараганда, битта мия сиғдирадиган хотирани ҳеч бир катта компьютер хотирасига сиғдириб бўлмайди. Бу хотиралар орасида ҳа-

ётимизда содир бўлган воқеалар, қиёфалар, ҳолатлар, сўзлар борки, улар баъзан кўз олдимиздан кинотасма каби бирма-бир ўтаверади. Булар ички одам онгида айланавериб-айланавериб, тушунуксиз бир руҳий ҳолатни келтириб чиқаради, ўша тилла сандиқ ичидаги дуру жавоҳиротни тарқатибгина бу босимдан қутулишинг мумкин. Тарқатиш эса ҳеч бўлмаганда ўша воқеаларни сўзлаб, ҳикоя қилиб беришдир.

«Ўзбекистон» нашриёт-матбаа ижодий уйи томонидан нашр этилган «Умр гулшани» китоби муаллифнинг ўша тилла сандиғидан тошган жавоҳиротдир. Китобдаги Баҳодир Умурзоқов муаллифлигидаги ҳикоялар, таржималар ва тарихий қисса ҳажвдан иборатга ўхшайди, аммо ўша юмор ортида замона зайлига, жамият ташвишларига нисбатан закий ҳозиржавоблик, чиройли хулосалаш борки, бу китобхон кўзини кулги орқали очишга уриниш билан баробар. Шунинг ўзи, ҳар қалай, тилла сандиқ тўла хазина эгаси бўлиш дегани эмасми?!

Янги китоблар сиз, мутолаа иштиёқмандларини яна ҳам кенгроқ мушоҳада қилишга ундайди деган умиддамиз.

**Абдуллоходжа
СУЛАЙМАНХОДЖАЕВ,
«Ўзбекистон» НМИУ
директори маслаҳатчиси**

БИР ЧИМДИМ

Пасткаш мақтангани
билан буюк бўлмас,
эчки югургани билан
кийик бўлмас.

АЛИШЕР НАВОИЙ

БИЛАСИЗМИ?

«Уларда ҳар бир киши борини ўзи ва уйига келган меҳмондан аямайди. Бир йўловчи тўхтаста, унинг учун баҳслашиб, тортишадилар. Бу мамлакатда уч юз минг қишлоқ бор, ҳар бирдан бир суворий ва бир пиёда чиқса ҳам аҳолиси учун йўқотиш бўлмайди. Бошқа қўшинларни ёндирадиган нарса уларни ёндирмайди». Бу таърифлар кимнинг қаламига мансуб ва сўз қайси мамлакат ва ҳудуд ҳақида кетяпти?

«Жавоб: «Кўрғаз»

БИЛАСИЗМИ?

Унинг биринчиси Ҳиндистоннинг пойтахти Деҳлида 1951 йилда ўтказилган, охириги ҳозирча 2018 йил Индонезияда бўлиб ўтди. Гап нима ҳақда?

«Жавоб: Осиё спорт ўйини»

КЕЛГУСИ СОНЛАРДА:

Машғулотларда
тобланаётган
юрт ўғлонлари

VATANPARVAR

Муассис:

ЎЗБЕКИСТОН
РЕСПУБЛИКАСИ
МУДОФАА
ВАЗИРЛИГИ

www.mudofaa.uz

Бош муҳаррир:

майор
Аҳрор Очиллов

Навбатчи:

майор
Гулнора Хожимуродова

Саҳифаловчилар:

Нодирабегим Валиева
Дилноза Мелиқўзиева

Мусахҳихлар:

Зебо Сариева
Сайёра Мирзаева

Телефонлар:

котибият: (71) 260-36-50
бухгалтерия: (71) 260-35-20
юримдик бўлим: (71) 269-88-91
факс: (71) 260-32-29

ISSN 2010-5541

Таҳририятга келган қўлёзмалар тақриз қилинмайди ва муаллифларга қайтарилмайди. Мудофаа вазирлиги Ахборот ва оммавий коммуникациялар департаменти – «Ватанпарвар» Бирлашган таҳририятининг компьютер марказида саҳифаланди.

Газета Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида 2008 йил 6 июнда 0535 рақами билан рўйхатга олинган.

Газетанинг етказиб берилиши учун обунани расмийлаштирган ташкилот жавобгар. Муаллифлар фикри таҳририят нуқтаи назаридан фарқланиши мумкин.

Буюртма: г-205.
Ҳажми: 6 босма табоқ.
Бичими: А3.
Адади: 34 909 нусха.
Босишга топшириш вақти: 14:00.
Топширилди: 14:30.

Газета жума куни чиқади. Газета 1992 йилнинг 24 июнидан чиқа бошлаган.

Нашр кўрсаткичи: 114.
Баҳоси: келишилган нархда.

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компаниясида чоп этилди. Босмахона манзили: Тошкент ш., Буюк Турон кўчаси, 41-уй.

1 2 3 4 5 6

Манзилимиз:
100164, Тошкент,
Университет кўчаси, 1-уй.